

Jilid I
Bil. 103

Hari Selasa
17hb Disember, 1991

MALAYSIA

PENYATA RASMI PARLIMEN

PARLIAMENTARY DEBATES

DEWAN RAKYAT

House of Representatives

PARLIMEN KELAPAN

Eighth Parliament

PENGGAL PERTAMA

First Session

KANDUNGAN

JAWAPAN-JAWAPAN MULUT BAGI PERTANYAAN-PERTANYAAN
[Ruangan 16575]

ATURAN URUSAN MESYUARAT:

Rang Undang-undang Akta Undang-undang Keluarga Islam (Wilayah Persekutuan)
(Pindaan)—Menangguhkan Bacaan Kali Yang Kedua dan Ketiga [Ruangan 16615]

RANG UNDANG-UNDANG:

Rang Undang-undang Perbekalan 1992:

Jawatankuasa—

Jadual:

Maksud B.49 dan B.50 [Ruangan 16616]

Maksud B.51 [Ruangan 16655]

Maksud B.52 [Ruangan 16716]

USUL-USUL:

Anggaran Pembangunan 1992:

Jawatankuasa—

Maksud P.49 dan P.50 [Ruangan 16616]

Maksud P.51 [Ruangan 16655]

Maksud P.52 [Ruangan 16716]

Waktu Mesyuarat dan Urusan yang dibebaskan daripada Peraturan Mesyuarat
[Ruangan 16615]

DICETAK OLEH JABATAN PERCETAKAN NEGARA, KUALA LUMPUR

GHAZALI BIN JANI, J.S.D., K.M.N., A.M.P., P.P.T.,
KETUA PENGARAH PERCETAKAN NEGARA, MALAYSIA

1992

MALAYSIA

DEWAN RAKYAT YANG KELAPAN

Penyata Rasmi Parlimen

PENGGAL YANG PERTAMA

AHLI-AHLI DEWAN RAKYAT

Yang Berhormat Tuan Yang di-Pertua, TAN SRI DATO' MOHAMED ZAHIR BIN HAJI ISMAIL,
P.M.N., S.P.M.K., D.S.D.K., J.M.N.

Yang Amat Berhormat Perdana Menteri dan Menteri Dalam Negeri, DATO' SERI DR
MAHATHIR BIN MOHAMAD, D.K.I., D.U.K., S.S.D.K., S.S.A.P., S.P.M.S.,
S.P.M.J., D.P., D.U.P.N., S.P.N.S., S.P.D.K., S.P.C.M., S.S.M.T., D.U.N.M., P.I.S.
(Kubang Pasu).

„ Timbalan Perdana Menteri dan Menteri Pembangunan Luar Bandar,
TUAN ABDUL GHAFAR BIN BABA (Jasin).

Yang Berhormat Menteri Pengangkutan, DATO' SERI DR LING LIONG SIK, S.P.M.P.,
D.P.M.P. (Labis).

„ Menteri Tenaga, Telekom dan Pos, DATO' SERI S. SAMY VELLU,
S.P.M.P., S.P.M.J., D.P.M.S., P.C.M., A.M.N. (Sungai Siput).

„ Menteri Perusahaan Utama, DATO' SERI DR LIM KENG YAIK, S.P.M.P.,
D.P.C.M. (Beruas).

„ Menteri Kerja Raya, DATUK LEO MOGGIE ANAK IROK, P.N.B.S. (Kanowit).

„ Menteri Perdagangan Antarabangsa dan Industri, DATO' SERI RAFIDAH
AZIZ, S.P.M.P., D.P.M.S., A.M.N. (Kuala Kangsar).

„ Menteri Pendidikan, DATO' DR HAJI SULAIMAN BIN HAJI DAUD, S.I.M.P.,
P.N.B.S., J.B.S. (Petra Jaya).

„ Menteri Pertanian, DATUK SERI SANUSI BIN JUNID, S.S.S.A., D.S.D.K.,
D.G.S.M., S.M.K. (Jerlun-Langkawi).

„ Menteri Kewangan, DATO' SERI ANWAR BIN IBRAHIM, S.S.A.P.
(Permatang Pauh).

„ Menteri Perdagangan Dalam Negeri dan Hal Ehwal Pengguna, DATO'
HAJI ABU HASSAN BIN HAJI OMAR, S.P.M.S., D.P.M.S., S.M.T., P.I.S. (Kuala
Selangor).

„ Menteri Kesihatan, DATO' LEE KIM SAI, D.S.S.A., P.P.N. (Hulu Langat).

„ Menteri Pertahanan, DATO' SERI HAJI MOHD. NAJIB BIN TUN HAJI ABDUL
RAZAK (Orang Kaya Indera Shahbandar), S.S.A.P., S.I.M.P., D.S.A.P.,
P.N.B.S. (Pekan).

„ Menteri Penerangan, DATO' MOHAMED BIN RAHMAT, S.P.M.J., S.I.M.P.,
S.S.S.A., S.S.I.J., D.P.M.J., D.P.M.S., P.N.B.S., K.M.N. (Pulai).

„ Menteri Kebudayaan, Kesenian dan Pelancongan, DATO'
SABBARUDDIN CHIK, S.I.M.P., D.S.A.P., S.M.S. (Temerluh).

Yang Berhormat Menteri Perpaduan Negara dan Pembangunan Masyarakat, DATO' NAPSAH BINTI OMAR, D.S.N.S. (Kuala Pilah).

- „ Menteri Perusahaan Awam, DATO' DR MOHAMAD YUSOF BIN HAJI MOHAMED NOR, S.P.M.T., D.P.M.T., J.M.N., S.M.T., P.P.T. (Besut).
- „ Menteri Sumber Manusia, DATO' LIM AH LEK, S.I.M.P., D.S.A.P., S.M.T., J.P. (Bentung).
- „ Menteri di Jabatan Perdana Menteri, DATO' ABANG ABU BAKAR BIN DATU BANDAR ABANG HAJI MUSTAPHA, D.S.A.P., P.N.B.S., D.P.T.J., J.M.N. (Kuala Rajang).
- „ Menteri Sains, Teknologi dan Alam Sekitar, TUAN LAW HIENG DING, K.M.N., P.B.S. (Sarikei).
- „ Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan, DR TING CHEW PEH (Gopeng).
- „ Menteri Tanah dan Pembangunan Koperasi, TAN SRI DATUK HAJI SAKARAN BIN DANDAI, P.S.M., P.G.D.K., S.P.D.K., J.P., A.D.K. (Semporna).
- „ Menteri di Jabatan Perdana Menteri dan Menteri Kehakiman, TUAN SYED HAMID BIN SYED JAAFAR ALBAR, A.M.N., S.M.J. (Kota Tinggi).
- „ Menteri Luar Negeri, DATUK ABDULLAH BIN HAJI AHMAD BADAWI, D.M.P.N., D.J.N., K.M.N. (Kepala Batas).
- „ Timbalan Yang di-Pertua, TUAN ONG TEE KEAT (Ampang Jaya).
- „ Timbalan Yang di-Pertua, TUAN HAJI JUHAR BIN HAJI MAHIRUDDIN (Kinabatangan).
- „ Timbalan Menteri Dalam Negeri, DATO' MEGAT JUNID BIN MEGAT AYOB, D.P.C.M., D.S.A.P., A.M.P., A.M.K. (Pasir Salak).
- „ Timbalan Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan, TUAN HAJI DAUD BIN DATO' HAJI TAHA, S.M.J. (Batu Pahat).
- „ Timbalan Menteri Tenaga, Telekom dan Pos, DATO' MOHD. TAJOL ROSLI BIN MOHD. GHAZALI, D.P.M.P., A.M.P. (Gerik).
- „ Timbalan Menteri Perpaduan Negara dan Pembangunan Masyarakat, DATO' ALEXANDER YU LUNG LEE, D.P.M.P. (Batu).
- „ Timbalan Menteri Pertahanan, DATO' WAN ABU BAKAR BIN WAN MOHAMED, D.I.M.P. (Jerantut).
- „ Timbalan Menteri Perusahaan Awam, DATO' DR SITI ZAHARAH BINTI HAJI SULAIMAN, D.I.M.P. (Mentakab).
- „ Timbalan Menteri Kewangan, DATO' LOKE YUEN YOW, D.P.M.P., A.M.P. (Tanjong Malim).
- „ Timbalan Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan, TUAN OSU BIN HAJI SUKAM (Papar).
- „ Timbalan Menteri Penerangan, TUAN RAILEY BIN HAJI JAFFREY j.m.n. (Silam).
- „ Timbalan Menteri Pengangkutan, DATIN PADUKA HAJAH ZALEHA BINTI ISMAIL, D.P.M.S., S.M.S., K.M.N. (Selayang).

Yang Berhormat Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri, RAJA DATO' ARIFFIN BIN RAJA SULAIMAN, D.S.D.K., S.M.S. (Baling).

- „ Timbalan Menteri Tanah dan Pembangunan Koperasi, DATO' HAJI MOHD. KHALID BIN MOHD. YUNUS, D.S.N.S. (Jempol).
- „ Timbalan Menteri Pendidikan, DR LEO MICHAEL TOYAD, J.B.S. (Mukah).
- „ Timbalan Menteri Luar Negeri, DATO' DR ABDULLAH FADZIL BIN CHE WAN, D.P.C.M., P.C.M. (Bukit Gantang).
- „ Timbalan Menteri Kewangan, TUAN ABDUL GHANI BIN OTHMAN, S.M.J. (Ledang).
- „ Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri, DATO' DRS SULEIMAN BIN MOHAMED, D.P.M.S. (Titiwangsa).
- „ Timbalan Menteri Kesihatan, TUAN MOHAMED FARID BIN ARIFFIN (Balik Pulau).
- „ Timbalan Menteri Belia dan Sukan, CIK TENG GAIK KWAN, A.M.N., P.P.N. (Raub).
- „ Timbalan Menteri Sains, Teknologi dan Alam Sekitar, TUAN PETER CHIN FAH KUI, P.B.S., A.B.S. (Miri).
- „ Timbalan Menteri Perdagangan Antarabangsa dan Industri, TUAN CHUA JUI MENG, P.I.S. (Bakri).
- „ Timbalan Menteri Perdagangan Dalam Negeri dan Hal Ehwal Pengguna, DATO' ABDUL KADIR BIN HAJI SHEIKH FADZIR, D.S.D.K. (Kulim Bandar Baharu).
- „ Timbalan Menteri Kerja Raya, TUAN KERK CHOO TING (Taiping).
- „ Timbalan Menteri Perusahaan Utama, DATO' HAJI TENGKU MAHMUD BIN TENGKU MANSOR, D.P.M.T., K.M.N., P.J.C., J.P., P.J.K. (Setiu).
- „ Timbalan Menteri Pembangunan Luar Bandar, TUAN MOHD. YASIN BIN KAMARI, A.M.N., P.D.N., P.I.S., B.S.I. (Sri Gading).
- „ Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri, DATO WONG SEE WAH, D.S.N.S. (Rasah).
- „ Timbalan Menteri Kerja Raya, DATUK PETER TINGGOM ANAK KAMARAU, P.N.B.S., K.M.N., A.M.N., P.P.C. (Saratok).
- „ Timbalan Menteri Pendidikan, DR FONG CHAN ONN (Selandar).
- „ Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri, DATO DR HAJI ABDUL HAMID BIN HAJI OTHMAN, D.S.D.K., S.M.J., K.M.N., P.P.T. (Sik).
- „ Timbalan Menteri Kebudayaan, Kesenian dan Pelancongan, DATO' CHAN KONG CHOY (Lipis).
- „ Timbalan Menteri Sumber Manusia, DATO' M. MAHALINGAM (Kapar).
- „ Setiausaha Parlimen Kementerian Kebudayaan, Kesenian dan Pelancongan, DATO' ABDUL RAMAN BIN SULIMAN, D.P.M.P., P.M.P., A.M.P., J.P. (Parit Buntar).

Yang Berhormat Setiausaha Parlimen di Jabatan Perdana Menteri, TUAN OTHMAN BIN ABDUL, A.M.P., P.P.T. (Pendang).

- „ Setiausaha Parlimen, Kementerian Pembangunan Luar Bandar, DATO MOHAMED BIN JAMRAH, D.P.M.P., A.M.P., P.P.T., J.P. (Bagan Datok).
- „ Setiausaha Parlimen, Kementerian Belia dan Sukan, DATO' ISMAIL BIN SAID, D.P.M.T., S.M.T., A.M.N. (Kemaman).
- „ Setiausaha Parlimen, Kementerian Tanah dan Pembangunan Koperasi, TUAN MOHD. NOH BIN RAJAB (Tampin).
- „ Setiausaha Parlimen di Jabatan Perdana Menteri, TUAN DOUGLAS UGGAH EMBAS, A.B.S., P.B.S. (Betong).
- „ Setiausaha Parlimen, Kementerian Pertanian, TUAN MOHD. SHARIFF BIN HAJI OMAR, P.P.T. (Tasek Gelugor).
- „ Setiausaha Parlimen, Kementerian Perpaduan Negara dan Pembangunan Masyarakat, TUAN YONG KHOON SENG (Padawan).
- „ Setiausaha Parlimen, Kementerian Dalam Negeri, TUAN ONG KA TING (Pontian).
- „ Setiausaha Parlimen, Kementerian Penerangan, DATO' HAJI FAUZI BIN HAJI ABDUL RAHMAN, D.I.M.P., A.M.P., P.P.N. (Kuantan).
- „ Setiausaha Parlimen, Kementerian Kesihatan, DATO' K. KUMARAN (Tapah).
- „ Setiausaha Parlimen, Kementerian Perdagangan Antarabangsa dan Industri, TUAN S. S. SUBRAMANIAM, J.S.M., P.J.K., A.M.S. (Segamat).
- „ TUAN ABDOL MULO BIN AWANG DAMIT (Labuan).
- „ DATO' ABDUL AJIB BIN AHMAD, D.G.S.M., D.P.M.J., B.S.I. (Mersing).
- „ TUAN HAJI ABDUL HADI BIN HAJI AWANG (Marang).
- „ TUAN HAJI ABDUL HAMID BIN ABDUL RAHMAN (Sungai Benut).
- „ DATUK HAJI ABDUL MANAN BIN OTHMAN, D.P.M.T., P.P.T. (Kuala Terengganu).
- „ TUAN ABDUL MALEK MUNIP (Muar).
- „ DATUK HAJI ABDUL RASHID BIN MUHAMMAD (Kuala Nerus).
- „ DATUK PATINGGI TAN SRI HAJI ABDUL TAIB MAHMUD, D.P., D.A., S.P.M.J., P.G.D.K. (Kota Samarahan).
- „ TUAN HAJI NIK ABDULLAH BIN HAJI ARSHAD, S.M.K. (Pengkalan Chepa).
- „ DATO' DR AFFIFUDIN BIN HAJI OMAR, D.S.D.K., J.S.M., K.M.N., B.C.K. (Padang Terap).
- „ TUAN AHMAD BIN NOR (Bayan Baru).
- „ TUAN AHMAD BIN OMAR, P.P.N. (Pagoh).
- „ TUAN AHMAD SHUKRI BIN HAJI HASSAN (Machang).

Yang Berhormat DATO' ALIAS BIN MD. ALI, D.P.M.T., J.S.M., S.M.T., K.M.N., P.J.K. (Hulu Terengganu).

- „ DATUK AMIR KAHAR BIN TUN DATU MUSTAPHA (Marudu).
- „ TUAN HAJI AWANG BIN JABAR, S.M.T., A.M.N., P.J.K. (Dungun).
- „ DATUK HAJI BASRI BIN BAJURI, D.S.S.A., K.M.N., S.M.S., P.J.K. (Kuala Langat).
- „ DATUK BERNARD GILUK DOMPOK, P.G.D.K. (Penampang).
- „ TUAN BILLY ABIT JOO (Hulu Rajang).
- „ TUAN HAJI BUNYAMIN BIN YAAKOB (Bachok).
- „ TUAN CHIAN HENG KAI (Bukit Mertajam).
- „ TUAN CHOR CHEE HEUNG (Alor Setar).
- „ TUN DAIM ZAINUDDIN, S.S.M., D.H.M.S., S.S.A.P. (Merbok).
- „ DR V. DAVID (Puchung).
- „ TUAN FONG KUI LUN (Klang).
- „ TUAN FOO PIEW KOK (Batu Gajah).
- „ TUAN GEORGE SANGKIN (Bandau).
- „ TUAN HAJI GHAZALI BIN AHMAD, A.M.N., P.C.K. (Jerai).
- „ TUAN GOOI HOCK SENG (Bukit Bendera).
- „ TUAN HAJI HAMZAH BIN HAJI MOHAMED ZAIN (Tasek Chenderoh).
- „ TUAN HARRISON NGAU LAING (Baram).
- „ TUAN HAJI IBRAHIM BIN ALI (Pasir Mas).
- „ TUAN HAJI IBRAHIM BIN JENDOL, P.J.K. (Alor Gajah).
- „ TUAN HAJI IBRAHIM BIN MAHMOOD (Kuala Krai).
- „ TUAN IBRAHIM BIN PATEH MOHAMAD (Tanah Merah).
- „ CHE IBRAHIM BIN MUSTAFA (Sungai Petani).
- „ LT. KOL. (B) IBRAHIM BIN SAREH (Jelebu).
- „ PUAN HAJAH ILANI BINTI DATO HAJI ISAHAK (Kota Bharu).
- „ TUAN HAJI ISHAK BIN ARSHAD (Kangar).
- „ DR HAJI JAMALUDDIN BIN HAJI JARIJS (Rompin).
- „ TUAN JAWAH ANAK GERANG (Lubok Antu).
- „ TUAN JAMES JIMBUN ANAK PUNGGGA, P.B.S. (Kapit).
- „ TUAN JOSEPH MAUH AK IKEH (Selangau).
- „ TUAN KANG CHOW OH (Kluang).
- „ TUAN R. KARPAL SINGH (Jelutong).
- „ TUAN KERK KIM HOCK (Pasir Pinji).
- „ DR KUA KIA SOONG (Petaling Jaya).

Yang Berhormat TUAN LAI LUN TZEE (Sandakan).

- „ TUAN LAU DAK KEE (Ipoh).
- „ TUAN ROBERT LAU HOI CHEW (Sibu).
- „ TUAN LIEW AH KIM (Seputeh).
- „ TUAN LIM GUAN ENG (Kota Melaka).
- „ TUAN LIM HOCK SENG (Bagan).
- „ TUAN LIM KIT SIANG (Tanjong).
- „ PUAN LIM LAY HOON (Padang Serai).
- „ DATIN LING CHOOI SIENG (Lumut).
- „ TUAN HAJI MAHBUD BIN HAJI HASHIM (Sabak Bernam).
- „ TUAN MAIDOM P. PANSAI (Kota Belud).
- „ DR T. MARIMUTHU (Telok Kemang).
- „ TUAN MICHAEL ASANG, B.S.K. (Jambongan).
- „ TUAN MICHAEL LISA KAYA @ GOR KAYA (Bukit Mas).
- „ DATO' HAJI MOHAMAD BIN ABDULLAH, D.I.M.P., P.J.K. (Maran).
- „ TUAN HAJI MOHAMAD BIN SABU (Nilam Puri).
- „ TUAN MOHAMED KAMAL BIN HUSSAIN (Lembah Pantai).
- „ TUAN MOHAMED KHALED BIN NORDIN (Johor Bahru).
- „ DATO' HAJI MOHAMMAD ABU BAKAR BIN RAUTIN IBRAHIM, D.S.D.K., K.M.N. (Kuala Kedah).
- „ DATO' HAJI MOHD. SHARIF BIN JAJANG, D.P.M.S., A.M.N., P.J.K. (Sepang).
- „ TUAN MOHD. TAMRIN BIN ABDUL GHAFAR (Batu Berendam).
- „ TUAN HAJI MOHD. ZIHIN BIN HAJI MOHD. HASSAN, P.M.P., A.M.P. (Larut).
- „ DATUK MONGGOH OROW P.G.D.K., K.M.N., A.D.K. (Tuaran).
- „ TUN DATU HAJI MUSTAPHA BIN DATU HARUN, S.M.N., S.P.D.K., S.I.M.P., P.N.B.S., S.P.M.J., S.P.M.P., S.P.C.M., K.C.R.L., K.St.J. (Limbawang).
- „ TUAN NASRUDDIN BIN HAJI ALANG SAIDIN, A.M.P. (Parit).
- „ DR NAWAWI BIN MAT AWIN (Tambun).
- „ TUAN NURNIKMAN BIN ABDULLAH (Kimanis).
- „ TUAN ONG TIN KIM (Teluk Intan).
- „ DR OSMAN MINUDIN (Kinabalu).
- „ DATUK JOSEPH PAIRIN KITINGAN (Keningau).
- „ TUAN G. PALANIVEL (Hulu Selangor).
- „ DR PATAU RUBIS, P.B.S. (Mas Gading).
- „ DATUK DOMINIC JOSEPH PUTHUCHEARY (Nibong Tebal).

Yang Berhormat DATO' HAJI QAMARUZ ZAMAN BIN HAJI ISMAIL, D.P.M.P., P.C.M., K.M.N.,
B.C.K., P.J.K (Bagan Serai).

- „ TUAN RADIN MALLEH (Padas).
- „ PUAN HAJAH RAKIBAH BINTI HAJI ABDUL MANAP (Shah Alam).
- „ TUAN RICHARD RIOT ANAK JAEM (Serian).
- „ PUAN ROHANI BINTI ABD. KARIM (Santubong).
- „ TUAN RUHANIE BIN AHMAD (Parit Sulong).
- „ Y.B.M. TENGKU TAN SRI RAZALEIGH HAMZAH, D.K., P.S.M., S.P.M.K.,
S.S.A.P., S.P.M.S. (Gua Musang).
- „ TUAN SAIDIN @ YUSOF BIN ADAM (Tanjong Karang).
- „ DR SANUSI BIN DAENG MARIOK (Rantau Panjang).
- „ TUAN SHAHIDAN BIN KASSIM, A.M.P. (Arau).
- „ TUAN SIM KWANG YANG (Bandar Kuching).
- „ PUAN SITI ZAINABON BINTI ABU BAKAR (Tebrau).
- „ TUAN HAJI SUKRI BIN HAJI MOHAMED (Kok Lanas).
- „ TUAN TAIMIN BIN LUMAING (Pensiangan).
- „ DATUK DANIEL TAJEM ANAK MIRI, P.N.B.S., J.M.N. (Sri Aman).
- „ TUAN TAN KOK WAI (Sungai Besi).
- „ DR TAN SENG GIAW (Kepong).
- „ TUAN THOMAS SALANG SIDEN (Julau).
- „ TUAN WAHAB BIN SUHAILI (Batang Sadong).
- „ WAN HANAFIAH BIN WAN MAT SAMAN (Kota Setar).
- „ WAN JUNAIDI BIN TUANKU JAAFAR (Batang Lupar).
- „ TUAN HAJI WAN MOHD. JAMIL BIN WAN MAHMOOD (Tumpat).
- „ WAN OMAR BIN WAN MAJID (Pasir Puteh).
- „ TUAN WEE CHOO KEONG (Bukit Bintang).
- „ TUAN WONG WING ON (Kampar).
- „ TUAN VUN SHIN CHOI @ JOSEPH VOON (Tanjong Aru).
- „ DATUK AMAR JAMES WONG KIM MIN (Bintulu).
- „ TUAN JASON WONG SING NANG (Lanang).
- „ TUAN WOON SEE CHIN, S.M.J., A.M.N., P.I.S. (Senai).
- „ TUAN GEOFFREY YEE LING FOOK (Tawau).
- „ TUAN YIM CHEE CHONG (Seremban).
- „ TUAN PHILIP YONG CHIEW LIP (Gaya).

DEWAN RAKYAT

PEGAWAI-PEGAWAI KANAN

Setiausaha Dewan Rakyat: Dato' Haji Wan Zahir bin Sheikh Abdul Rahman, D.P.M.P.,
J.S.M.

Ketua Penolong Setiausaha: Haji Taijadin bin Saberan

Penolong Setiausaha: Abdullah bin Abdul Wahab.

Penolong Setiausaha: Haji Ghazali bin Haji Abdul Hamid, A.M.N.

BAHAGIAN PENYATA RASMI PARLIMEN

Ketua Penyunting: Hj. Yahya bin Manap.

Penolong Penyunting: Ramaswamy.

Penolong Penyunting: Shamsiah binti Md. Yusop.

Pelapor Perbahasan Parlimen:

Haji Suhor bin Husin.

Mohd. Saleh bin Mohd. Yusof.

Supiah binti Dewak.

Ismail bin Haji Hassan.

Hajah Kalsom binti Ghazali.

Mohamed bin Osman.

Norishah binti Mohd. Thani.

Zaharah binti Naim.

Su Soon Chuan.

Norwahidah binti Azizi.

Rozita binti Abd. Samad.

Jainah binti Sakimin.

Ahmad Kamal bin Mohd. Yusop.

BENTARA MESYUARAT

Mejar (B) Mohd. Kassim bin Hashim

MALAYSIA

DEWAN RAKYAT

Selasa, 17hb Disember, 1991

Mesyuarat dimulakan pada pukul 2.30 petang

DOA

(Tuan Yang di-Pertua
mempengerusikan Mesyuarat)

JAWAPAN-JAWAPAN
MULUT BAGI
PERTANYAAN-
PERTANYAAN

**MEE SEGERA MENGANDUNGI
MONO SODIUM GLUTAMATE**

1. **Datuk Haji Basri bin Bajuri** minta Menteri Kesihatan menyatakan sama ada beliau sedar bahawa banyak makanan ringan seperti mee segera mengandungi MSG (Mono Sodium Glutamate), jika sedar;

- (a) apakah pihak Kementerian tidak mengetahui MSG merupakan satu bahan yang membahayakan kesihatan pengguna dan cara tidak langsung ia menyebabkan 'silent killer' yang merosak buah pinggang;
- (b) sejauh manakah Kementerian yakin bahawa semua makanan-makanan ringan dan segera yang terdapat di pasaran dalam negeri selamat untuk dimakan; dan
- (c) apakah tindakan Kementerian dalam memastikan jenis-jenis makanan yang membahayakan kesihatan ini dapat dikawal.

Timbalan Menteri Kesihatan
(Tuan Mohamed Farid bin Ariffin):
Tuan Yang di-Pertua,

- (a) Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, Kementerian

Kesihatan sedar yang MSG (Mono Sodium Glutamate) digunakan sebagai bahan penambah perisa dalam banyak makanan ringan seperti mee segera kerana ia adalah dibenarkan. Pihak Kementerian juga sedar bahawa keselamatan bahan MSG ini ataupun sebaliknya, telah dibincang dengan hebat oleh pakar-pakar pemakanan seluruh dunia dan banyak kajian berkenaan dengan perkara ini telahpun dijalankan oleh beberapa badan pemakanan antarabangsa. Mereka telahpun memperakui yang bukti-bukti setakat ini menunjukkan ia tidak membahayakan kesihatan manusia dan mengiktiraf ianya sebagai selamat dimakan. Tidak ada sebarang kematian akibat penggunaan MSG yang pernah dilaporkan di Malaysia.

Paras penggunaan harian ataupun ADI (Acceptable Daily Intake) yang diberi kepada MSG oleh JECFA (Joint FAO/WHO Expert Committee on Food Additives), iaitu satu jawatan-kuasa gabungan pakar-pakar daripada Organisasi Pemakanan Bangsa-bangsa Bersatu yang bertanggungjawab mengkaji keselamatan aditif makanan, menunjukkan bahawa MSG mempunyai tahap keselamatan yang tinggi.

Kajian tersebut juga telahpun dibuat oleh FDA (Food and Drug Administration) iaitu pihak

Pentadbiran Dadah dan Makanan, Jabatan Kesihatan dan Perkhidmatan Kemanusiaan Amerika Syarikat telah menyenaraikan bahan ini sebagai bahan yang diiktiraf selamat kepada pengguna ataupun GRAS (Generally Recognised As Safe). Pihak berkuasa di negara lain, contohnya National Health and Medical Research Council di Australia juga bersependapat dengan JECFA dalam hal yang sama, manakala dalam Pure Food Regulations, 1937 (Amendment 1985) di United Kingdom, MSG adalah dibenarkan dalam makanan.

- (b) Tentang keselamatan semua makanan-makanan ringan dan segera yang didapati di pasaran dalam negeri, pihak Kementerian Kesihatan yakin bahawa kebanyakan makanan-makanan ini adalah selamat untuk dimakan. Keyakinan ini berasaskan kepada hasil pemeriksaan dan analisa yang dijalankan oleh Kementerian Kesihatan di pintu-pintu masuk negara dan dalam aktiviti-aktiviti pengambilan contoh makanan untuk penganalisaan dan juga lawatan-lawatan pemeriksaan ke kilang-kilang pembuatan dan premis penjualan. Keluaran makanan yang didapati melanggar Akta Makanan 1983 dan Peraturan-peraturan Makanan 1985, akan ditarik dari pasaran, dimusnahkan ataupun tindakan sewajarnya diambil ke atas pengeluar.
- (c) Dalam memastikan jenis-jenis makanan ini dapat dikawal, pihak Kementerian Kesihatan dengan kerjasama agensi-agensi lain seperti Jabatan Kimia, Jabatan Pertanian dan Penguasa-penguasa Tempatan sentiasa

mempertingkatkan program-program bagi pengambilan contoh makanan, pemeriksaan dan juga pelesenan kilang pembuatan dan premis penjualan makanan di seluruh negara termasuk pelabuhan-pelabuhan dan lapangan-lapangan terbang. Pengawasan dilakukan ke atas semua jenis makanan dengan memberi tumpuan kepada jenis-jenis makanan yang dikesan berpotensi untuk membahayakan kesihatan. Penerangan kepada golongan pengguna dan pihak pengeluar makanan mengenai penjagaan serta pengeluaran makanan yang bersih dan selamat juga dipergiatkan. Di samping itu, peraturan-peraturan, kod-kod amali serta garis panduan sentiasa disemak dan dikemaskini untuk penguatkuasaan yang berkesan.

Tuan Haji Mohd. Zihin bin Haji Mohd. Hassan: Tuan Yang di-Pertua, bolehkah Timbalan Menteri berkenaan memberitahu adakah MSG ini mempengaruhi 'libido' manusia?

Tuan Mohamed Farid bin Ariffin: Tuan Yang di-Pertua, jika saya difahamkan 'libido' adalah daya batin seseorang manusia itu, maka jawabnya, tidak.

Dato' Dr Affifudin bin Haji Omar: Tuan Yang di-Pertua, mengenai dengan takrif selamat dimakan yang disebut oleh Yang Berhormat Timbalan Menteri tadi yang mana tahapnya telah ditetapkan oleh Joint WHO/FAO Committee, United Nations, saya ingin tahu banyak manakah tahap yang ditentukan selamat diambil oleh seseorang manusia?

Yang kedua, adakah pihak Kementerian telah memastikan bahawa mee segera, iaitu satu makanan yang sangat popular di kalangan kita, khususnya anak-anak, dan juga lain-lain

makanan yang diproses, mempunyai MSG di bawah tahap yang dikatakan tahap tidak selamat?

Tuan Mohamed Farid bin Ariffin: Tuan Yang di-Pertua, ukuran yang dibenarkan ialah tidak melebihi 120 mg berat badan. Kita telah memastikan jika sekiranya mee segera itu mengandungi lebih daripada yang dibenarkan, tindakan undang-undang akan diambil.

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin): Yang Berhormat Dr Kua Kia Soong.

Dr Kua Kia Soong: Tuan Yang di-Pertua, soalan yang kedua ini telah dijawab beberapa kali dalam sesi ini dan tiap-tiap kali tidak memuaskan. Tetapi kali ini kalau ada perubahan dalam bilangan yang diminta, sila beri, kalau tidak ada, tak apalah.

PENGALIRAN KELUAR PAKAR-PAKAR KE LUAR NEGERI

2. Dr Kua Kia Soong minta Perdana Menteri menyatakan:

- (a) apakah tindakan khas yang telah diambil oleh Kerajaan untuk menyekat pengaliran keluar pakar-pakar ke luar negeri;
- (b) berapa ramaikah profesional, specialist dan pensyarah yang telah meninggalkan perkhidmatan Kerajaan sejak 1980;
- (c) apakah tindakan khas yang telah diambil untuk menarik kembali profesional-profesional yang sedang bekerja di luar negara supaya membantu pembangunan ekonomi negara ini; dan
- (d) apakah situasi masa kini berkenaan dengan kekurangan jururawat di negara ini dan apakah tindakan yang telah dilakukan untuk membetulkannya.

Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri (Raja Dato' Ariffin bin Raja Sulaiman): Tuan Yang di-Pertua, soalan ini sudah ditanya. Saya sediakan, saya tidak tahu yang mana dijawab, yang mana tidak dijawab. Saya akan jawab apa yang saya telah sediakan.

- (a) Saya sebutkan bahawa Kerajaan tidak mempunyai dasar menyekat penghijrahan rakyat negara ini, walaupun pekerja-pekerja profesional. Oleh itu tindakan yang disebut oleh Yang Berhormat tidaklah berbangkit.
- (b) Mengikut rekod Kerajaan, sejak tahun 1980 hingga ke tarikh Ogos 1991, sejumlah 2,756 orang pegawai dari pelbagai golongan profesional termasuk pensyarah telah meninggalkan perkhidmatan Kerajaan.
- (c) Kerajaan memang mengharap para profesional dapat berkhidmat dalam negara terutama semasa kita amat-amat perlukan khidmat mereka. Walau bagaimanapun, kita berharap bahawa mereka yang pulang kerana ingin berkhidmat di sini secara sukarela.
- (d) Kekurangan jururawat adalah ketara dan Kerajaan telahpun memberi perhatian yang serius untuk memperbaiki keadaan. Skim latihan jururawat telah diperbaiki dan bilangan yang dilatih ditambah.

Pengambilan tahunan selama ini ialah seperti berikut: pada tahun 1988 sebanyak 354; tahun 1989 sebanyak 479; pada tahun 1990 ditingkatkan kepada 548; dan pada tahun 1991 ditingkatkan kepada 922.

Kerajaan bercadang supaya pengambilan bilangan pelatih diambil setiap tahun sebanyak 1,400 orang buat beberapa tahun

yang akan datang. Setiap kursus ini akan memakan masa selama 3 tahun. Kerajaan juga telah meluluskan skim gaji baru bagi jururawat dengan gaji yang lebih tinggi. Dengan skim ini tahap latihan akan ditingkatkan.

Tuan Ahmad bin Nor: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Jika sekiranya Kerajaan tidak mempunyai dasar untuk menyekat pengaliran keluar pakar-pakar ataupun kumpulan profesional dari Malaysia ke luar negeri, apakah dasar dan pendirian Kerajaan berhubung dengan pengambilan pakar-pakar dan profesional-profesional dari luar negeri untuk berkhidmat di negara ini?

Bagi soalan yang kedua, saya ingin tahu apakah tidak Kerajaan boleh membuka peluang kepada jururawat-jururawat yang terlatih dari luar negara untuk datang berkhidmat di Malaysia?

Raja Dato' Ariffin bin Raja Sulaiman: Tuan Yang di-Pertua, berkenaan dengan pengambilan jururawat daripada luar negeri. Kerajaan telahpun meluluskan satu skim dan ini sudah diteliti sebelum pengambilan dibuat. Kedua tadi, berkenaan apa, untuk apa?

Tuan Ahmad bin Nor: Pakar dan kumpulan profesional.

Raja Dato' Ariffin bin Raja Sulaiman: Berkenaan dengan pakar-pakar dan profesional, memang ini dibuka khususnya bagi jawatan-jawatan tertentu seperti pensyarah, profesor dan sebagainya daripada universiti-universiti. Ini berbeza dengan apa yang disebutkan tadi sebagai profesional yang pergi ke luar negeri itu sebagaimana kita sebutkan, terpulanglah kepada mereka untuk bebas bekerja di luar negara ataupun hendak pulang bekerja di dalam negara. Kita mengalu-alukan mereka yang ingin balik berkhidmat dalam negara kita.

Tuan Haji Wan Mohd. Jamil bin Wan Mahmood: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Dari jumlah 2,756 orang golongan profesional itu, saya ingin tahu jumlahnya dari segi kaum. Maksud saya, kaum Cina, kaum Melayu dan kaum India. Negara-negara manakah yang menjadi tumpuan mereka?

Soalan yang kedua, apakah faktor-faktor yang menyebabkan mereka melakukan hal yang demikian? Apakah Kerajaan tidak berhasrat untuk mengatasi persoalan-persoalan yang telah berlaku ini agar negara kita tidak akan mengalami ketandusan golongan profesional yang mana kita telah sedia mengalami ketandusan selama ini?

Raja Dato' Ariffin bin Raja Sulaiman: Tuan Yang di-Pertua, saya agak Yang Berhormat bertanya berkenaan mereka yang berhijrah ke luar negara. Ini sebenarnya tidak termasuk dalam soalan yang disebutkan. Walau bagaimanapun, sebagaimana yang saya sebut sebentar tadi bahawa Kerajaan tidak mengambil sikap untuk menyekat sesiapa pergi ke luar negara dan sebab itu kita tidak mengambil data daripada mereka yang pergi ke luar negara sama ada mereka itu dari golongan orang Melayu, Cina, India, Khadazan, Dayak dan sebagainya.

Mengenai para profesional, sebagaimana saya sebutkan tadi, memang kita mengalu-alukan untuk mereka berkhidmat dalam negara dan saya percaya ada di kalangan mereka yang telahpun berkhidmat di luar negara sudah pun balik untuk berkhidmat di sini.

RUMAH KOS RENDAH

3. Tuan Ahmad bin Omar minta Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan menyatakan:

(a) kadar projek rumah kos rendah yang telah disiapkan setakat tahun ini;

- (b) dengan kekurangan setengah bahan binaan dan juga kenaikan harga bahan binaan tersebut, sejauh manakah keadaan ini telah menjejaskan industri pembinaan di negara ini sekarang; dan
- (c) apakah dasar Kerajaan sekarang berhubung dengan pembinaan rumah-rumah pangsapuri dan kondominium yang semakin pesat di negara ini.

Timbalan Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan (Tuan Osu bin Haji Sukam): Tuan Yang di-Pertua, untuk jawapan:

- (a) Kadar projek rumah kos rendah yang telah disiapkan setakat ini, terdapat dua projek utama perumahan kos rendah; satu yang dikendalikan oleh Kerajaan, iaitu Program Perumahan Awam Kos Rendah (PAKR) dan satu lagi ialah kerjasama Kerajaan dengan swasta iaitu Program Khas Perumahan Kos Rendah (PKPKR).

Untuk tempoh Rancangan Malaysia Kelima sehingga Rancangan Malaysia Keenam, iaitu setakat 30hb Jun 1991, pencapaian Program Perumahan Awam Kos Rendah adalah sebanyak 26,172 unit siap dibina; dan Program Khas Perumahan Kos Rendah adalah sebanyak 99,800 unit siap dibina.

- (b) Kekurangan bekalan dan kenaikan harga bahan binaan tidak banyak menjejaskan pelaksanaan projek rumah kos rendah kerana kejayaan pelaksanaan sesuatu projek adalah bergantung kepada beberapa faktor lain termasuk keupayaan pihak pemaju membiayai kos pembinaan dengan cekap. Walau bagaimanapun, bagi pemaju

yang kurang mampu atau kurang cekap, maka pelaksanaan projek boleh terjejas dari segi tempoh penyediaan dan harga bangunan disiapkan.

Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan berpendapat perkara ini tidak menjadi masalah besar memandangkan harga-harga bahan binaan berkenaan adalah bahan-bahan terkawal dan Kerajaan sedang mengambil langkah-langkah yang perlu untuk mengawal keadaan ini melalui usaha Kementerian Perdagangan Dalam Negeri dan Hal Ehwal Pengguna.

- (c) Adalah menjadi dasar Kerajaan untuk menggalakkan pembinaan rumah-rumah pangsapuri dan kondominium khususnya di kawasan-kawasan bandar yang besar di mana masalah tanah adalah merupakan masalah yang besar iaitu kekurangan tanah dan harga tanah yang tinggi. Oleh yang demikian, penggunaan tanah hendaklah digunakan secara optimum dan dalam konteks pembinaan rumah-rumah maka rumah-rumah pangsapuri dan kondominiumlah yang sesuai dalam kawasan-kawasan sedemikian.

Tuan Haji Sukri bin Haji Mohamed: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan.

Berhubung dengan jawapan soalan (c) iaitu pembinaan rumah-rumah pangsapuri dan kondominium terutamanya di kawasan bandar-bandar besar seperti di Kuala Lumpur ini, kita dapati masalah yang akan timbul ialah penghuni-penghuni yang sedia ada di kawasan berkenaan iaitu peneroka-peneroka bandar ini. Jadi apakah dasar Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan tentang pembinaan kondominium ini? Adakah dasar yang

dibuat telah mengambilkira kepentingan peneroka-peneroka bandar yang sudah berada sekian lama di tempat yang berkenaan? Jika kepentingan mereka diambilkira apakah kemudahan-kemudahan yang diberikan kepada mereka apabila terbinanya kondominium atau pangsapuri-pangsapuri yang tidak mampu dibeli oleh mereka ini. Yang pertama.

Yang keduanya bersabit dengan soalan (a). Kita dapati bahawa pemaju-pemaju perumahan tidak berminat untuk memajukan rumah kos rendah ini kerana keuntungannya adalah berkurangan. Selain dari galakan-galakan yang sudah sedia ada, inisiatif yang diberikan kepada pemaju termasuk pengecualian pendaftaran hakmilik dan sebagainya, apakah Kerajaan atau pihak Kementerian Perumahan akan merancang suatu dasar untuk mengadakan inisiatif-inisiatif lain kepada pihak pemaju supaya mengurangkan kos mereka dan menarik minat untuk membina rumah-rumah kos rendah di negara ini?

Tuan Osu bin Haji Sukam: Tuan Yang di-Pertua, rumah-rumah pangsapuri dan kondominium yang dibina di kawasan-kawasan bandar seperti di Kuala Lumpur adalah terletak di kawasan tanah persendirian milik pemaju. Satu.

Kedua, kalau milik orang perseorangan yang bukan sebagai pemaju telah dibincang di antara pemaju dan tuannya tanah agar ianya dapat dimajukan dengan perbincangan yang dipersetujui oleh kedua-dua pihak. Ini bererti bahawa penduduk-penduduk atau tuannya tanah yang akan dimajukan di tempat atau kawasan pembinaan rumah pangsapuri dan kodominium telah diambilkira dalam eritkata bahawa persetujuan mereka telah diperolehi, dan sebarang gantirugi atau sebarang pembayaran telah dipersetujui oleh kedua pihak, iaitu pemaju dan juga tuannya tanah. Di

samping itu juga tidak dapat dapat dinafikan bahawa penghuni-penghuni pangsapuri atau kondominium mempunyai kebaikan yang tersendiri di mana semangat kejiranan dan juga persahabatan dapat dikukuhkan. Ini juga melambangkan hasrat Kerajaan untuk mewujudkan satu masyarakat yang benar-benar bersatu dan juga mengamalkan sikap amalan masyarakat Malaysia yang sebenar.

Bagi menjawab soalan kedua, memang kita akui bahawa sambutan daripada pihak pemaju tidak begitu menggalakkan bagi pembinaan rumah kos rendah. Walau bagaimanapun, setelah Kerajaan memberi segala insentif kepada pemaju-pemaju perumahan untuk mengambil bahagian di dalam pembinaan rumah kos rendah ini, maka galakan dan sambutan yang diberikan kepada Kerajaan adalah sangat memuaskan. Selain daripada itu juga Kerajaan senantiasanya akan memikirkan bagaimana pihak-pihak pemaju swasta ini akan terus mengambil bahagian di dalam pembinaan rumah kos rendah walaupun kita banyak dengar kebelakangan ini rintihan-rintihan yang dikeluarkan oleh pihak-pihak pemaju berkenaan dengan masalah kekurangan keuntungan di atas pembinaan rumah kos rendah ini. Selain daripada itu, kita juga menggalakkan mereka yang terlibat di dalam pembinaan rumah kos rendah ini supaya pembinaan rumah secara, dengan izin, mixed development agar sebarang keuntungan yang kurang didapati daripada rumah kos rendah akan dapat ditambah daripada rumah-rumah kos sederhana dan kos tinggi.

Selain daripada itu, Kementerian dan Kerajaan sedang berusaha juga untuk mencari kaedah-kaedah baru bagi menggalakkan lagi pembinaan rumah kos murah ini, sebagai satu industri yang mendapat pulangan keuntungan yang lebih baik daripada hari ini.

Tuan Abdul Malek Munip: Soalan tambahan, Tuan Yang di-Pertua. Saya

ingin merujuk kepada masalah rumah kos rendah.

Saya ingin bertanya selain daripada harga, adakah kriteria-kriteria lain yang diwajibkan oleh Kerajaan dalam pembinaannya, iaitu memandangkan setengah projek rumah kos rendah ini terutama di luar bandar-bandar besar, kualiti dan kemudahan hidup begitu rendah hingga menjejaskan kesejahteraan hidup sebagai manusia yang beradab, dan pada pendapat saya bertentangan dengan Islam. Selanjutnya adakah Kerajaan membuat survey mengenai hal ini dan adakah Pihak Berkuasa Kerajaan Tempatan tertakluk sama kepada segala syarat-syarat Kerajaan Pusat mengenai pembinaan rumah kos rendah?

Tuan Osu bin Haji Sukam: Tuan Yang di-Pertua, setakat ini Kerajaan berpuas hati tentang kualiti rumah kos rendah yang dibina sama ada oleh Kerajaan ataupun kongsi sama antara Kerajaan dengan pihak swasta. Memanglah harga menjadi satu faktor utama bagi kita menentukan satu rumah yang di mana pada masa ini harganya tidak melebihi \$25,000 bagi Semenanjung Malaysia dan \$32,000 bagi Sabah dan Sarawak. Selain daripada itu juga memanglah kita pada masa ini bagi negeri-negeri atau kawasan-kawasan di luar bandar-bandar besar kita mensyaratkan supaya satu rumah mempunyai tiga bilik dan bagi bandar-bandar besar seperti Kuala Lumpur syarat kita adalah flexible. Ada yang tiga bilik, ada yang dua bilik, tertakluk kepada harga tanah yang difikirkan sudah meningkat di persekitaran Kuala Lumpur.

Selain daripada itu kita juga mengambil perhatian tentang kualiti perumahan yang dilaksanakan oleh pihak-pihak pemaju. Ini bergantung dengan kerjasama penghuni-penghuni rumah yang diperuntukkan rumah kos rendah ini.

Sebarang tindakan kurang senang terhadap kualiti pembinaan perumahan ini bolehlah disampaikan kepada Kementerian untuk pihak Kementerian mengambil tindakan atau mengambil apa juga perkara-perkara yang perlu untuk diperbetulkan.

HAKISAN SUNGAI DI SEKOLAH RENDAH BANTUAN CHAO SU

4. Tuan Robert Lau Hoi Chew minta Menteri Pendidikan menyatakan:

- (a) bilakah tebing sungai SRB Chao Su, Tg. Kunjit, Sibü yang mengalami hakisan dan akan membahayakan bangunan utama tersebut akan dibaiki; dan
- (b) bilakah Jabatan Pendidikan akan membuat pemeriksaan terhadap bangunan SMB St. Elizabeth, Jalan Oya, Sibü yang tenggelam dengan teruknya, demi untuk memastikan keselamatan lebih daripada 1,800 pelajar.

Timbalan Menteri Pendidikan (Dr Leo Michael Toyad): Tuan Yang di-Pertua, untuk makluman Ahli Yang Berhormat,

- (a) Kementerian Pendidikan telah dimaklumi mengenai hakisan sungai yang berlaku di Sekolah Rendah Bantuan Chao Su Tanjung Kunjit di Sibü. Peruntukan untuk mencegah hakisan akan disediakan setelah penentuan skop projek diketahui itu.
- (b) Jabatan Pendidikan Sarawak sedar akan masalah yang dihadapi oleh sebuah bangunan lama di Sekolah Menengah St. Elizabeth Bantuan. Lembaga Pengurus sekolah telahpun mengemukakan cadangan untuk menggantikan bangunan tersebut dan Jabatan Pendidikan

Negeri telah meluluskan bantuan modal sebanyak \$80,000.

JALAN PANTAI DI NEGERI SELANGOR/PERAK— MEMBAIKPULIH

5. Tuan Haji Mahbud bin Haji Hashim minta Menteri Kerja Raya menyatakan adakah Kementerian bercadang untuk membesarkan jalan pantai yang menghubungkan antara Lembah Kelang dengan Lebuhraya Sitiawan ke Utara di dalam Rancangan Malaysia Keenam ini. Jika ada, bilakah ia akan dilaksanakan.

Timbalan Menteri Kerja Raya (Tuan Kerk Choo Ting): Tuan Yang di-Pertua, untuk makluman Ahli Yang Berhormat, dalam Rancangan Malaysia Keenam Kerajaan telah meluluskan 7 projek membaikpulih jalan-jalan pantai di negeri Selangor hingga dengan jalan pantai di negeri Perak. Projek-projek tersebut adalah seperti berikut:

- (i) membaiki jalan Kelang-Sepang;
- (ii) membina laluan basikal di sepanjang Jalan Persekutuan di daerah Sabak Bernam, iaitu di kedua-dua belah jalanraya mengasingkan laluan basikal dengan kenderaan-kenderaan yang lain;
- (iii) melurus selekoh merbahaya di Jalan Kelang-Sepang, iaitu di antara Pekan Sungai Pelik dan Tanjong Sepat;
- (iv) melurus melebar selekoh di kilometer 23 hingga 27 Jalan Kuala Selangor-Kuala Lumpur, iaitu meluruskan jajaran selekoh di kawasan tersebut supaya tidak merbahaya kepada lalulintas;
- (v) melebarkan Jalan Teluk Datuk-Kelang, iaitu dari 18 kaki kepada 24 kaki lebar;
- (vi) membaiki simpang Pekan Asam Jawa dengan tujuan melebarkan

persimpangan dan meningkatkan lagi ciri-ciri keselamatan;

- (vii) membaikpulih laluan 1 dan 5 Selangor.

Projek-projek berkenaan akan dilaksanakan pada tahun 1992 atau 1993.

MENCARIGALI MINYAK DI NEGERI KELANTAN

6. Tuan Haji Buniyamin bin Yaakub minta Perdana Menteri menyatakan bilakah hasil minyak akan dikeluarkan dari bumi negeri Kelantan.

Menteri di Jabatan Perdana Menteri dan Menteri Kehakiman (Tuan Syed Hamid bin Syed Jaafar Albar): Tuan Yang di-Pertua, untuk makluman Ahli Yang Berhormat, kerja-kerja mencarigali minyak di kawasan berhadapan dengan pantai negeri Kelantan telah dijalankan semenjak tahun 70an oleh Syarikat Esso dan diteruskan pula oleh sebuah Konsortium yang dianggotai oleh PETRONAS Carigali Sdn. Bhd. di bawah Kontrak Perkongsian Pengeluaran yang ditandatangani pada tahun 1988. Setakat ini usaha-usaha mencarigali minyak di kawasan tersebut masih belum menghasilkan penemuan minyak yang kormersial untuk dibangunkan.

Dato' Haji Mohammad Abu Bakar bin Rautin Ibrahim: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Saya difahamkan kawasan pantai negeri Kelantan ini, dari segi sumber minyaknya adalah satu kawasan bersama ataupun kawasan yang bertindih dengan kawasan negara Thailand dan juga negara Vietnam. Jadi, saya ingin mendapat jawapan dari Yang Berhormat Menteri, adakah usaha ini juga melibatkan kawasan-kawasan yang bertindih dengan Vietnam dan Thailand ini, dan jika tidak, apakah usaha-usaha

Kerajaan untuk mencarigali minyak di kawasan ini? Setakat ini apakah pencapaian negara kita dengan negara-negara Thailand dan Vietnam dari segi perjanjian untuk mengusahakan kawasan ini sebagai kawasan usahasama mencarigali minyak dan gas?

Tuan Syed Hamid bin Syed Jaafar

Albar: Tuan Yang di-Pertua, jawapan saya tadi tidak termasuk dengan pantai ataupun perairan Vietnam ataupun Thailand. Berkenaan dengan usaha-usaha mencarigali di perairan berhampiran dengan Vietnam ataupun Thailand, buat masa ini ia adalah di peringkat awal. Dengan Thailand kita telah mengadakan menubuhkan satu Joint Commission untuk menjalankan usaha-usaha mencarigali minyak dan gas.

Dr Sanusi bin Daeng Mariok: Tuan Yang di-Pertua, hasil daripada jawapan Yang Berhormat Menteri menunjukkan bahawa Kerajaan belum bersedia mengeluarkan minyak daripada pantai Kelantan kerana ia setakat penemuan tidak komersial atau tidak ekonomik. Seandainya Kerajaan Kelantan atau pihak Kerajaan Kelantan dapat mengemukakan hasil kaji selidik yang menunjukkan bahawa kerja-kerja pengeluaran minyak di pantai Kelantan itu komersial dan ekonomik, adakah Kerajaan Pusat bersedia untuk menimbangkannya?

Tuan Syed Hamid bin Syed Jaafar

Albar: Tuan Yang di-Pertua, jika Kerajaan Negeri Kelantan mempunyai apa-apa maklumat yang boleh menunjukkan penemuan carigali di negeri Kelantan adalah ekonomik, pihak PETRONAS sedia menyelidikinya dan menganalisa supaya ia sejajar dengan apa yang telah kita dapati pada masa ini.

KURSUS POSTGRADUATE DI INSTITUSI PENGAJIAN LUAR— PENGIKTIRAFAN

7. Puan Rohani binti Abd. Karim minta Menteri Pendidikan menyatakan sama ada kursus-kursus yang ditawarkan oleh institusi-institusi pengajian luar (foreign educational institutions) seperti Henly, University of Bath dan Institute Technology Granfield, terutama sekali bagi peringkat 'postgraduate' diiktiraf oleh Kerajaan. Kalau pengiktirafan ini diberikan, ini adalah satu cara mudah dan murah bagi pegawai Kerajaan dan swasta untuk meningkatkan taraf pelajaran mereka, iaitu semasa selepas waktu bertugas.

Dr Leo Michael Toyad: Tuan Yang di-Pertua, untuk makluman Ahli Yang Berhormat, kursus-kursus yang ditawarkan oleh institusi-institusi pengajian tinggi luar negara seperti Universiti of Bath, Brunel University and Cranfield Institute of Technology terutama sekali kursus di peringkat postgraduate atau sarjana adalah di antara beberapa kursus yang diiktirafkan oleh Kerajaan. Program-program di peringkat sarjana itu diiktirafkan oleh Kerajaan sebagai setaraf dengan Ijazah Sarjana dari universiti-universiti tempatan dengan syarat pemegangnya kelayakan berkenaan terlebih dahulu memiliki Ijazah Pertama (Sarjana muda) yang diiktirafkan oleh Kerajaan. Syarat ini adalah bagi memenuhi keperluan perlantikan ke jawatan-jawatan yang bersesuaian dalam Perkhidmatan Awam.

Tuan Lim Kit Siang: Tuan Yang di-Pertua, bolehkah Yang Berhormat Timbalan Menteri memberitahu berapakah universiti-universiti luar negeri dan institusi-institusi pengajian tinggi yang berhasrat untuk menubuhkan kampus dalam Malaysia? Bolehkah senaraikan nama universiti-universiti dan institusi-institusi tersebut?

Dr Leo Michael Toyad: Tuan Yang di-Pertua, soalan ini saya perlu notis.

Dr Haji Jamaluddin bin Haji Jarjis: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Kita mengalu-alukan usaha Kerajaan untuk menggalakkan dan mengiktirafkan kursus-kursus ijazah dalam bidang-bidang tertentu. Soalan saya, apakah syarat-syarat yang dikenakan kepada institusi-institusi luar negeri ini, terutamanya dari segi pelaksanaan dasar pendidikan negara kita? Yang kedua, apa pula syarat-syarat yang kita kenakan kepada institusi-institusi ini dari segi pengendalian kursus-kursus ini ataupun sama ada syarikat-syarikat yang mengendalikan kursus-kursus ini memerlukan memenuhi satu syarat minima ekuiti tempatan dan juga dari segi penyertaan pengurusan tempatan?

Dr Leo Michael Toyad: Tuan Yang di-Pertua, soalan ini pun terlalu luas untuk saya jawabkan di sini kerana kriteria-kriteria pun perlu kita senaraikan juga dan ini terlalu spesifik mengenai permohonan universiti berkembar dan juga universiti yang membuat kursus-kursus berkembar di negeri ini.

Che Ibrahim bin Mustafa: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Keghairahan insituti-institusi pengajian tinggi di luar negeri mengadakan program berkembar dengan universiti tempatan membuktikan bahawasanya industri pendidikan di negara kita itu merupakan industri yang amat menguntungkan. Soalan yang pertama, adakah Kerajaan merasakan bahawa kewujudan program-program institusi berkembar ini sangat wajar dan perlu digalakkan. Dan yang kedua, bagaimanakah kaedah atau cara Kerajaan atau pihak Kementerian mengawal program-program institusi berkembar ini agar tidak bercanggah dengan dasar dan falsafah sistem pendidikan kebangsaan kita?

Dr Leo Michael Toyad: Tuan Yang di-Pertua, kita menggalakkan pihak swasta mengambil bahagian dalam usaha untuk meluaskan pendidikan di negara kita berasaskan kepada Dasar Pendidikan kita dan juga Dasar Pembangunan Guna Tenaga dalam negara kita ini mengikut dasar-dasar yang telah disediakan oleh Kerajaan. Untuk pengawalan itu, saya berbalik semula kepada soalan yang telah dikemukakan tadi iaitu berasaskan kepada syarat-syarat yang telah kita sediakan itu.

KEBAKARAN YANG MELIBATKAN KIMIA DAN GAS BERACUN

8. Puan Hajah Rakibah binti Haji Abdul Manap minta Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan menyatakan bilakah Kerajaan akan melengkapkan Jabatan Bomba dengan peralatan yang canggih untuk memadam kebakaran terutamanya kebakaran yang melibatkan kimia dan gas beracun kerana kadangkala usaha memadam kebakaran terhalang kerana kurang peralatan dan kelengkapan untuk memudahkan ahli-ahli bomba merempuh masuk tempat kebakaran kerana kurang peralatan seperti alat pernafasan yang mutakhir.

Timbalan Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan (Tuan Haji Daud bin Dato' Haji Taha): Tuan Yang di-Pertua, Jabatan Perkhidmatan Bomba sememangnya memberi perhatian serius kepada masalah ini. Menghadapi kebakaran kimia/gas adalah satu perkara yang sangat rumit dan sangat spesifik. Ianya memerlukan peralatan-peralatan yang spesifik dan mahal harganya. Selama ini, oleh kerana Jabatan Bomba amat memerlukan kereta-kereta Bomba, Balai-balai Bomba, maka peruntukan yang ada telah digunakan sepenuhnya bagi peralatan-peralatan dan bangunan-bangunan tersebut.

Adalah dijangkakan, memandangkan peruntukan di dalam Rancangan Malaysia Keenam adalah lebih baik daripada masa yang lalu, Jabatan akan berupaya membeli peralatan-peralatan khusus bagi menghadapi kebakaran kimia/gas dengan lebih berkesan. Walau bagaimanapun, untuk makluman, Jabatan Perkhidmatan Bomba memang sudah mempunyai peralatan-peralatan asas untuk kebanyakan insiden yang melibatkan kimia dan gas beracun.

Tuan Haji Hamzah bin Haji Mohamed Zain: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Dalam beberapa kebakaran yang lalu, pihak Bomba telah memberi alasan apabila usaha untuk mengawal sesuatu kebakaran kurang berkesan, pihak Bomba telah memberi alasan bahawa tekanan air ataupun pressure tidak mencukupi. Sudah banyak kes, baru-baru ini pun ada juga alasan yang sama diberikan. Mungkin ianya benar dan bukanlah masalah pihak bomba tetapi masalah Jabatan yang lain. Adakah pihak Bomba bercadang untuk mengkaji atau menggunakan cara lain untuk menghadapi kebakaran iaitu ada alternatif kepada penggunaan air. Jika ada, apakah bahan-bahan yang boleh digunakan dan sistem yang bagaimanakah boleh digunakan untuk menghadapi kebakaran dengan tidak menggunakan air?

Tuan Haji Daud bin Dato' Haji Taha: Tuan Yang di-Pertua, sememangnya di dalam beberapa kebakaran, masalah tekanan air menjadi punca kurang keberkesanannya dalam membasmi api tersebut. Walau bagaimanapun, pihak Bomba sentiasa memberikan saranan kepada mereka yang terlibat untuk menentukan supaya pili-pili air ataupun fire hydrant dijaga dengan sempurna dan tidak dihalang dan tempat-tempat berpotensi kebakaran dikaji punca-punca air supaya sekiranya berlaku kebakaran,

punca-punca air yang mencukupi diperolehi.

Memandangkan melawan kebakaran ini memerlukan kepakaran, ianya tertakluk kepada jenis kebakaran. Kalau kebakaran biasa, air sememangnya bahan yang paling murah untuk menyelesaikan masalah ini tetapi jika kebakaran itu berpunca dari gas dan kimia, maka air tidak boleh digunakan, sebaliknya ianya mungkin memerlukan bahan-bahan yang lain seperti bahan-bahan yang boleh menguasai kimia.

Selain daripada itu, pihak Jabatan Bomba sentiasa mendapatkan maklumat-maklumat mutakhir mengenai jenis-jenis peralatan dan juga bahan-bahan yang boleh digunakan untuk menghadapi kebakaran di masa-masa akan datang.

Tuan Chor Chee Heung: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Saya ingin bertanya kepada Yang Berhormat Timbalan Menteri, adakah segala usaha-usaha oleh Kerajaan untuk melengkapkan Jabatan Bomba dapat juga diberikan kepada Bomba Sukarela memandangkan Bomba Sukarela adalah memainkan peranan yang begitu penting khususnya di kawasan luar bandar. Saya dapat melihat beberapa kali apabila berlaku kebakaran, Bomba Sukarela yang sampai dahulu ke kawasan kebakaran.

Yang kedua, apakah dasar Kerajaan terhadap Bomba Sukarela dari segi bantuan dan peranannya?

Tuan Haji Daud bin Dato' Haji Taha: Tuan Yang di-Pertua, Kementerian khususnya Jabatan Bomba sememangnya mengalu-alukan Bomba Sukarela dan mengucapkan terima kasih kepada mereka yang terlibat untuk mewujudkan Bomba Sukarela ini. Pada masa ini kita sedang berusaha untuk mendapatkan peruntukan daripada pihak Perbendaharaan supaya bantuan-bantuan kewangan boleh diberikan kepada Bomba-bomba Sukarela ini.

Insyah Allah, sekiranya ia dapat dijayakan, bantuan-bantuan akan diberikan kepada Bomba Sukarela.

Pada masa ini, Kementerian sedang mengkaji cara-cara pendekatan baru untuk mempertingkatkan bantuan-bantuan Bomba Sukarela ini sama ada dengan cara meminda Akta bomba yang ada sekarang ataupun memperkemaskan lagi akta-akta yang membolehkan Bomba Sukarela, yang wujud sekarang dengan cara mana kita boleh menyalurkan bantuan yang sesuai untuk mereka.

PEKEBUN KECIL KOKO

9. Tuan Saidin bin Adam minta Menteri Pertanian menyatakan adakah benar bahawa:

- (a) tanah di kawasan pantai yang digunakan oleh pekebun koko di Selangor telah tidak sesuai lagi untuk tanaman koko;
- (b) jika benar, adakah Kerajaan bercadang untuk menggantikan tanaman koko ini dengan tanaman yang lain yang lebih memberi faedah kepada pekebun-pekebun kecil; dan
- (c) jika tidak, adakah Kerajaan bercadang mewujudkan bantuan subsidi baja dan racun kepada petani-petani tersebut.

Timbalan Menteri Pertanian (Dato' S. Subramaniam): Tuan Yang di-Pertua, tanah di kawasan pantai di Selangor adalah sesuai untuk tanaman koko. Penukaran tanaman daripada koko kepada tanaman lain seperti buah-buahan yang dijalankan oleh sesetengah petani adalah disebabkan oleh keadaan harga koko yang pada masa ini rendah. Ini telah menjadikan tanaman lain lebih menarik.

Kerajaan tidak bercadang untuk menukarkan tanaman koko dengan tanaman lain kerana prospek industri

koko di masa akan datang dijangkakan cerah di mana harganya dijangka akan pulih semula. Perkembangan industri memproses koko di Malaysia akan menggalakkan perminatan terhadap koko. Mentega koko Malaysia juga didapati bermutu tinggi dan sangat digemari oleh pengilang-pengilang coklat. Permintaan terhadap mentega koko Malaysia dijangkakan akan meningkat dan seterusnya ini akan meningkatkan permintaan terhadap biji koko dan seterusnya meningkatkan harga koko.

Dasar Kerajaan sekarang ialah untuk mewujudkan petani yang berdikari. Pihak Kerajaan walau bagaimanapun, ada menyediakan khidmat nasihat dan program-program bagi membantu petani-petani miskin umpamanya Program Pembangunan Rakyat Termiskin.

Tuan Haji Wan Mohd. Jamil bin Wan Mahmood: Tuan Yang di-Pertua, apakah tidak ada rancangan daripada pihak Kementerian untuk mengeluarkan atau untuk memberikan subsidi kepada penanam-penanam koko sebagaimana subsidi yang pernah diberi oleh Kerajaan kepada penanam-penanam padi atau petani dalam negara kita ini sebelum harga koko naik? Ini adalah untuk menjamin supaya pihak penanam koko akan tidak cepat mengalih haluannya kepada tanaman-tanaman lain di negara kita ini.

Dato' S. Subramaniam: Tuan Yang di-Pertua, tentang subsidi, saya telah menjawabnya bahawa kita sedang berusaha untuk mewujudkan petani yang berdikari walaupun golongan-golongan termiskin sedang dibantu dengan beberapa in-put yang diperlukan oleh mereka untuk meningkatkan pendapatan mereka.

Walau bagaimanapun, sukalah saya menjelaskan kepada Ahli Yang Berhormat bahawa dari jumlah kawasan yang sedang dalam tanaman koko,

jumlah kawasan ini makin meningkat, bukan menurun. Saya harap Ahli Yang Berhormat akan memahami bahawa pertukaran ini adalah dilakukan oleh segolongan kecil petani-petani yang berminat untuk menukarkan kepada tanaman-tanaman seperti buah-buahan dan lain-lain buat sementara waktu.

Tuan Haji Hamzah bin Haji Mohamed Zain: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Saya masih teringat, Menteri pernah melancarkan Kempen Minum Koko. Apa sudah jadi kepada Kempen Minum Koko ini? Adakah sudah dihentikan? Adakah susah untuk mengubah citarasa rakyat Malaysia untuk minum koko? Kalau ianya masih berterusan, apakah kesan kempen tersebut setakat ini? Adakah permintaan bertambah kerana kempen tersebut dan apakah kesannya kepada harga koko?

Dato' S. Subramaniam: Tuan Yang di-Pertua, kempen koko yang telah dilancarkan oleh Yang Berhormat Menteri masih diteruskan. Pihak Kementerian telah menjalankan banyak kempen-kempen yang sedang dilaksanakan pada masa yang sama dan ini adalah salah satu daripada usaha-usaha untuk meningkatkan harga. Sebenarnya, akibat daripada kempen koko yang telah dimulakan, permintaan bagi koko telah meningkat khususnya daripada industri-industri yang memproses koko. Adalah difikirkan kalau kempen ini diteruskan, harga akan dapat dipulihkan, bukan oleh kerana kempen sahaja tetapi juga oleh kerana pasaran di luar negeri di mana harga komoditi ini juga ditentukan oleh permintaan dan juga pengeluaran dari negara-negara asing.

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin): Yang Berhormat Tuan G. Palanivel.

(Soalan No. 10 Y.B. Tuan G. Palanivel tidak hadir)

MALAYSIA SEBAGAI DESTINASI PELANCONGAN

11. Dr Sanusi bin Daeng Mariok minta Menteri Kebudayaan, Kesenian dan Pelancongan menyatakan apakah langkah-langkah yang diambil dan dirancang oleh Kementerian bagi menjadikan Malaysia sebagai pusat pelancongan yang bebas dari pelacuran dan bahaya AIDS.

Setiausaha Parlimen Kementerian Kebudayaan, Kesenian dan Pelancongan (Dato' Abdul Raman bin Suliman): Tuan Yang di-Pertua, di dalam menjadikan Malaysia sebuah destinasi pelancongan yang menarik, ciri-ciri keindahan alam semulajadi seperti pantai-pantai, hutan-hutan, air terjun, sungai-sungai dan lain-lain, serta corak budaya kehidupan rakyat Malaysia yang berbilang kaum adalah diberikan penekanan. Tarikan-tarikan ini diberi keutamaan dan ditonjolkan di dalam program-program promosi pelancongan Malaysia, terutamanya yang diadakan di luar negara dan juga di dalam negara sendiri.

Kerajaan melalui agensi-agensinya telah mengadakan kempen-kempen tertentu bagi membanteras masalah-masalah yang tidak sihat seperti pelacuran dan AIDS. Di samping itu, Kerajaan juga telah dan akan meneruskan tindakan menguatkuasakan undang-undang yang berkaitan sepanjang masa melalui Kementerian Kesihatan, Polis Di Raja Malaysia, Majlis Agama Islam, PEMADAM dan lain-lain. Kementerian ini akan terus memberi kerjasama kepada semua pihak bagi mengatasi masalah-masalah yang dinyatakan itu.

Tuan Haji Nik Abdullah bin Haji Arshad: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Adakah Kerajaan sedar bahawa dengan perkembangan yang berlaku di dalam negara sekarang, melalui pergaulan-pergaulan bebas, hiburan-hiburan yang meleakakan,

tayangan-tayangan video, filem-filem lucah serta buku-buku cerita lucah merupakan unsur-unsur yang tersendiri membawa kepada penggalakan pelacuran dan juga kedatangan setengah-setengah pelancong sendiri pun menjadi pelacur. Sekiranya perkara ini akan menjadi punca, apakah rancangan ataupun tindakan Kerajaan bagi mengelakkan perkara-perkara ataupun amalan yang boleh membawa kepada pelacuran?

Dato' Abdul Raman bin Suliman: Tuan Yang di-Pertua, seperti yang saya katakan tadi terutama sekali inginlah saya jelaskan bahawa pengwujudan Kementerian Kebudayaan, Kesenian dan Pelancongan tidaklah bermaksud untuk menambahkan pelacuran, kerana kita tahu pelacuran ini adalah merupakan satu aktiviti yang dikatakan ada sejak wujudnya manusia.

Yang kedua, kita ada agensi-agensi Kerajaan yang telahpun mengambil tindakan dan menguatkuasakan perkara-perkara ini dan akan ditingkatkan lagi dari masa ke semasa. Umpamanya, baru-baru ini seperti yang kita maklum, Kementerian Kesihatan telahpun melaksanakan kempen-kempen pencegahan AIDS dan lain-lain. Sambil itu, kita sebenarnya haruslah bukan hanya perlu mengambil tindakan untuk menyekat tetapi haruslah meningkatkan lagi dari segi nilai kepada rakyat dalam negara ini bahawa kalau kita berada di dalam alam yang demikian, ianya akan merugikan diri kita.

Umpamanya, kalau Kerajaan-Kerajaan Negeri mengambil tindakan pun, misalnya Kerajaan Kelantan boleh mengadakan sekatan tetapi aktiviti itu masih wujud, mereka pergi ke sebelah Golok pula. Inilah yang kita katakan semua pihak mesti memainkan peranan dan kita tidak boleh mengatakan bahawa ianya berlaku kerana tidak ada sekatan dan sebagainya kerana kita tahu bahawa ini adalah merupakan aktiviti

yang tidak digalakkan oleh Kerajaan, bahkan kita amat sedih kalau ada pihak yang mengatakan bahawa Kerajaan menggalakkan aktiviti pelacuran ini.

Sebenarnya kita juga mengambil tindakan untuk menghalang perkara ini daripada berlaku kerana ia adalah merupakan perkara yang bertentangan bukan sahaja dari segi nilai kita tetapi juga dari segi agama kita sendiri.

Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Sebagaimana yang saya telah difahamkan tahun 1992 adalah Tahun Melawat ASEAN dan tahun 1994 adalah Tahun Melawat Malaysia Kali Kedua. Daripada segi itu apakah

Tuan Haji Wan Mohd. Jamil bin Wan Mahmood: (*Bangun*)

Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar: Apa ini! Saya dengar sebut Batang Lupa. Minta tolong duduklah, nanti saya terganggu.

Tuan Haji Wan Mohd. Jamil bin Wan Mahmood: (*Duduk*)

Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar: Terima kasih. Cerita saya tadi sedap, sekarang sudah terlupa. (*Ketawa*)

Tahun 1994 adalah Tahun Melawat Malaysia Kedua. Soalan saya yang pertama, apakah tindakan dan persiapan yang akan dibuat oleh pihak Kerajaan untuk membawa pelancong ke seluruh negara ini terutama sekali ke tempat-tempat yang belum menerima pelancong dari luar negara iaitu ke Sarawak dan Sabah?

Soalan kedua, adakah Kerajaan bercadang untuk membawa pelancong asing datang ke Malaysia ini sebagai alternatif kepada "sex holiday", kita pergi ke "tropical jungle holiday"?

Dato' Abdul Raman bin Suliman: Tuan Yang di-Pertua, pertama sekali saya ingin menjawab soalan yang

pertama iaitu Kerajaan telah bersetuju untuk mengadakan Tahun Melawat Malaysia bagi kali yang kedua pada tahun 1994. Ini adalah kerana kejayaan kita bagi penganjuran Tahun Melawat Malaysia 1990. Sebab itu Kerajaan telah memutuskan untuk mengadakan Tahun Melawat Malaysia 1994.

Untuk makluman Dewan ini, kita mempunyai keyakinan bahawa bagi melaksanakan Tahun Melawat Malaysia 1994, insya Allah, kita akan mencapai kejayaan yang lebih lagi. Itulah matlamat kita jika dibandingkan dengan kejayaan tahun 1990 kerana bagi pelancaran Tahun Melawat Malaysia 1994, kita mempunyai masa yang agak lebih cukup daripada kita merancang untuk mengadakan Tahun Melawat Malaysia 1990. Dengan sebab itu kita telahpun memanggil mesyuarat Jawatankuasa Induk Tahun Melawat Malaysia yang terdiri daripada Exco Kerajaan-Kerajaan Negeri dan juga pegawai-pegawai daripada negeri-negeri yang telah ditubuhkan dan kita juga telah menubuhkan jawatankuasa-jawatankuasa kecil bagi memastikan matlamat Tahun Melawat Malaysia 1994 akan mencapai kejayaan.

Sebenarnya saya ada maklumat-maklumat tersebut iaitu matlamat dan juga strategi pelaksanaan kita tetapi agak panjang dan saya bersedia untuk memberinya secara bertulis kepada Ahli Yang Berhormat jika Yang Berhormat berkehendakkannya.

Mengenai soalan yang kedua, saya suka menyatakan bahawa dari kenyataan Yang Berhormat, iaitu kita ada sex holiday umpamanya, digantikan dengan jungle holiday. Sebenarnya tidak ada dalam istilah kita sex holiday di Malaysia dan tidak pernah kita jadikan ia sebagai matlamat, tetapi tidak tahulah kalau Yang Berhormat tahu, mungkin negara-negara lain ada dan mungkin Yang Berhormat pun pernah pergi ke sana, kita tidak tahulah tentang matlamat tersebut, tetapi kita tidak ada.

Seperti yang saya sebutkan tadi bahawa kita akan memberi tekanan kepada ciri-ciri keindahan alam semula jadi negara kita dan juga dalam program kita yang akan datang, kita memberi tekanan kepada alam semula jadi dan kebudayaan negara kita yang menarik di dalam promosi yang akan kita buat.

PENCEMARAN ALAM AKIBAT PEMBALAKAN

12. Tuan Wong Sing Nang minta Menteri Sains, Teknologi dan Alam Sekitar menyatakan:

- (a) sama ada beliau sedar akan masalah alam sekitar khususnya yang dihadapi oleh penduduk-penduduk kawasan pendalaman di Sarawak akibat kegiatan pembalakan yang tidak terkawal;
- (b) kalau ya, mengapa Kerajaan berkeputusan tidak ingin menghadiri sidang kemuncak Alam Sekitar Sedunia tahun depan di Brazil yang dikelolakan oleh Bangsa-bangsa Bersatu tentang masalah alam sekitar dunia; dan
- (c) dengan memilih tidak ingin menghadiri sidang kemuncak tersebut, bagaimanakah Kementerian dapat menyelesaikan masalah alam sekitar ini yang dihadapi oleh rakyat bumi Sarawak yang selama ini tertindas.

Timbalan Menteri Sains, Teknologi dan Alam Sekitar (Tuan Peter Chin Fah Kui): Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, bagi menjawab soalan (a), semua kegiatan pembalakan di negeri Sarawak adalah dikawal melalui pemberian lesen pembalakan oleh Pihak Berkuasa berkenaan dengan dikenakan syarat-syarat tertentu termasuk kawalan alam sekitar. Masalah-masalah yang dihadapi oleh penduduk-penduduk pendalaman di Sarawak

telahpun diambilkira semasa permohonan lesen pembalakan itu dipertimbangkan oleh pihak Berkuasa berkenaan.

Berasaskan jawapan soalan (a), masalah yang dinyatakan di dalam soalan (b) dan (c) adalah tidak timbul sama sekali.

Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar: Terima kasih, Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Soalan yang pertama, sejauh manakah pencemaran alam yang berlaku di Malaysia khususnya di Sarawak mendatangkan akibat pencemaran alam keseluruhannya.

Soalan kedua, adakah dalam pandangan Kementerian iaitu pihak barat menuduh pencemaran alam dan pembinasan hutan tropika hanya mengkaburkan mata kita kepada pencemaran alam yang berlaku di negara-negara mereka sendiri.

Tuan Peter Chin Fah Kui: Terima kasih, Tuan Yang di-Pertua. Tentang soalan pertama, saya tidak jelas atau faham apa maksudnya pencemaran keseluruhan. Saya hendak tanya sedikit.

Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar: Boleh tanya, insya Allah. Saya hendak tahu dari segi percentagennya, berapa banyakkah pencemaran alam yang disebabkan oleh negara Malaysia daripada keseluruhan pencemaran alam di seluruh dunia.

Tuan Peter Chin Fah Kui: Pertamanya, kita tidak ada kajian, tetapi as a wild guess – sebagai satu anggapan, maka ia adalah terlalu kecil, kerana dari segi pencemaran yang dikeluarkan oleh kilang-kilang dan sebagainya dari Malaysia kalau dibandingkan, seumpamanya dengan France – kita ambil kereta sahaja, bahan-bahan pencemaran yang dikeluarkan oleh exhaust kenderaan dalam satu tahun, kita boleh anggap jumlah berat bahan pencemaran itu adalah sama atau kurang lebih

dengan pencemaran yang dikeluarkan oleh semua kilang di dalam negara kita. Ini sebagai contoh sahaja. Oleh sebab itu, maka kita di Malaysia, dari segi pencemaran adalah tidak banyak jikalau dibandingkan dengan negara-negara barat.

Soalan yang kedua itu, saya rasa ini agak sukar sedikit untuk saya menjelaskan apa maksudnya berkenaan kempen anti-kayu tropika di negara barat itu maka pandangan Ahli Yang Berhormat itu boleh menjadi satu sebab mereka melakukan kempen anti kayu tropika di negara-negara barat.

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin): Masa untuk soal jawab sudah cukup.

(Masa untuk Pertanyaan bagi Jawab Mulut telah cukup dan Jawapan bagi Pertanyaan No. 10, 13 hingga 19 adalah diberi di bawah ini)

PERHUBUNGAN EKONOMI MALAYSIA–RUSSIA

10. Tuan G. Palanivel minta Menteri Perdagangan Antarabangsa dan Industri menyatakan bagaimanakah keadaan perhubungan ekonomi antara Malaysia dengan Russia akibat dari perpecahan yang berlaku di negara itu dan juga pengisytiharan kemerdekaan oleh beberapa Republiknya. Adakah perdagangan duahala dengan Republik-republik tersebut digalakkan. Jika ia, bagaimana. Dengan Republik yang mana satukah dilihat terdapat prospek perdagangan yang terbaik. Adakah langkah-langkah sedang dibuat untuk sektor swasta Malaysia melibatkan diri dalam membina infrastruktur ekonomi Republik-Republik tersebut.

Setiausaha Parlimen Kementerian Perdagangan Antarabangsa dan Industri (Tuan S. S. Subramaniam): Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, Russia sebenarnya merupakan salah

sebuah daripada beberapa buah Republik di dalam Union of Socialist Soviet Russia, dengan izin, sebelum berlakunya perpecahan dan pengisytiharan kemerdekaan oleh beberapa Republik sepertimana yang dilaporkan di dalam akhbar akhir-akhir ini. Oleh itu, pada umumnya perhubungan ekonomi dan perdagangan duahala di antara Malaysia dengan U.S.S.R dilihat secara keseluruhannya dan tidak dilihat dari sudut sesebuah Republik tertentu di dalam Republik U.S.S.R. Jumlah perdagangan duahala Malaysia dengan U.S.S.R. pada tahun 1990 adalah sebanyak 586.12 juta ringgit dan sehingga bulan Ogos 1991 jumlah perdagangan bernilai 337.49 juta ringgit.

Kementerian ini mendapati walaupun U.S.S.R. menghadapi masalah dalaman, masih terdapat potensi untuk Malaysia mengeksport barang-barang keluaran Malaysia ke negara tersebut terutama komoditi-komoditi utama seperti getah dan minyak kelapa sawit. Kementerian ini percaya potensi eksport akan lebih menggalakkan apabila masalah-masalah yang sedang dialami oleh negara itu dapat diatasi. Dalam konteks ini, Kementerian ini sentiasa mengikuti perkembangan-perkembangan yang berlaku di U.S.S.R. dan dalam masa yang sama Kementerian ini menyalurkan maklumat-maklumat pasaran serta memberi galakan dan bantuan melalui Pejabat Perdagangan Malaysia di Moscow kepada pihak swasta yang ingin menerokai pasaran U.S.S.R. Juga oleh kerana beberapa daripada negeri-negeri di dalam U.S.S.R. telah mengisytiharkan Kemerdekaan masing-masing, maka usaha sedang dibuat untuk mengadakan perdagangan dan perhubungan ekonomi secara terus dengan mereka. Antaranya ialah lawatan delegasi-delegasi perdagangan untuk mengkaji peluang-peluang pasaran yang wujud di negara-negara tersebut.

JALAN RAYA TIMUR-BARAT SABAH

13. Tuan Lai Lun Tzee minta Menteri Kerja Raya menyatakan:

- (a) bilakah jalan raya Timur-Barat Sabah akan siap dibina;
- (b) berapakah perbelanjaan dan masa diperlukan untuk menyiapkan pembinaan jalan raya ini; dan
- (c) adakah Kerajaan merancang supaya jalan raya di negeri Sabah akan setaraf dengan jalan raya di Semenanjung Malaysia.

Tuan Kerk Choo Ting: Untuk makluman Ahli Yang Berhormat,

- (a) Jalan Raya Timur-Barat Sabah dijangka akan siap dibina selewat-lewatnya dalam Rancangan Malaysia Keenam.

Untuk makluman Ahli Yang Berhormat juga, Jalan Raya Timur Barat Sabah meliputi beberapa projek yang sedang dilaksanakan:

- (i) Bagi Lebuhraya Tamparuli ke Ranau, jalan ini telah dibina pada tahun 1983 dan pada masa sekarang JKR Sabah sedang mengambil tindakan untuk memperbaiki bahagian-bahagian jalan yang menghadapi kerosakan.
- (ii) Bagi Projek Memperbaiki Jalan Ranau ke Telupid, kerja-kerja dijangka siap pada akhir tahun 1992.
- (iii) Berkenaan dengan projek Naik Taraf Jalan dari Telupid ke Sandakan Batu 32, pakej A1 dijangka siap pada akhir tahun ini dan pakej A2 telah dibuka kepada lalulintas pada bulan Julai tahun ini.

- (iv) Projek Memperbaiki Jalan dari Batu 32 ke Sandakan juga dijangka siap pada akhir tahun ini.
- (b) Perbelanjaan jalan raya ini adalah dianggarkan sebanyak \$350 juta dan masa yang diperlukan untuk menyiapkannya ialah 5 tahun.
- (c) Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, Kerajaan memang sedar berkenaan dengan keadaan jalan-jalan di negeri Sabah. Sukalah saya memaklumkan bahawa Kerajaan sememangnya merancang supaya jalan-jalan raya dibina atau dinaik taraf baik di Sabah ataupun di mana-mana negeri di seluruh negara. Akan tetapi perancangan ini perlu dilaksanakan berperingkat-peringkat mengikut keutamaan.

KUTIPAN TOL DI JAMBATAN PULAU PINANG – PENUNGGANG MOTOSIKAL

14. Tuan Chian Heng Kai minta Menteri Kerja Raya menyatakan:

- (a) sama ada Kerajaan Negeri Pulau Pinang pernah bercadang supaya penunggang motosikal dikecualikan membayar kutipan tol Jambatan Pulau Pinang. Jika ya, bilakah ianya bercadang; dan
- (b) sama ada Kerajaan Pusat menerima cadangan Ahli Parlimen Bukit Mertajam bahawa kutipan Tol Jambatan Pulau Pinang dikecualikan kepada penunggang motosikal memandangkan di semua lebuh-raya kutipan Tol penunggang motosikal telahpun dikecualikan. Jika tidak mengapa.

Tuan Kerk Choo Ting:

- (a) Kerajaan Negeri Pulau Pinang belum lagi bercadang supaya

penunggang motosikal dikecualikan daripada kutipan tol di Jambatan Pulau Pinang.

- (b) Pada masa ini Kerajaan belum lagi bercadang mengecualikan pengguna kenderaan motosikal daripada membayar tol di Plaza Tol Jambatan Pulau Pinang. Memandangkan pembinaan projek Jambatan Pulau Pinang memakan kos yang tinggi, maka adalah perlu semua pihak yang menggunakan Jambatan Pulau Pinang menyumbang kepada pembiayaan kos projek dan kos penyenggaraan Jambatan tersebut.

BANGUNAN SRJK (C) SEBERANG PRAI SELATAN— PEMBINAAN

15. Tuan Lim Hock Seng minta Menteri Pendidikan menyatakan sama ada Kementerian telah menerima permohonan cadangan pembinaan semula SRJK (Cina) Valdor, SPS. Jika ya, apa keputusan dan ulasan Menteri. Sila memberi keterangan mengenai sumbangan wang oleh Kerajaan "satu sama satu" ringgit bagi pembinaan sekolah.

Dr Leo Michael Toyad: Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, Kementerian Pendidikan tidak ada menerima permohonan cadangan pembinaan semula bangunan SRJK(C) Valdor, Seberang Perai Selatan. Permohonan yang diterima daripada pihak sekolah ialah untuk membaiki bilik darjah sekolah berkenaan. Bagi permohonan tersebut peruntukan sebanyak \$5,000.00 telahpun diluluskan pada 30 Ogos 1990. Sebagai Sekolah Bantuan Modal, Kementerian Pendidikan tidak mempunyai dasar untuk memberi peruntukan secara seringgit ke seringgit kepada sekolah-sekolah bantuan modal.

PROGRAM MELATIH SUMBER MANUSIA

16. Tuan Ong Tin Kim minta Menteri Sumber Manusia menyatakan adakah rancangan-rancangan program-program melatih sumber manusia, khasnya pekerja-pekerja kita dalam bidang teknikal kemahiran untuk memperkembangkan perindustrian negara kita supaya dapat kita mencapai matlamat Wawasan 2020.

- (a) jikalau ada, apakah rancangan-rancangan program-program;
- (b) bilakah rancangan-rancangan program-program ini akan dijalankan dan di mana; dan
- (c) berapa kos belanja.

Timbalan Menteri Sumber Manusia (Dato' M. Mahalingam): Yang Berhormat dari Teluk Intan telah mengemukakan soalan yang sama yang telah dijawab di Dewan ini pada 10 Disember baru lalu. Kementerian Sumber Manusia tidak mempunyai apa-apa perkara untuk ditambah kepada jawapan yang telah diberi itu.

BENDA HIASAN YANG DIPAMERKAN

17. Tuan Wong Wing On minta Menteri Dalam Negeri menyatakan sama ada Kerajaan sedar bahawa kini terdapat benda-benda "hiasan" seperti cincin, rantai dan sebagainya yang mempamerkan rajah, lukisan atau simbol yang menggalakkan budaya kekerasan (seperti Swatika Nazi) dan menghina agama-agama tertentu (seperti kelawar atau monyet terpaku di atas salib); jika ya, sama ada Kerajaan akan mengambil tindakan yang tegas terhadap pengeluaran dan pengedaranya.

Setiausaha Parlimen Kementerian Dalam Negeri (Tuan Ong Ka Ting): Untuk makluman, peraturan yang sedia ada telah menetapkan bahawa sesiapa

yang hendak menjual apa-apa barang perlulah mendapat lesen dari Pihakberkuasa Tempatan. Walau bagaimanapun, Pihakberkuasa Tempatan boleh menahan keluaran sesuatu lesen sekiranya dibawa ke pengetahuannya bahawa barang-barang yang dijual itu adalah jenis yang dianggap 'kacau ganggu'.

TEMPOH PAJAKAN TANAH HAKMILIK DI JINJANG

18. Dr Tan Seng Giaw minta Perdana Menteri menyatakan keadaan geran di Jinjang. Hampir 1,700 orang telah memohon. Apakah bilangan permohonan yang telah ditolak berbanding bilangan mereka yang berjaya. Mengapakah permohonan ditolak. Apakah alternatif yang akan disediakan oleh Kerajaan untuk mereka ini.

Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri (Dato' Drs Suleiman bin Mohamed): Untuk makluman Yang Berhormat, sehingga 22.11.1991, Jabatan Tanah dan Galian Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur telah menerima sebanyak 1,983 permohonan untuk memperbaharui tempoh pajakan tanah-tanah hakmilik di Jinjang dan bukannya 1,700 permohonan seperti yang dinyatakan oleh Yang Berhormat dari kawasan Kepong. Permohonan-permohonan ini sedang diproses secara aktif bagi tujuan dikeluarkan Surat Hakmilik kepada pemohon-pemohon.

Walaupun bagaimanapun, daripada jumlah permohonan itu, sejumlah 286 permohonan telah ditolak oleh Pejabat Tanah dan Galian Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur atas sebab-sebab pelanggaran syarat ke atas penggunaan tanah kediaman seperti menggunakan tanah tersebut untuk tujuan perdagangan, bengkel, pejabat, kilang dan sebagainya. Dengan perkataan lain, mereka telah melanggar peraturan dan undang-undang tanah. Bagi per-

mohonan yang ditolak ini, mereka telah diminta untuk memberhentikan aktiviti-aktiviti penyalahgunaan tanah tersebut dan memulihkan semula sebagai rumah kediaman, jika permohonan mereka untuk mendapatkan hakmilik baru hendak diluluskan. Kerajaan tidak mempunyai pilihan lain kepada mereka yang telah ingkar dan tidak mematuhi undang-undang tanah di negara ini, melainkan melaksanakan tindakan seperti yang diperuntukkan di dalam undang-undang Kanun Tanah Negara.

TEKSI LIMOUSINE DI LAPANGAN TERBANG ANTARABANGSA SUBANG

19. Tuan Haji Abdul Hamid bin Abdul Rahman minta Menteri Perusahaan Awam menyatakan:

- (a) berapakah jumlah lesen yang diperuntukkan untuk perkhidmatan teksi limousine di Lapangan Terbang Antarabangsa Subang dan hingga sekarang berapakah lesen yang telah dikeluarkan;
- (b) apakah kriteria-kriteria bagi sesebuah teksi yang dapat digelar sebagai teksi limousine; dan
- (c) terdapat sungutan dari pelawat-pelawat dari negara luar terhadap perkhidmatan teksi limousine. Apakah bentuk sungutan atau aduan yang telah diterima dan apakah langkah Kementerian untuk mengatasinya.

Menteri Perusahaan Awam (Dato' Dr Mohamed Yusof bin Haji Mohamed Nor):

- (a) Lesen perkhidmatan teksi limousine di Lapangan Terbang Antarabangsa Subang tidak dihadkan jumlahnya kerana kelulusan bergantung kepada

keperluan semasa. Sehingga 17/1/91, sejumlah 563 lesen teksi limousine telah diluluskan untuk beroperasi di Lapangan Terbang Antarabangsa Subang.

- (b) Sesebuah kenderaan boleh digunakan sebagai limousine jika memenuhi spesifikasi-spesifikasi berikut:
 - (i) Kapasiti enjin minimum tidak kurang daripada 1950 c.c.
 - (ii) Saiz but (boot) minimum di bahagian belakang kenderaan tidak kurang dari 0.5 meter padu.
 - (iii) Saiz tempat duduk belakang kenderaan tidak daripada 1400 mm.
 - (iv) Proton Saga 1.5 I Automatic (Stretched body) atau Proton Limousine.
- (c) Sememangnya terdapat sungutan mengenai kekurangan dan keadaan perkhidmatan limousine yang beroperasi di Lapangan Terbang Antarabangsa Subang. Bagi mengatasi kekurangan limousine, Kementerian telah meluluskan tambahan limousine seperti jumlah yang sedia ada sekarang. Bagi memperbaiki tahap perkhidmatan limousine berkenaan, Kementerian telah mensyaratkan bahawa hanya kenderaan yang berumur 3 tahun ke bawah sahaja yang boleh dilesenkan sebagai limousine dan mestilah mematuhi spesifikasi yang dikenakan. Pengusaha limousine pula disyaratkan supaya mematuhi sistem kupon yang sedia ada dan pemandu disyaratkan memakai pakaian seragam. Limousine itu sendiri telah disyaratkan supaya memakai tanpa pengenalan limousine Lapangan Terbang Antarabangsa Subang.

ATURAN URUSAN MESYUARAT

RANG UNDANG-UNDANG AKTA UNDANG-UNDANG KELUARGA ISLAM (WILAYAH PERSEKUTUAN) (PINDAAN)

Menangguhkan Bacaan Kali Yang
Kedua dan Ketiga

Menteri di Jabatan Perdana Menteri dan Menteri Kehakiman (Tuan Syed Hamid bin Syed Jaafar Albar): Tuan Yang di-Pertua, saya mohon menangguhkan bacaan kali yang kedua dan ketiga ke atas Rang Undang-undang Akta Undang-undang Keluarga Islam (Wilayah Persekutuan) (Pindaan) 1991 kepada mesyuarat Dewan Rakyat yang akan datang mengikut peruntukan Peraturan Mesyuarat 62.

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan Haji Juhar bin Haji Mahirudin): Baiklah.

USUL

WAKTU MESYUARAT DAN URUSAN YANG DIBEBAHKAN DARIPADA PERATURAN MESYUARAT

Menteri di Jabatan Perdana Menteri dan Menteri Kehakiman (Tuan Syed Hamid bin Syed Jaafar Albar): Tuan Yang di-Pertua, saya mohon mencadangkan:

Bahawa mengikut peruntukan Peraturan Mesyuarat 12, Dewan ini tidak akan ditangguhkan hari ini sehingga pukul 8.00 malam.

Timbalan Menteri Dalam Negeri (Dato' Megat Junid bin Megat Ayob): Tuan Yang di-Pertua, saya mohon menyokong.

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan Haji Juhar bin Haji Mahirudin): Ahli-

ahli Yang Berhormat, masalahnya ialah bahawa Dewan ini tidak akan ditangguhkan hari ini sehingga jam 8.00 malam hendaklah di setujukan.

Usul dikemuka bagi diputuskan, dan disetujui.

Diputuskan,

Bahawa mengikut peruntukan Peraturan Mesyuarat 12, Dewan ini tidak akan ditangguhkan hari ini sehingga pukul 8.00 malam.

RANG UNDANG-UNDANG

RANG UNDANG-UNDANG PERBEKALAN 1992

DAN

USUL

ANGGARAN PEMBANGUNAN 1992

Jawatankuasa

Aturan Urusan Mesyuarat dibacakan bagi menyambung semula pertimbangan atas "Rang Undang-undang Perbekalan 1992 dan Anggaran Pembangunan 1992 dalam Jawatankuasa sebuah-buah Majlis." (Hari Kelimabelas)

Majlis bersidang dalam Jawatankuasa.

(Timbalan Yang di-Pertua
mempengerusikan Jawatankuasa)

Maksud B.49 dan B.50 (Jadual)—

Maksud P.49 dan P.50 (Anggaran Pembangunan, 1992)—

Tuan Pengerusi (Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin): Yang Berhormat dari Maran, sila sambung perbahasan selama 10 minit.

3.40 ptg.

Dato' Haji Mohamad bin Abdullah (Maran): Tuan Pengerusi, terima kasih

kerana memberi peluang kepada saya untuk menyambung perbincangan saya semalam. Walaupun dalam Hansard ini tercatat diberikan masa 10 minit, saya hanya akan bercakap tidak sampai 10 minit dan saya akan beri peluang kepada rakan-rakan yang lain untuk berucap.

Saya ingin penjelasan lagi iaitu apakah nama syarikat yang akan diberikan untuk menjalankan pen-swastaan Perkhidmatan Pos kita pada masa akan datang kerana kemungkinan Perkhidmatan Pos ini secara swasta akan dijalankan pada bulan Januari tahun hadapan.

Yang keduanya, saya ingin bertanya berapa ramaiakah keseluruhan kakitangan Jabatan Pos sekarang yang kemungkinan akan diserapkan ke dalam perkhidmatan swasta pada masa akan datang?

Baru-baru ini juga Kementerian berkenaan telah menyuarakan bahawa harga setem akan dinaikkan. Saya ingin mendapat penjelasan sama ada harga setem ini akan dinaikkan semasa diswastakan ataupun sebelumnya? Saya membayangkan kalau sekiranya kita menaikkan harga ini sekarang, kemungkinan harga setem ini akan bertambah naik di masa-masa akan datang apabila diswastakan.

Selain daripada itu apa yang kita dapati bahawa Pejabat Pos sekarang selain dari menjalankan tugas-tugas mereka sendiri, mereka juga telah memberikan pertolongan kepada agensi-agensi berkenaan bagi menjalankan tugasnya. Misalannya, di Pejabat Pos juga boleh membuat bayaran bil api, air dan untuk bayaran ASN/ASB dan sebagainya dan kemungkinan akan dijadikan tempat untuk orang ramai untuk memperbaharui lesen kereta dan sebagainya. Adakah apabila diswastakan kelak fungsi-fungsi ini akan diteruskan ataupun bagaimana?

Selain daripada itu, Tuan Pengerusi, saya ingin merujuk kepada Program dan Prestasi 1992, mukasurat 492, di bawah

prestasi aktiviti dalam Aktiviti Perancangan dan Pembangunan. Kalau kita lihat kepada jumlah pejabat pos siap dibina pada tahun 1990 ialah 26, anggaran tahun 1991 ialah 34 dan anggaran tahun 1992 ialah 10 pejabat pos akan dibina. Soalan saya, apakah semua sebanyak 34 pejabat pos yang hendak dibuat dalam anggaran 1991 telah disiapkan atau bagaimana? Berapa yang telah siap ataupun berapa yang belum siap? Bagi anggaran tahun 1992, sebanyak 10 buah pejabat pos hendak dibina. Saya ingin bertanya, di manakah 10 buah ini akan dibina. Adakah termasuk salah sebuahnya di Bandar Pusat Jengka di kawasan saya yang mana pejabat pos ini telah dijanjikan untuk dibina pada masa Rancangan Malaysia Kelima dan telah diluluskan dan pihak Pengurus Pos Negeri pun telah membayangkan bahawa pejabat pos itu akan dibina pada Rancangan Malaysia Kelima, tetapi tidak dibuat dan setahu saya mungkin dalam tahun 1992 juga tidak akan wujud. Jadi, saya ingin membuat pertanyaan bilakah pejabat pos itu akan dibuat kerana penduduk semakin bertambah di Bandar Pusat Jengka, bahkan ITM akan siap dan sebuah hospital juga akan siap? Kalau sekiranya digunakan pejabat pos yang disewa sekarang yang mana bangunannya terlalu sempit, saya dapat membayangkan bahawa ini akan menyusahkan lagi penduduk-penduduk di sana. Bagi saya, memang perlu sebuah pejabat pos baru dibina di sana bagi memberi kemudahan kepada penduduk-penduduk yang sedia ada dan juga penduduk-penduduk yang akan bertambah di masa-masa akan datang.

Sekian, terima kasih, Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi (Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin): Petaling Jaya.

3.44 ptg.

Dr Kua Kia Soong (Petaling Jaya): Terima kasih, Tuan Pengerusi. Saya akan sentuh Maksud Bekalan B49, Butiran

010000, 010100 Pentadbiran Am, Kod 10000 Emolumen, Kod 20000 Perkhidmatan dan Bekalan, Butiran 020000 Kawalselia Elektrik, Kod 10000 Emolumen.

Tuan Pengerusi, pada sesi yang lalu saya telah membangkitkan di dalam Dewan ini amaran berkenaan dengan wujudnya banyak kejadian rasuah, ketidakcekapan serta penyelewengan di dalam Tenaga Nasional Bhd. Menteri yang berkenaan walaupun dengan jelasnya sedang gentar dengan kesilapan itu, tetapi telah menafikan bahawa telah berlakunya apa-apa yang luar biasa. Kerajaan dengan gaya tenangnya yang selalu mencabar DAP supaya menunjukkan bukti walaupun memang wujud bukti-bukti yang terlalu banyak bagi membolehkan Badan Pencegah Rasuah mengambil tindakan. Sekarang setelah satu tahun sudah berlaku, kami diberitahu bahawa perkhidmatan Pengarah Urusan TNB, Dato' Ibak Abu Kassim tidak lagi diperlukan dan bahawa tender terbuka bagi kontrak bil komputer telah dibatalkan kerana berlakunya kejadian kebocoran informasi di dalam kontrak lebih daripada \$55 juta ini. Ini merupakan kali ketiga sejak 1989 di mana tender terpaksa dibatalkan kerana berlakunya penipuan semasa tawaran dan percanggahan kepentingan.

Sebenarnya kontrak bil komputer hanya merupakan sebahagian kecil daripada perkara yang berlaku. Skandal di TNB melibatkan lebih banyak rasuah, persubahatan, salah-urus, penyelewengan kuasa politik serta risiko ke atas nyawa para jurutera kita. Ini merupakan kesan secara tidak langsung daripada tindakan penswastan Kerajaan serta Pelan Induk Perindustrian.

Bagaikan adanya pertanda yang datang dari syurga dalam sesi Parlimen ini sahaja telah berlaku sekurang-kurangnya tiga kali terputusnya tenaga elektrik di dalam Parlimen. Yang pertama kali berlaku semasa Menteri Kewangan menyiarkan ucapannya sendiri melalui TV. Keadaan tentang

bekalan elektrik tergendala atau terganggu yang telah kita ramalkan itu telah berlaku di beberapa bahagian dalam negara seperti di Port Dickson. Jika tindakan yang tegas tidak diambil untuk menyelesaikan masalah ini, kita mungkin akan menghadapi tahun 2020 dalam kegelapan, Wawasan 2020 akan menjadi visi separuh-separuh. Kekurangan tenaga elektrik yang serius dijangkakan akan berlaku lewat tahun depan. Adalah didakwa bahawa 2,000 megawatt daripada anggaran kapasiti 5,000 megawatt sistem dawai kebangsaan telah dibazirkan hasil dari pengendalian yang tidak cekap.

Dr Haji Jamaluddin bin Haji Jarjis (Rompin): *(Bangun)*

Tuan Pengerusi (Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin): Yang Berhormat, Rompin bangun.

Dr Kua Kia Soong: Nanti sebelum saya gulung, saya akan beri jalan. Saya ingin bertanya kepada Kerajaan, apakah tindakan yang telah diambil terhadap pegawai-pegawai TNB yang terlibat di dalam skandal ini? Apakah yang telah dibongkarkan oleh siasatan Badan Pencegah Rasuah? Parlimen masih memerlukan penerangan terhadap soalan-soalan yang saya telah bangkitkan ini.

Tuan Pengerusi, kontraktor-kontraktor seperti Tetracon telah diberikan tugas di stesyen kuasa Paka walaupun mereka tidak mempunyai sebarang pengalaman dalam bidang ini. Apakah sebabnya? Adakah ini kerana mereka mempunyai hubungan dengan Pengurusan TNB dan Menteri? Menteri telah mendakwa bahawa Mitsui mengambil keputusan untuk menerima teguran terhadap kerosakan di Paka. Jika ini benar, Kerajaan harus juga mendakwa Encik Daniel Jesuthasan yang bertanggungjawab semasa stesyen kuasa diambil-alih oleh LLN/TNB pada tahun 1987. Encik Jesuthasan merupakan Ketua Jurutera pada masa itu

dan kini merupakan General Manager (Operations), dengan izin. Beliau diberikan lanjutan tempoh tugas selama dua tahun setelah Menteri melobi dengan hebat

Dr Haji Jamaluddin bin Haji Jarjis:
(Bangun)

Tuan Pengerusi (Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin): Yang Berhormat, Rompin bangun lagi. Beri jalan atau tidak?

Dr Kua Kia Soong: Sebelum saya gulung, saya akan beri jalan. Saya sudah katakan tadi.

Tuan Pengerusi (Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin): Yang Berhormat, dia tidak beri jalan.

Tuan Lim Guan Eng (Kota Melaka): Jangan ganggu, jangan ganggu.

Dr Kua Kia Soong: Nanti you boleh berucap kalau mahu. Dan sesungguhnya Mitsui berhasrat menerima tanggungjawab bagi ketidakcekapan Tetracon. Rakyat masih hendak tahu, pertama: siapakah yang akan membayar kerugian sebanyak \$35 juta kepada TNB yang berlaku semasa turbine tidak beroperasi. Kedua, mengapakah Tetracon tidak dibawa ke mahkamah atas sebab kelalaian dan dikehendaki membayar bagi kerosakan yang disebabkannya?

Tuan Pengerusi, Menteri telah mengelirukan rakyat apabila beliau berkata bahawa Tetracon merupakan sub-kontraktor kepada Mitsui. Sebenarnya Tetracon tidak pernah menjadi sub-kontraktor kepada Mitsui. Tetracon merupakan pesaing langsung kepada Mitsui dan Toshiba iaitu pembekal turbine kepada Paka. Apabila turbine perlu diperiksa secara teliti pada tahun 1989, Toshiba bertanding dengan Tetracon untuk mendapatkan tugas ini. Tetracon akhirnya mendapat tugas ini walaupun mereka tidak mempunyai

sebarang pengalaman di dalam bidang ini. Maka, mengapakah keputusan ini dibuat sedangkan adalah lebih murah dan lebih logik untuk mendapatkan Toshiba iaitu pengeluar turbine ini untuk menjalankan tugas? Ini merupakan sesuatu yang patut disiasat oleh Badan Pencegah Rasuah.

Tuan Pengerusi, semasa kita membincangkan persoalan Paka di sini, saya ingin tahu sama ada Menteri telah melawat ke Stesen Kuasa Paka sebagaimana yang beliau telah janjikan pada sesi Parlimen yang lepas. Jika ya, bila? Bolehkah kita melihat laporan penyiasatan ke atas Paka itu?

Saya juga ingin tahu berapa banyak kemalangan dan breakdown termasuk bilangan kematian yang telah berlaku di stesen kuasa seluruh negara dalam 10 tahun yang lalu.

Tuan Pengerusi, dalam sesi Parlimen yang lepas, Menteri telah menjawab soalan saya secara bertulis. Beliau menafikan bahawa wujudnya suatu laporan yang sedemikian iaitu laporan Danish Consultant. Di dalam Dewan yang mulia ini beliau mencabar saya supaya menunjukkan buktinya. Jadi saya menunjukkan bukti di sini melalui satu transkrip perbincangan di antara Bharat Heavy Electricals, LLN dan Danish Power Consultants. Kalau Kementerian hendak, boleh dapat dari sini. Di sini jelaslah Danish Consultants menjalankan kajian remnant life ke atas Pasir Gudang, Prai dan Port Dickson. Para pakar Danish dan jurutera-jurutera TNB, Abdul Razak dan Dato' Krishnan Morgan terlibat dengan pakar-pakar dari Danish Corrosion Centre di dalam kajian ini. Selepas laporan dihantar kepada Encik Jesuthasan dan Encik T. S. Gill ia telah disembunyikan kerana mereka hendak melindungi Tetracon. Jika Menteri hendak terus menafikan perkara ini maka boleh dikatakan bahawa dia sendiri serta pengurusan TNB telah membenarkan berlakunya rasuah dan sabotaj kriminal ke atas sistem tenaga di dalam negara ini.

Tuan Pengerusi, Menteri juga mendakwa di sesi Parlimen yang lepas

Timbalan Menteri Tenaga, Telekom dan Pos (Dato' Mohd. Tajol Rosli bin Mohd. Ghazali): *(Bangun)*

Tuan Pengerusi (Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin): Yang Berhormat, sebentar.

Dato' Mohd. Tajol Rosli bin Mohd. Ghazali: On point of Order 36(9). Saya merasakan—Tuan Pengerusi, saya minta dia duduk sebentar kerana saya bangun atas point of order.

Tuan Pengerusi (Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin): Duduk, duduk. Point of order 36(9).

Dato' Mohd. Tajol Rosli bin Mohd. Ghazali: Tuan Pengerusi, oleh kerana perkara-perkara yang dibangkitkan oleh Ahli Yang Berhormat daripada Petaling Jaya belum tentu betul ataupun tidak, saya minta supaya Ahli Yang Berhormat tidak memberi nama-nama pegawai-pegawai TNB. Boleh disebut sahaja pegawai TNB. Oleh kerana mereka-mereka itu tidak ada dalam Dewan ini untuk mempertahankan diri mereka.

Tuan Pengerusi (Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin): Saya ingat Yang Berhormat patut patuh kepada Peraturan Mesyuarat 36(9). Cuba mengelakkan daripada menyebut conduct pegawai-pegawai Kerajaan. Teruskan.

Tuan Lim Kit Siang: *(Bangun)*

Tuan Pengerusi (Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin): Ya, Tanjong.

Tuan Lim Kit Siang: Sepatutnya hendaklah dibenarkan kakitangan itu untuk dinamakan atas public conduct mereka, bukan private conduct. Hendaklah dibenarkan, bukan hendak mencegah atau tidak dibenarkan tetapi sebaliknya.

Tuan Pengerusi (Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin): Selain daripada kelakuan pada menjalankan urusannya, selain daripada itu.

Tuan Lim Kit Siang: Itu terpulang kepada apa Yang Berhormat itu hendak ucap.

Tuan Pengerusi (Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin): Sila teruskan.

Dr Kua Kia Soong: Terima kasih, Tuan Pengerusi

Dato' Mohd. Tajol Rosli bin Mohd. Ghazali: *(Bangun)*

Tuan Pengerusi (Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin): Ya, Yang Berhormat.

Dato' Mohd. Tajol Rosli bin Mohd. Ghazali: Saya merasakan bahawa kita boleh sebutkan nama pegawai-pegawai berkenaan, kalau kita yakin bahawa mereka bersalah. Ini cuma satu tuduhan dan kita sebut nama mereka ini. Di sini pun ramai rakan-rakan mereka yang akan tahu nama mereka sedangkan mereka belum tentu lagi bersalah. Jadi kalau kita sebut "pegawai-pegawai TNB" ini merupakan satu general. Dan kalau Ahli Yang Berhormat dari Petaling Jaya ada bukti-bukti yang sahih, boleh buat laporan kepada BSN dan minta BSN menyiasat. Walaupun hantar nama-nama ini kepada Kementerian, kita boleh siasat. Tetapi kalau kita sebut nama mereka ini dalam Dewan, belum tentu mereka bersalah, tetapi nama mereka telahpun disebut sebagai orang yang bersalah.

Tuan Pengerusi (Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin): Sebagaimana yang kita ketahui ada Peraturan Mesyuarat yang mengatakan jikalau ada ahli yang menyelewengkan maklumat di Dewan ini kita boleh usulkan. Dan sudah terang di dalam Peraturan Mesyuarat 36(9) ini bahawa boleh disebut mengenai

kelakuan pada menjalankan tugas. Itu sahaja. Sila teruskan.

Dr Kua Kia Soong: Terima kasih, Tuan Pengerusi. Apa yang saya sebutkan di sini adalah fakta-fakta di bawah public conduct sahaja.

Ada lagi, Tuan Pengerusi, Menteri Tenaga, Telekom dan Pos juga mendakwa di sesi Parlimen yang lepas bahawa beliau tidak ada sebarang perhubungan istimewa dengan Encik Thamooraj dari Bharat Heavy Electricals (pada masa itu beliau adalah employee of the Bharat Heavy Electricals) tetapi beliau (iaitu Menteri Tenaga, Telekom dan Pos) telah pergi ke India bersama-sama dengan Encik Thamooraj. Encik Thamooraj kini tidak lagi bersama dengan Bharat Heavy Electricals tetapi telah menjadi penasihat istimewa kepada TNB, dilantik oleh Encik T. S. Gill di atas arahan Menteri. Dengan adanya begitu ramai penasihat yang diupah oleh TNB, mengapakah TNB perlu seorang pengusaha atau manufacturer kilang sebagai penasihatnya?

Tuan Pengerusi, dalam mesyuarat yang lepas, saya telah menunjukkan bagaimana Kerajaan telah membayar \$500 juta berlebihan bagi 7 buah turbine gas yang dibekalkan oleh Asia Brown Boveri. Walaupun Menteri mendakwa bahawa turbine dari General Electric itu merupakan proto-type, saya rasa kini beliau tahu bahawa apa yang kami katakan itu adalah benar. Kami mempunyai informasi membuktikan bahawa Menteri sendiri telah berjumpa dengan kakitangan G.E. (USA) pada 8hb Mei tahun ini atas perkara ini di pejabat beliau sendiri.

Tuan Pengerusi, jadi apakah yang Kerajaan akan lakukan berkenaan dengan kontrak ini yang mana akan membebaskan para pembayar cukai Malaysia sebanyak \$500 juta? Bukankah keadaan ini cukup serius bagi Badan Pencegah Rasuah untuk mengambil tindakan ataupun ia masih memerlukan

lebih banyak bukti-bukti lagi. Kita juga ingin tahu sama ada kontrak dengan ABB ini telah dibekukan ataupun tidak.

Tuan Pengerusi, mengenai projek Pergau. Kami ingin tahu sama ada ini merupakan sebahagian daripada perjanjian am for projects di dalam Memorandum of Understanding dengan British di mana Malaysia membeli senjata yang bernilai £1 billion dan sebagai pertukarannya Malaysia akan mendapat pinjaman dan bantuan kewangan bagi projek-projek pembangunannya.

Berkenaan dengan projek Pergau, kami ingin mendapatkan beberapa penjelasan ke atas fakta-fakta yang bertentangan ini. Menurut Kertas Pembangunan Jangka Panjang LLN pada 1974, kos kapasiti pemasangan 100 megawatt adalah \$300 million. Perunding luar negeri yang menyediakan laporan berkenaan adalah Shornegans (Canada) dan Snowy Mountain (Australia). Perunding-perunding ini juga mengatakan bahawa output purata tahunan bagi kapasiti pemasangan 100 megawatt itu adalah 537 geigerwatt.

Tuan Pengerusi (Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin): Yang Berhormat, minta menggulung.

Dr Kua Kia Soong: Baiklah, sudah hendak habis. Ini semua di dalam dokumen di sini. Sejauh mana yang kami difahami tidak berlakunya perubahan geophysics or no major geophysical changes in the region. Yang lebih besar lagi ialah perunding-perunding luar negeri yang diupah itu juga adalah orang yang sama. Maka mengapakah diperlukan perubahan kapasiti pemasangan dari 100 Megawatt menjadi 600 Megawatt sebagaimana yang ditunjukkan di dalam Rancangan Malaysia Keenam, tetapi menghasilkan 520 gigawatt yang sama banyak.

Cadangan pihak British yang dibuat oleh Balfour Beatty, kos kapasiti pemasangan 600 Megawatt itu

difahamkan adalah \$1.8 billion di mana \$1.3 billion dibiayai melalui pinjaman dan bantuan kewangan British dengan kadar pembayaran balik 0.08%. Tetapi saya telah difahamkan bahawa sungguhpun kita memerlukan 600 Megawatt yang mana kita sebenarnya tidak perlukan, ia paling banyak hanya akan berharga sebanyak \$900 juta sahaja dan bukannya \$1.8 billion.

Tuan Pengerusi (Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin): Yang Berhormat, masa sudah cukup.

Dr Kua Kia Soong: Ya, sudah hendak habis. Saya teramat ingin mendengar penjelasan daripada Menteri mengenai keperluan 600 megawatt install capacity sekarang dan kos sebanyak \$1.8 billion yang sepatutnya \$900 juta sahaja. Selain daripada kos yang perlu dibebani oleh para pembayar cukai

Tuan Pengerusi (Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin): Yang Berhormat, masa sudah cukup.

Dr Kua Kia Soong: Ya, saya sudah habis.

Tuan Pengerusi (Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin): Sudah lebih dua minit.

Dr Kua Kia Soong: Tetapi sekarang saya boleh beri dia chance.

Tuan Pengerusi (Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin): Yang Berhormat, tak payahlah. Pagoh.

4.01 ptg.

Tuan Ahmad bin Omar (Pagoh): Tuan Pengerusi, saya ingin menyentuh Maksud Bekalan 49, Butiran 030000 Kawalselia Telekom dan sekaligus Maksud Pembangunan 49, Butiran 040000 Perkhidmatan Kawalselia Telekom dan 04200 Pembangunan dan Penyelidikan.

Tuan Pengerusi, Perkhidmatan Telekom telahpun diswastakan dan dasar penswastan ini adalah merupakan dasar negara kita dan menjadi harapan rakyat bahawa dengan adanya dasar penswastan ini perkhidmatan telekom ataupun perkhidmatan telefon akan menjadi lebih baik lagi.

(Timbalan Yang di-Pertua
mempengerusikan Jawatankuasa)

Pada hari ini telahpun banyak dibina telefon-telefon awam di seluruh negara. Kita mengucapkan terima kasih kerana dengan adanya telefon-telefon awam di seluruh negara, ini akan memberikan faedah kepada rakyat di seluruh negara. Saya ingin tahu daripada pihak Kementerian berapa banyakkah telefon-telefon awam di seluruh negara yang telah dibina oleh Syarikat Telekom Malaysia, khasnya telefon-telefon awam yang dibina di kawasan luar bandar.

Di dalam hubungan ini saya ingin membangkitkan tentang pembinaan telefon-telefon khususnya di dalam kawasan luar bandar yang hampir dengan penglihatan saya sendiri. Apa yang kita nampak telefon-telefon awam khasnya di dalam kawasan luar bandar telah dibina tetapi malangnya kebanyakan telefon-telefon awam ini walaupun telah dibina tetapi tidak dapat digunakan oleh khasnya masyarakat luar bandar, pengguna-pengguna yang ingin menggunakan perkhidmatan telefon. Ini adalah disebabkan kebanyakan telefon-telefon awam ini rosak. Saya fikir, saya tidak perlu menceritakan bagaimana kerosakan-kerosakan telefon ini dan lama mana telefon-telefon awam (public telephone), dengan izin, ini yang rosak, kerana telefon-telefon awam ini ada yang rosak melebihi setahun, ada yang kerap kali rosak, bahkan dalam sebulan mungkin dua tiga kali rosak, yang dibetulkan tetapi rosak semula dan tidak dapat digunakan. Jadi saya ingin tahu adakah di pihak STM sendiri ada membuat satu penyiasatan yang secara teliti, terperinci untuk meninjau

kedudukan telefon-telefon awam di kawasan-kawasan luar bandar ini khasnya dan sejauh manakah telefon-telefon awam ini sebenarnya dapat digunakan oleh penduduk-penduduk luar bandar pada hari ini.

Saya ingin memberitahu kepada Kementerian, khasnya Kementerian Tenaga, Telekom dan Pos ini di kawasan Parlimen Pagoh, saya telah meminta pegawai di Syarikat Telekom Malaysia membuat penyiasatan secara teliti dan melaporkan kepada pihak saya sendiri dan perkara ini telah dibuat di dalam Mesyuarat Pembangunan Daerah. Setelah dibuat laporan, jelas menunjukkan bukan apa yang kita suarakan di dalam Mesyuarat Tindakan ataupun kepada pihak Jabatan sendiri melalui surat, sebenarnya laporan itu membuktikan kebenaran apa yang telahpun kita suarakan. Pada pandangan saya, daripada kebanyakan telefon awam yang dibina itu disediakan di kawasan luar bandar, lebih daripada 80% tidak dapat digunakan. Saya jangka kedudukan ini adalah sama dengan tempat-tempat lain di dalam kawasan-kawasan Parlimen yang ada di dalam negara kita. Kalau keadaan ini berlaku di Parlimen Pagoh dan juga di kawasan-kawasan Parlimen yang lain, kita ingin bertanya sejauh manakah perkhidmatan Syarikat Telekom Malaysia ini terhadap masyarakat kita, khasnya yang ingin menggunakan telefon awam.

Kita sedia maklum adalah satu perkara yang susah bagi penduduk-penduduk luar bandar untuk memohon mendapat kelulusan memasang telefon persendirian. Ada permohonan-permohonan yang dipohon sampai dua tiga tahun di dalam senarai menunggu, beratus permohonan yang menunggu di dalam pejabat. Ini bukan satu cerita kosong tetapi ini adalah satu semakan yang kita telah buat sendiri. Jadi jawapannya, bilakah mereka ini akan mendapat kelulusan untuk pemasangan telefon sendiri, mungkin dua tahun, mungkin tiga tahun, mungkin selepas

tamat Rancangan Malaysia Keenam mereka belum dapat lagi sedangkan perkhidmatan telefon adalah merupakan satu keperluan pada hari ini.

Dalam hubungan ini saya difahamkan mereka sukar mendapat kelulusan kerana tidak ada talian yang cukup. Jadi kalau tidak ada talian yang cukup, mengapa STM tidak menambahkan talian supaya lebih mencukupi, mengapa? Apakah masalahnya untuk menambahkan talian-talian yang lebih mencukupi untuk penggunaan masyarakat-masyarakat khasnya di dalam kawasan luar bandar. Jadi ini adalah satu masalah yang rumit, yang besar, yang dihadapi oleh masyarakat di dalam kawasan luar bandar yang jauhnya kadang-kadang 30 batu, 40 batu, 50 batu, 60 batu ataupun 80 batu daripada kawasan pekan yang besar di mana segala kemudahan alat perhubungan boleh didapati.

Timbul masalah juga untuk permohonan membina stesen pencawang telefon. Satu daripada cara untuk mengatasi masalah ini ialah dengan mengadakan stesen pencawang telefon di kawasan-kawasan yang jauh di mana terdapat bakal-bakal pengguna yang ramai. Ada permohonan-permohonan yang dikemukakan yang tidak dapat diterima diluluskan oleh STM yang kita tahu penggunaannya sungguh ramai, yang kita tahu senarai yang menunggu cukup ramai, mengapa pihak STM tidak meluluskan sedangkan yang memohon dan menunggu ini bukan sahaja setakat 10 permohonan, tetapi sudah melebihi 200, 300, 400 yang kita tahu. Jadi saya ingin tahu apakah syarat-syarat bagi kelulusan untuk pembinaan sebuah pencawang telefon di sesuatu tempat. Adakah belanja untuk membina satu stesen pencawang telekom ini memakan belanja lebih daripada \$10 juta atau belanjanya hanya setakat \$1 juta atau berapa banyakkah belanja yang sebenarnya diperlukan untuk membina sebuah stesen pencawang telekom ini bagi memberikan kemudahan kepada

penduduk-penduduk di kawasan luar bandar. Kalau perbelanjaannya tidak besar, mengapa STM tidak boleh melayani permohonan seperti ini.

Kepada Yang Berhormat Timbalan Menteri, saya ingin membawa kepada dua permohonan yang kita telah buat di dalam kawasan saya sendiri, kawasan Parlimen Pagoh yang mana ini adalah melibatkan kawasan di Mukim Lenga dan satu lagi di Mukim Bukit Serampang dan pihak STM telah menimbangkan untuk meluluskan tetapi sehingga hari ini belum lagi dibina dan kita masih lagi merayu, masih lagi mengharapkan dan kita harap pihak Syarikat Telekom Malaysia dapatlah menimbangkan perkara ini, kerana perkara ini telah cukup lama dan pada pandangan saya memanglah sangat perlu untuk diberikan kemudahan ini.

Selain daripada itu Tuan Pengerusi, ini berkaitan dengan telefon-telefon yang rosak tadi. Apabila kita memberitahu kepada pihak yang berkenaan tentang telefon-telefon awam yang rosak ini, tindakan yang diambil tidak memuaskan. Tindakan untuk membetulkan telefon ini memakan masa yang begitu lama. Kalau hari ini kita melaporkan, belum tentu akan ada tindakan esok harinya. Jadi, di mana letaknya perkhidmatan yang licin yang baik dari segi penswastan?

Kadang-kadang kita terpaksa melaporkan perkara ini sendiri -pergi ke pejabat yang setelah lama kita menunggu, mungkin memakan masa seminggu tidak ada tindakan, kita terpaksa pergi ke Jabatan. Dan selepas itu barulah ada tindakan yang dilakukan dan perkara ini bukan satu dua perkara, tetapi menyeluruh.

Jadi, kita berharap sangat kepada STM supaya perkara seperti ini haruslah diambil perhatian terutama dari segi sistem untuk mengawalselia, menjaga telefon-telefon awam, membaiki telefon-telefon awam, jalan yang macam mana yang paling cekap, paling licin dan

paling segera dapat dilaksanakan oleh STM dalam perkara ini.

Tuan Pengerusi, selain daripada itu, saya ingin berpindah kepada perkara Bekalan 49, Butiran 020000 Kawalselia Elektrik. Seperti Ahli Yang Berhormat yang lain telah sebutkan, iaitu berkenaan dengan gangguan bekalan elektrik, kita di Parlimen ini pun sudah mengalami keadaan gangguan bekalan elektrik. Dalam keadaan yang paling penting pun boleh berlaku gangguan bekalan elektrik, apatah lagi dalam keadaan yang lain di kawasan luar bandar yang mungkin tidak penting seperti yang penting di Parlimen ini.

Jadi, gangguan-gangguan elektrik di kawasan luar bandar memang kerap berlaku dan berlakunya gangguan ini tanpa amaran seperti banjir kilat yang tidak ada amaran. Jadi, masalahnya ialah pengguna. Pengguna-pengguna yang tidak tahu-menahu tentang keadaan ini dengan tiba-tiba berlaku gangguan elektrik, sudah tentu akan menimbulkan masalah. Kalau kita pengguna hanya setakat untuk tidur, maka tidak ada masalah, tetapi kalau untuk sesuatu perkara yang lebih penting daripada itu, sudah tentulah ini menimbulkan masalah. Kalau ini berlaku satu hari, tentulah masalahnya tidak besar, tetapi kalau ini berlaku 2 hari, 3 hari, 5 hari hingga seminggu, kita boleh membayangkan besarnya masalah yang dihadapi oleh penduduk-penduduk dan pengguna-pengguna. Kalau ini berlaku hanya sekali dalam setahun, mungkin bukan satu perkara yang begitu menyulitkan, tetapi kalau ini berlaku beberapa kali dalam sebulan dan banyak kali dalam setahun, ini sudah tentulah menjadi satu perkara yang bukan sahaja menimbulkan rasa tidak puas hati, menimbulkan rungutan, tetapi akan merugikan dalam banyak hal khususnya pengguna-pengguna elektrik.

Jadi, ini juga perkara yang saya ingin bawa dalam perbahasan dan saya ingin tahu daripada pihak Kementerian mengapa keadaan ini berlaku dan apakah

langkah-langkah yang telah diambil oleh pihak TEN sendiri. Adakah pihak TEN mengetahui tentang keadaan-keadaan ini yang sebenarnya berlaku dan dialami oleh pengguna-pengguna di dalam negara kita.

Tuan Pengerusi, itulah yang saya ingin sampaikan. Terima kasih.

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Ya, Rompin. Selepas Yang Berhormat Rompin berucap, Yang Berhormat Timbalan Menteri diminta jawab.

4.15 ptg.

Dr Haji Jamaluddin bin Haji Jarjis (Rompin): Tuan Pengerusi, saya tidak akan mengambil masa yang panjang, hanya menyentuh satu dua perkara sahaja, iaitu yang pertama, Butiran 030000 Kawalselia Telekom di bawah Maksud Bekalan 49.

Dalam persoalan tentang Kawalselia Telekom, saya turut bersama-sama dengan rakan-rakan merasa bimbang bahawa mutu dan kualiti bekalan telefon di luar-luar bandar setakat ini masih lagi boleh dipertingkatkan. Pada diri saya, bukan sekadar kita melihat bekalan telefon ke luar bandar sebagai suatu social service sahaja, tetapi saya lebih mirip melihatnya sebagai satu perkara yang diperlukan kalau benar-benar kita mahu membangunkan kawasan luar bandar.

Kalau kita hendak membangunkan kawasan luar bandar, sudah semestilah kita akan perlu membawa industri-industri. Sekarang ini mana-mana industri, syarikat-syarikat pengilang misalnya yang hendak pergi ke luar bandar, satu perkara yang mesti ada ialah telefon dan api. Oleh kerana itulah bekalan-bekalan yang ada sekarang di luar bandar ini hendaklah dipertingkatkan, bukan sekadar hanya ada telefon yang boleh menerima panggilan sahaja, tetapi ialah hendak juga seperti yang saya katakan dahulu, mesti ada juga

telefon dua hala. Sekarang ini yang kita ada saya takrifkan sebagai “telefon satu hala” sahaja. Itu tentang telefon.

Yang keduanya tentang satelit. Kita mengalu-alukan kenyataan baru-baru ini dalam akhbar bahawa satu syarikat swasta akan melancarkan satu satelit bagi negara kita. Kita berasa syukur dan kita mengucapkan tahniah kepada usaha pihak swasta ini. Tetapi saya agak bimbang sedikit, iaitu di dalam pembukaan satu talian baru satelit ini, tokoh-tokoh yang melibatkan diri tidak termasuk Syarikat Telekom Malaysia (STM).

Kita tahu bahawa STM ini telah diswastakan dan disenaraikan dalam Pasaran Saham Kuala Lumpur. Saya amat bimbang sekali nanti takut di dalam penggunaan satelit ini pembukaan satu arena baru dalam komunikasi luar negeri nanti, kita ketinggalan satu syarikat yang amat kita banggakan sekarang ini yang mana ekuiti kita sekarang sudah paling besar iaitu \$6 billion, saya difahamkan, dalam Kuala Lumpur Stock Exchange. Bagaimana syarikat yang amat besar ini boleh ketinggalan dalam kita mengusahakan satu arah baru dalam peningkatan komunikasi kita dengan adanya satelit yang diura-urakan dilancarkan tidak lama lagi.

Tuan Pengerusi, perkara yang kedua, iaitu di bawah Maksud Bekalan 49, Butiran 020000 Kawalselia Elektrik.

Sekarang ini kita berbangga bahawa boleh dikatakan banyak kawasan-kawasan luar bandar sudah mempunyai bekalan elektrik. Namun demikian, mutu dan kualiti kuasa-kuasa elektrik yang kita ada, ada yang masih lagi 12 jam dan ada juga yang ada 24 jam, tetapi bekalannya adalah berupa district, dengan izin. Ini bermakna kuasa yang ada adalah terlalu limited—terlalu kecil sekali. Cukup untuk mereka ini mengendalikan sebagai penggunaan domestic, penggunaan untuk dapur, api dan lain-lain tetapi tidak mencukupi untuk kegunaan industri.

Saya amat bimbang sekali walaupun banyak usaha-usaha digalakkan sekarang seperti Industri Kecil dan Sederhana, (SMI) untuk membawa industri-industri ini ke luar bandar. Persoalan saya ialah tidak mungkin kita akan dapat mempercepatkan pembangunan Industri Kecil dan Sederhana serta juga Besar jikalau kualiti dan kapasiti kuasa elektrik yang ada ini tidak mencukupi untuk menampung pembangunan industri-industri di kawasan-kawasan luar bandar.

Akhirnya, Yang Berhormat Tuan Pengerusi, kita sekarang dengar ada ura-ura untuk menswastakan penjaan kuasa. Dari segi prinsipnya kita mengalu-alukan arah haluan untuk melaksanakan penjaan kuasa, tetapi kebimbangan kita di sini ialah bahawa bila penjaan kuasa ini diberikan kepada pihak swasta, kita mohon supaya Jabatan Kawalselia Elektrik sebelum kita mengeluarkan lesen ini kepada tokoh-tokoh tertentu di swasta, kita mesti mendapat satu jaminan bahawa kos untuk menjanakuasa yang akan dijual kepada tenaga elektrik nanti ialah kepada tahap atau suatu harga yang berpatutan. Kalau tidak, harga yang tinggi ini nanti akan terpaksa ditanggung oleh pengguna-pengguna di negara kita.

Akhirnya oleh kerana Ahli Parlimen dari Petaling Jaya tidak membenarkan saya bertanya satu dua perkara, saya mengambil kesempatan ini kerana saya rasa banyak data-data, kenyataan-kenyataan yang dinyatakan oleh saudara saya tadi, ada yang tidak berapa tepat. Data-data dari segi beban, seperti apa yang telah dinyatakan oleh wakil dari Petaling Jaya, data-data ini mungkin 2-3 tahun yang dahulu. Kita elok juga merujuk kepada data-data yang current, sebab apa kalau kita mengambil data-data atau menggunakan data-data yang out-of-date, dengan izin, kita berkemungkinan akan mendapatkan satu

Dr Kua Kia Soong: (*Bangun*)

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Yang Berhormat, Petaling Jaya bangun, hendak beri jalan?

Dr Haji Jamaluddin bin Haji Jarjis: Dia tidak beri tadi, sayapun tidak berilah. Adillah!

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Teruskan sahaja.

Dr Jamaluddin bin Haji Jarjis: Oleh kerana dengan menggunakan data yang salah, walaupun komputer yang kita gunakan itu mungkin komputer yang paling moden, jawabnya mungkin salah sebab kita selalu dengar bahawa "garbage in" bermakna "garbage out", dengan izin. Dan juga mengenai satu data tentang tokoh yang dipanggil Jesudasan beliau bukan lagi G.M. (Operasi), tetapi sudah ada tokoh baru yang telah dilantik baru-baru ini. Ini satu contoh yang mengatakan data-data, maklumat yang saudara saya daripada Petaling Jaya beri tidak begitu tepat. Terima kasih.

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Yang Berhormat Timbalan Menteri diminta jawab.

4.23 ptg.

Timbalan Menteri Tenaga, Telekom dan Pos (Dato' Mohd. Tajol Rosli bin Mohd. Ghazali): Tuan Pengerusi, saya terlebih dahulu ingin mengucapkan ribuan terima kasih kepada Ahli-ahli Yang Berhormat yang telah mengambil bahagian dalam perbincangan mengenai peruntukan Belanjawan yang dipohon oleh Kementerian Tenaga Telekom dan Pos.

Ahli Yang Berhormat dari Maran telah membangkitkan berkenaan dengan penswastan Pos. Jabatan Pos akan diperbadankan mulai 1hb Januari, 1992 dan syarikat baru ini akan dikenal sebagai 'Pos Malaysia Berhad'.

Tuan Pengerusi, berkenaan dengan sebarang kenaikan tarif Pos, ia akan

mengambil kira kos operasi yang terpaksa ditanggung oleh syarikat yang akan ditubuhkan nanti, dan dalam pada itu juga kita terpaksa mempertimbangkan berkenaan dengan kesan ataupun implikasi kepada rakyat.

Berkenaan dengan kos operasi, pada masa ini Jabatan Pos terpaksa membayar bayaran terminal kepada negara lain ataupun rakan perkhidmatan mel yang telah meningkat semenjak tahun 1990.

Pada tahun 1990 sahaja daripada segi terminal charges yang terpaksa ditanggung oleh Pos Malaysia, kita kerugian sebanyak \$16 juta. Ini disebabkan oleh kerana bayaran pos untuk kita menghantar surat daripada Malaysia ke negara-negara luar adalah lebih rendah daripada bayaran pos yang dibayar oleh negara-negara luar untuk menghantar ke negara-negara yang lain. Oleh kerana ini berlaku kita dapati ada negara-negara yang sengaja menghantar surat ke negara kita untuk dipos daripada negara kita ke negara luar, daripada segi bulk postage sahaja kita kerugian lebih kurang \$8 juta.

Tuan Pengerusi, untuk mengatasi masalah-masalah inilah, maka pihak Jabatan Pos ada membuat rancangan ataupun membuat pandangan kepada Kerajaan supaya tarif pos dinaikkan, bukan hanya untuk pos dalam negeri, tetapi untuk menghantar surat daripada Malaysia ke luar negeri supaya dengan cara ini kita tidak akan kerugian daripada segi terminal charges kita jika dibandingkan dengan negara-negara lain.

Berkenaan dengan perkara yang dibangkitkan oleh Ahli Yang Berhormat juga iaitu penyediaan perkhidmatan pos di luar bandar, kita memberi pengakuan walaupun Jabatan Pos telah diswastakan nanti, Kerajaan tidak akan membiarkan Perkhidmatan Pos di luar bandar merosot. Ini disebabkan oleh kerana kita sedar bahawa Kerajaan yang ada pada hari ini didokong oleh masyarakat luar bandar dan kita tidak mungkin akan mengabaikan kemudahan-kemudahan

yang sedia ada, yang disediakan oleh Jabatan Pos kepada mereka hanya oleh kerana Jabatan Pos telah diswastakan.

Satu perkara lagi yang ingin saya sentuh iaitu berkenaan dengan penswastakan Pos. Rata-rata hari ini kita dengar masyarakat mengatakan bahawa Jabatan Pos akan diperbadankan dan apabila Jabatan Pos telah diperbadankan, 100% daripada saham dalam Jabatan Pos akan dipegang oleh Kerajaan melalui Menteri Kewangan Diperbadankan ataupun Finance Minister Incorporated. Dan selepas itu kalau kita dapati bahawa syarikat ini mendapat keuntungan yang lumayan dan syarikat ini boleh menampung penswastakan, maka barulah syarikat ini akan diswastakan sepertimana kita menswastakan Jabatan Telekom. Daripada segi keuntungan Jabatan Pos, pada tahun 1990 ia mendapat keuntungan sebanyak lebih kurang \$45 juta. Tetapi apabila Jabatan Pos diperbadankan, Jabatan Pos terpaksa menanggung beberapa kos yang sebelum ini tidak ditanggung oleh Jabatan Pos.

Yang pertama sekali untuk mendapatkan pekerja-pekerja Pos bersetuju supaya Jabatan Pos diperbadankan, maka pihak pengurusan Pos telah mencadangkan kenaikan gaji kepada pekerja-pekerja Pos. Dan seperti juga badan-badan Kerajaan yang lain yang telah diswastakan, apabila Jabatan Pos diswastakan nanti maka sudah tentulah pekerja-pekerja pos juga ingin untuk mendapatkan bonus. Jadi, dengan adanya kenaikan gaji kepada pekerja-pekerja Pos, ditambah pula dengan bonus yang mungkin terpaksa dibayar kepada pekerja-pekerja Pos, misalnya Tenaga Nasional, kalau dahulu tidak perlu membayar quit rent ataupun assessment rate kepada Majlis-majlis Daerah, tetapi apabila Tenaga Nasional telah diperbadankan, maka sekarang ini Tenaga Nasional terpaksa membayar assessment rate, quit rent kepada Majlis-majlis Daerah. Kalau ini juga terpaksa ditanggung oleh Pos Malaysia, maka

sudah tentulah ianya akan melibatkan kos yang bertambah, dan apabila Pos Malaysia telah diswastakan nanti, Pos Malaysia juga terpaksa membayar cukai pendapatan kepada Kerajaan.

Tuan Pengerusi, ada juga perkara-perkara yang dibangkitkan oleh pihak lain yang mengatakan bahawa apabila Pos Malaysia telah diperbadankan, maka tidak ada lagi misalnya kita menghantar surat atas "Urusan Kerajaan" dan sebagainya. Ini akan melibatkan perbelanjaan Kerajaan di antara \$15 juta hingga \$20 juta, tetapi pendapatan yang akan didapati ini dengan keuntungan yang ada pada tahun lepas jika dicampur kedua-dua inipun, adalah amat sukar bagi Jabatan Pos untuk membayar kenaikan gaji yang terpaksa dibayar kepada pekerja-pekerja, cukai pendapatan yang terpaksa dibayar, bonus yang mungkin terpaksa diberi dan cukai-cukai lain yang terpaksa dibayar kepada badan-badan Kerajaan Tempatan melainkan jikalau tarif untuk penghantaran pos dikaji semula oleh pihak Kerajaan.

Tuan Pengerusi, Ahli Yang Berhormat juga membangkitkan berkenaan dengan pembangunan Pejabat-pejabat Pos di luar bandar. Apabila Jabatan Pos telah diperbadankan ataupun diswastakan nanti, daripada segi perkhidmatan ke kawasan luar bandar, pihak Kerajaan akan memastikan bahawa Jabatan Pos akan terus memberikan perkhidmatan yang baik kepada penduduk-penduduk bukan sahaja dalam bandar, tetapi juga di luar bandar.

Berkenaan dengan projek pembangunan Pejabat Pos di Jengka, pada masa ini perkara ini adalah dalam kajian Kementerian. Saya sendiri akan memastikan perkara ini diberikan perhatian yang khusus sama ada kita membina Pejabat Pos ataupun cara-cara lain, di mana Jabatan Pos ataupun Pos Malaysia boleh memberikan perkhidmatan yang lebih baik kepada penduduk-penduduk yang ada di kawasan Jengka.

Tuan Pengerusi, Ahli Yang Berhormat juga membangkitkan berkenaan dengan tarif apabila Jabatan Pos telah diswastakan nanti. Sebagaimana saya sebutkan tadi, apabila kita hendak menaikkan tarif satu-satu perkhidmatan yang diberikan kepada rakyat, Kerajaan terpaksa mengkaji dengan mendalam sebelum perkara ini dilaksanakan.

Ahli Yang Berhormat juga bertanya berkenaan dengan siapakah yang akan menjadi pemilik tunggal apabila Pos Malaysia diperbadankan ataupun diswastakan nanti. Saya telahpun mengatakan tadi bahawa pada masa ini apabila Pos Malaysia diperbadankan, kita hanya mempunyai single shareholder, dengan izin, iaitu Menteri Kewangan diperbadankan. Dan adalah menjadi hasrat Kementerian agar Pos Malaysia nanti akan diswastakan mengikut cara-cara kita menswastakan Telekom Malaysia.

Ahli Yang Berhormat juga bertanya berapakah jumlah kakitangan Jabatan Pos yang akan diserap ke Pos Malaysia. Sekiranya kesemua sekali pekerja-pekerja Pos membuat option ataupun membuat pilihan untuk berkhidmat dengan Pos Malaysia adalah dianggarkan lebih kurang 10,600 orang pekerja akan diserapkan ke dalam Pos Malaysia.

Tuan Pengerusi, Ahli Yang Berhormat dari Pagoh membangkitkan masalah berkenaan dengan telefon awam. Di akhir November 1990 terdapat 9,177 buah telefon awam yang berada di kawasan luar bandar. Tuan Pengerusi, apabila kita bercakap berkenaan dengan telefon awam di luar bandar, ianya berlainan sekali dengan telefon awam yang ada di dalam bandar. Untuk kita menyediakan telefon awam di luar bandar, Kerajaan terpaksa berbelanja lebih kurang \$5,000 untuk satu kilometer selain daripada kos pembinaan sejumlah lebih kurang \$3,700. Ini bermakna kalau kita menyediakan sebuah telefon awam dalam bandar, kosnya kepada Telekom Malaysia hanya \$3,700, tetapi untuk

menyediakan telefon awam di kawasan luar bandar yang letaknya berjauhan daripada stesen telekom, ia memerlukan \$5,000 lebih pada setiap kilometer jaraknya daripada stesen ataupun pekan yang berkenaan. Ini bermakna untuk kita menyediakan telefon awam luar bandar, kosnya lebih tinggi.

Dari segi pendapatan, pendapatan telefon awam dalam bandar adalah lebih tinggi, mungkin \$300 atau \$400 sehari kutipan yang boleh dibuat untuk telefon awam dalam bandar. Tetapi bagi telefon awam di kawasan-kawasan luar bandar, Telekom Malaysia akan merasa bertuah sekiranya kutipan dapat dikutip \$300 sebulan. Dengan cara ini bermakna bahawa setiap satu telefon awam yang dibangunkan, yang diwujudkan di kawasan luar bandar, pihak Telekom Malaysia memberi subsidi. Bagaimanapun, di bawah Rancangan Malaysia Keenam adalah menjadi hasrat Telekom Malaysia untuk kita membelanjakan \$1.7 bilion bagi meningkatkan lagi prestasi telekom di kawasan luar bandar. Daripada jumlah ini lebih kurang \$275 juta akan dibelanjakan untuk membina telefon-telefon awam di kawasan luar bandar.

Ahli Yang Berhormat dari Pagoh ada membangkitkan berkenaan dengan telefon awam luar bandar yang perlu kita wujudkan dua hala. Sebenarnya di masa yang lalu, telefon awam luar bandar ini memang diwujudkan dua hala. Tetapi ada beberapa buah kampung di mana ada pelajar-pelajar daripada kampung yang berkenaan menuntut di luar negeri, mereka telah membuat panggilan ke kampung mereka daripada luar negeri dengan "collect call" ataupun dibayar di tempat penerima. Ada Ahli-ahli Yang Berhormat yang mengatakan bahawa tidakkah operator-operator Telekom ini sedar di antara public telephone dengan telefon biasa. Kalau operator-operator di Malaysia memang sedar, tetapi bagi operator daripada Amerika Syarikat, daripada England dan sebagainya mereka tidak tahu sama ada panggilan

telefon ini ditujukan ke telefon persendirian ataupun ke telefon awam di luar bandar. Jadi, inilah menyebabkan banyak panggilan "collect call" di kawasan-kawasan luar bandar yang tidak dibayar oleh penduduk di kampung yang berkenaan. Bagaimanapun, jika ada perkara-perkara ataupun kejadian yang spesifik di mana Yang Berhormat sendiri mendapati bahawa adalah menjadi satu perkara yang baik ataupun untuk kebaikan kepada penduduk setempat dan inginkan supaya diwujudkan telefon dua hala di kawasan-kawasan berkenaan, jika ada permohonan yang disokong oleh Ahli-ahli Yang Berhormat, maka Kementerian sedia menimbangkan perkara ini.

Tuan Pengerusi, Ahli Yang Berhormat dari Pagoh juga membangkitkan berkenaan dengan stesen pencawang dan berkenaan dengan telefon persendirian di luar bandar. Sebagaimana saya sebutkan tadi di bawah Rancangan Malaysia Keenam, Kerajaan akan membelanjakan sebanyak \$1.72 bilion bagi mewujudkan rangkaian telekomunikasi luar bandar yang lebih baik.

Saya yakin bahawa dengan adanya peruntukan ini nanti selepas tamatnya Rancangan Malaysia Keenam, kita akan dapat menambahkan lagi bilangan telefon yang boleh dibekalkan kepada penduduk-penduduk di negara kita ini. Sejak kita memperbadankan Telekom Malaysia, kita telah dapat menambah pendapatan kepada Telekom Malaysia lebih kurang 100% ataupun sekali ganda dengan tanpa kita menaikkan tarif telefon. Ini menunjukkan bahawa sejak kita memperbadankan Telekom Malaysia, kita telah dapat membekalkan telefon kepada penduduk-penduduk sama ada dalam bandar ataupun luar bandar berlipat kali ganda. Jika kita bandingkan penetration rate di antara negara kita dengan negara-negara di sekeliling, di negara kita penetration ratenya lebih kurang 4.8 jika dibandingkan dengan negara-negara

jiran selain daripada Singapura yang tidak sampai pun satu. Ini membuktikan bahawa dari segi telekomunikasi kita telah dapat membekalkan telekomunikasi lebih banyak puratanya kepada penduduk-penduduk di negara kita. Tetapi kalau kita bandingkan misalnya penduduk-penduduk di Kuala Lumpur, penetration ratenya lebih kurang 20 telefon untuk 100 penduduk. Berkenaan dengan telefon-telefon yang rosak

Dr Haji Jamaluddin bin Haji Jarjis:
(Bangun)

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Yang Berhormat, Rompin bangun.

Dr Haji Jamaluddin bin Haji Jarjis: Minta penjelasan. Saya tidak faham mengenai penetration rate ini. Apakah dia?

Dato' Mohd. Tajol Rosli bin Mohd. Ghazali: Penetration rate ini adalah ukuran penggunaan telefon bagi setiap 100 orang. Di negara-negara jiran kita keseluruhannya tidak sampai pun satu telefon bagi setiap 100 orang. Kalau kita bandingkan dengan negara-negara yang lebih maju misalnya Kanada, penetration ratenya 93 telefon bagi setiap 100 orang dan di Singapura 32 telefon bagi setiap 100 orang. Bagi negara kita keseluruhannya lebih kurang 4.8 tetapi bagi Kuala Lumpur ianya lebih daripada 20 telefon bagi setiap 100 pengguna.

Tuan Pengerusi, berkenaan dengan telefon awam yang rosak yang dibangkitkan oleh Ahli Yang Berhormat dari Pagoh, sukalah saya nyatakan di sini bahawa adalah menjadi hasrat Kementerian melalui Telekom Malaysia untuk memberikan perkhidmatan yang baik kepada penduduk-penduduk di luar bandar. Dan kita akan cuba untuk memperbaiki telefon-telefon yang rosak di kawasan luar bandar secepat mungkin. Bagaimanapun, kita mengharapkan kerjasama daripada penduduk di

kawasan luar bandar. Seandainya telefon-telefon yang rosak ini rosak oleh kerana adanya vandalism ataupun sengaja dirosakkan, maka ini akan menjadi amat sukar kepada Telekom Malaysia untuk memperbaiki secepat mungkin. Tetapi jika kerosakan ini disebabkan oleh kerana teknik ataupun disebabkan oleh kerana kelalaian Jabatan Telekom dan bukan oleh kerana dirosakkan oleh penduduk-penduduk setempat, maka Telekom Malaysia akan cuba sedaya-upaya untuk memperbaiki telefon-telefon ini secepat mungkin.

Ahli Yang Berhormat dari Pagoh juga membangkitkan berkenaan dengan gangguan bekalan elektrik, sebenarnya adalah menjadi hasrat Tenaga Nasional supaya kita dapat meningkatkan lagi prestasi bekalan elektrik kita. Kalau di negara-negara yang maju, misalnya di England, kadar gangguan elektrik, mereka nyatakan bahawa sekali dalam masa 13 tahun, bermakna bahawa peluang untuk elektrik ini terputus, sekali dalam masa 13 tahun tetapi di negara kita pada masa ini tahapnya adalah sekali setahun tetapi kita akan cuba untuk mempertingkatkan lagi keupayaan ini supaya kita juga boleh mencapai tahap sebagaimana yang wujud di luar negeri. Tetapi kadangkala bagi kawasan-kawasan luar bandar, saya bersetujulah dengan Ahli Yang Berhormat dari Pagoh, kalau misalnya kadar untuk negara kita sekali dalam masa setahun, di England sekali dalam masa 13 tahun tetapi di luar-luar bandar di negara kita kadang-kadang bukan sekali dalam masa 13 tahun tetapi kadang-kadang mungkin sebaliknya. Kita akan cuba memperbaiki keadaan ini dan Tenaga Nasional tidak mengatakan bahawa ini tidak berlaku.

Kita sedar perkara-perkara ini berlaku dan kita akan cuba untuk memperbaiki perkara ini. Kadangkala perkara ini menjadi lebih kusut apabila bekalan elektrik ini berkaitan juga dengan bekalan air oleh kerana air itu dipam oleh tenaga elektrik yang menyebabkan

apabila tidak ada bekalan elektrik, bekalan air juga tidak dapat kepada penduduk-penduduk luar bandar. Jadi, kita sedar perkara ini dan kita akan cuba untuk memperbaiki perkara ini dari satu masa ke satu masa.

Tuan Pengerusi, Ahli Yang Berhormat dari Rompin membangkitkan berkenaan dengan meningkatkan bekalan elektrik luar bandar supaya dapat menampung pembangunan industri-industri luar bandar. Sebenarnya ini memang menjadi hasrat Kerajaan kerana kalau saya boleh sentuh sedikit Kementerian Luar Bandar, memang berhasrat untuk meningkatkan infrastruktur ke kawasan-kawasan luar bandar sama ada dari segi jalan, sama ada dari segi air ataupun bekalan elektrik. Kita tidak lagi membekalkan elektrik, air ataupun jalan ke kawasan luar bandar sekadar memberikan kemudahan tetapi apa yang kita akan buat ialah kita hendak commercialisedkan pembekalan infrastruktur ini ke kawasan luar bandar supaya dengan cara ini, kita akan dapat mewujudkan industri-industri di kawasan luar bandar. Daripada kita membawa belia-belua luar bandar ke bandar-bandar, kita boleh membawa industri-industri ke luar bandar dan ini sekaligus akan menyekat penghijrahan belia-belua daripada luar bandar ke bandar.

Jadi, yang ini memang menjadi hasrat Tenaga Nasional dan sebagaimana saya sebutkan tadi, kita akan cuba buat perkara ini, kita akan tingkatkan daripada setahun ke setahun.

Dr Kua Kia Soong: (*Bangun*)

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Yang Berhormat Petaling Jaya bangun.

Dr Kua Kia Soong: Tuan Pengerusi, saya difahamkan Ahli dari Rompin berucap selepas saya berucap. Adakah ini bermakna Yang Berhormat Timbalan

Menteri tidak akan jawab soalan-soalan saya? Saya minta penjelasan sahaja.

Dato' Mohd. Tajol Rosli bin Mohd. Ghazali: Tuan Pengerusi, Ahli Yang Berhormat ini tidak sabar. Bila saya bercakap, ada orang hendak minta penjelasan, saya boleh buat pilihan sama ada hendak jawab atau tidak hendak jawab. Ini hak saya. Saya hendak jawab awal atau hendak jawab last, itu hak saya. Tetapi satu perkara yang saya hendak beritahu dengan Petaling Jaya, kita tidak takut untuk menjawab soalan beliau dan akan sampai jawapannya. Tunggu sahaja. (*Tepuk*)

Tuan Pengerusi, berkenaan dengan penswastaan penjaan kuasa yang dibangkitkan oleh Ahli Yang Berhormat dari Rompin itu, Kementerian Tenaga, Telekom dan Pos bersama dengan Kementerian Pembangunan Luar Bandar menyedari akan perkara ini dan dalam Rancangan Malaysia yang Keenam nanti memang kita mempunyai rancangan sebagaimana saya sebutkan tadi untuk meningkatkan bekalan elektrik untuk menampung pembangunan industri-industri di kawasan luar bandar. Kita berhasrat supaya kemungkinan kita dapat wujudkan stesen-stesen janakuasa yang kecil-kecil di kawasan luar bandar untuk menampung pembekalan elektrik di kawasan luar bandar. Pada masa ini kita juga sedang memikirkan berkenaan dengan cara-cara untuk membekalkan elektrik dengan kualiti yang lebih baik kepada industri-industri yang wujud di negara kita ini.

Kemungkinan kita akan mewujudkan specialised power station, dengan izin, untuk industri-industri dan kita juga akan mewujudkan satu lagi janakuasa untuk dibekalkan kepada rumah-rumah kerana kalau pembekalan elektrik terputus untuk rumah, ianya hanya mengakibatkan mungkin ikan dan daging yang ada dalam peti sejuk tetapi jika elektrik terputus di industri-industri, kemungkinan industri simen, ia akan mengakibatkan kerugian yang lebih besar kepada industri-industri ini.

Jadi, Tenaga Nasional dan Kementerian memang sedar berkenaan dengan perkara ini dan kita sedang mengambil daya usaha untuk meningkatkan kualiti bekalan elektrik yang akan disalurkan kepada industri-industri di negara kita ini dan kita juga sedar bahawa di masa-masa yang akan datang, kita akan ada industri-industri yang lebih sophisticated dan kalau kita ada komputer-komputer di kawasan luar bandar, kita juga sedar apa akan terjadi kepada komputer-komputer ini jika elektrik terputus ataupun break down of the electricity dan lain-lain.

Tuan Pengerusi, saya hendak jawab perkara yang dibangkitkan oleh Petaling Jaya. Tuan Pengerusi, saya di Kementerian ini baru setahun tetapi saya rasa dalam Parlimen ini, saya sudah dengar perkara ini dibangkitkan oleh Petaling Jaya tidak kurang daripada tiga kali dan jawapan-jawapan pun telah diberi oleh Yang Berhormat Menteri tetapi saya rasa sampai hari ini pun dia

Dr Kua Kia Soong: (*Bangun*)

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Yang Berhormat, Petaling Jaya bangun.

Dato' Mohd. Tajol Rosli bin Mohd. Ghazali: Saya baru sebut dia bangkitkan tiga kali pun dia sudah bangkit. (*Ketawa*)

Dr Kua Kia Soong: Penjelasan sahaja. Saya telah bangkitkan satu kali sahaja. Timbalan Menteri sudah silap dan Ahli Parlimen dari Rompin pun silap. Saya berucap satu kali dan kali yang kedua dihijack oleh Menteri dan Timbalan Menteri dan Ahli dari Rompin pun silap oleh sebab dia sudah lupa, dia bukan lagi dalam Ivory Tower

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Yang Berhormat

Dato' Mohd. Tajol Rosli bin Mohd. Ghazali: Tuan Pengerusi, saya hendak

tanya, ini on point of order ataupun penjelasan?

Dr Kua Kia Soong: Tidak, penjelasan sahaja. Saya tidak puas hati dengan jawapan tadi.

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Yang Berhormat minta penjelasankah ataupun hendak beri penjelasan?

Dato' Mohd. Tajol Rosli bin Mohd. Ghazali: Saya rasa dia tidak minta penjelasan. Jadi, saya tidak perlu menjawab. Dia beri penjelasan, bukan dia minta penjelasan.

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Teruskan Yang Berhormat.

Dato' Mohd. Tajol Rosli bin Mohd. Ghazali: Jadi, Tuan Pengerusi, perkara-perkara yang telah dibangkitkan oleh Ahli Yang Berhormat dari Petaling Jaya mengenai penyelewengan Tetracon dan lain-lain telah dijawab dan dijelaskan dengan panjang lebar oleh Yang Berhormat Menteri dalam Dewan Rakyat ini pada 18 Jun dan 19 Jun yang lalu.

Saya merasakan bahawa saya tidak perlu menjelaskan sekali lagi. Sekiranya Yang Berhormat tidak berpuashati dengan jawapan Yang Berhormat Menteri dan masih membuat tuduhan-tuduhan, saya cadangkan Ahli Yang Berhormat melaporkan sahaja perkara-perkara ini kepada badan yang lebih tepat iaitu Badan Pencegah Rasuah.

Mengenai breakdown di Paka

Dr Kua Kia Soong: (*Bangun*)

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Yang Berhormat, Petaling Jaya bangun.

Dato' Mohd. Tajol Rosli bin Mohd. Ghazali: Itu point of order atau penjelasan?

Dr Kua Kia Soong: Penjelasan.

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Hendak mintakah ataupun hendak beri penjelasan?

Dr Kua Kia Soong: Minta penjelasan.

Dato' Mohd. Tajol Rosli bin Mohd. Ghazali: Kalau minta, dia kena tanya, Tuan Pengerusi. Jangan dia beri penjelasan.

Dr Kua Kia Soong: Saya hendak beri penjelasan oleh sebab soalan-soalan yang saya

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Yang Berhormat, kalau Yang Berhormat hendak minta penjelasan, soal terus. Jadi, jangan beri penjelasan. Itu tidak boleh dari segi Peraturan Mesyuarat.

Dr Kua Kia Soong: Perkara ini sudah mengelirukan Dewan yang mulia ini oleh sebab soalan yang saya bangkitkan ke atas jawapan Menteri kepada saya secara bertulis, selepas jawapan yang Menteri beri kepada saya dalam sesi yang pertama.

Dato' Mohd. Tajol Rosli bin Mohd. Ghazali: Tuan Pengerusi, apa yang saya bangkitkan ialah tiap-tiap kali Ahli Yang Berhormat berdiri dalam Dewan ini, Ahli Yang Berhormat tidak pernah membangkitkan berkenaan dengan cara-cara hendak memperbaiki Tenaga Nasional daripada segi tahap efficiency dan sebagainya tetapi Ahli Yang Berhormat tiap-tiap kali bangkit, membangkitkan berkenaan dengan penyelewengan yang dilakukan oleh pegawai-pegawai Tenaga Nasional, penyelewengan yang dilakukan oleh Menteri dan sebagainya. Itu sebab saya cadangkan tadi, Ahli Yang Berhormat buat satu laporan kepada pihak BPR dan lain-lain badan yang berkaitan.

Dr Kua Kia Soong: (*Bangun*)

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Yang Berhormat Petaling Jaya bangun lagi.

Dr Kua Kia Soong: Boleh atau tidak?

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Ini hendak minta atau hendak beri penjelasan?

Dato' Mohd. Tajol Rosli bin Mohd. Ghazali: Saya rasa, Tuan Pengerusi

Dr Kua Kia Soong: Saya rasa ini satu dialog yang baik, Tuan Pengerusi dan saya harap

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Yang Berhormat, jangan berucap dahulu, hendak minta penjasankah?

Dr Kua Kia Soong: Minta penjelasan.

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Soal terus, ya.

Dr Kua Kia Soong: Saya rasa soalan saya mengenai adakah Tetracon hendak bayar \$35 juta yang sepatutnya dibayar walaupun Menteri ada kata Mitsui telah mengakui kesalahan dalam kemalangan di Paka. Bukankah ini satu soalan yang baik yang ada keuntungan kepada pembayar cukai dalam negara ini?

Dato' Mohd. Tajol Rosli bin Mohd. Ghazali: Tuan Pengerusi, sekiranya ada perkara-perkara yang tidak tepat dilakukan oleh kontraktor dalam mana-mana juga kontrak, saya merasakan bahawa agensi Kerajaan ataupun Tenaga Nasional sudah tentu tidak akan melepaskan mereka begitu sahaja. Kita akan mengambil tindakan-tindakan yang sewajarnya sama ada melalui Mahkamah dan lain-lain. Tetapi bagi Yang Berhormat bertanya dengan saya sama ada Tetracon akan membayar atau tidak,

ini tidak boleh dijawab, kerana kalau Yang Berhormat sendiri menjadi Tetracon dan kalau Yang Berhormat gagal dalam segi kontrak, sudah tentu Yang Berhormat tidak bayar tetapi Yang Berhormat akan membawa perkara ini ke Mahkamah untuk menentukan siapa yang betul dan siapa yang salah, berapakah jumlah yang perlu dibayar dan sebagainya. Perkara ini

Dr Kua Kia Soong: Bila Tetracon akan dibawa ke Mahkamah?

Dato' Mohd. Tajol Rosli bin Mohd. Ghazali: Tuan Pengerusi, perkara ini masih lagi dalam perhatian pihak Tenaga Nasional dan apabila sampai masanya nanti, dan kalau Yang Berhormat berada di tempat saya, tiap-tiap hari kita ada kontraktor-kontraktor yang kecil yang datang berjumpa dengan saya minta tolong, kerana mereka diambil tindakan oleh Tenaga Nasional kerana tidak siap kerja dan sebagainya. Tidak bermakna bahawa Tenaga Nasional akan berdiam diri. Mereka akan mengambil tindakan tetapi tindakan-tindakan ini kadang-kadang memakan masa yang panjang. Saya harap Yang Berhormat bersabar. Tetapi kalau Yang Berhormat hendak saya menjawab, "kita tidak akan mengambil tindakan", saya tidak kata kita tidak akan ambil tindakan. Kita akan ambil tindakan tetapi ia memerlukan masa.

Tuan Pengerusi, saya rasa setakat itu sahajalah dan sekali lagi saya mengucapkan ribuan terima kasih kepada Ahli-ahli Yang Berhormat yang telah membangkitkan isu-isu dalam perbahasan ini dan mana-mana perkara yang tidak dijawab akan diambil perhatian.

Dr Kua Kia Soong: (*Bangun*)

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Yang Berhormat Timbalan Menteri, hendak beri jalan?

Dr Kua Kia Soong: Terima kasih. Tuan Pengerusi, saya telah membangkitkan banyak soalan, ada yang tidak pernah

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Yang Berhormat, nanti dahulu. Biar saya tanya kepada Yang Berhormat Timbalan Menteri, sudah habis jawabkah ataupun belum?

Dr Kua Kia Soong: Bukan, dia hendak bagi jalan.

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Dia tidak beri jalan.

Dr Kua Kia Soong: Dia kata, okay.

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Itu terpulang kepada Yang Berhormat.

Dr Kua Kia Soong: Saya ada membangkitkan banyak soalan tetapi tidak dijawab.

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Nanti dahulu, Yang Berhormat. Kalau

Dr Kua Kia Soong: Dia telah kata, dia tidak takut.

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Yang Berhormat, jangan berucap dahulu. Sekiranya Yang Berhormat tidak puas hati, sebelum Yang Berhormat Timbalan Menteri duduk tadi, Yang Berhormat boleh minta jalan. Tetapi itu terpulang kepada Yang Berhormat Timbalan Menteri sama ada hendak bagijalan atau tidak.

Dr Kua Kia Soong: Ini bukan main-main sahaja, ini serius. Oleh sebab saya membangkitkan banyak soalan, kita tidak boleh lari macam itu sahaja.

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Yang Berhormat, tidak siapa yang main-main di sini. Ini Dewan yang

mulia, tiada Ahli-ahli Yang Berhormat yang

Dr Kua Kia Soong: Betul, mesti ada akauntabiliti. Saya ada bangkitkan satu perkara yang

Tuan Pengeruai (Tuan Ong Tee Keat): Cukup, Yang Berhormat.

Dr Kua Kia Soong: Bukan, bukan, ini serius. Bolehkah saya mendapatkan satu penjelasan seperti isu Pergau, kenapa Timbalan Menteri tidak jawab.

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Yang Berhormat, nanti dahulu. Biar saya tanya Yang Berhormat Timbalan Menteri.

Dr Kua Kia Soong: Okay.

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Sekiranya ada butiran-butiran ataupun pertanyaan-pertanyaan Yang Berhormat dari Petaling Jaya rasa tidak puas hati, adakah Kementerian Yang Berhormat bercadang hendak memberi jawapan bertulis ataupun dengan cara yang lain?

Dato' Mohd. Tajol Rosli bin Mohd. Ghazali: Tuan Pengerusi, isu Pergau telahpun dijawab oleh Yang Berhormat Menteri dan saya sendiri pun telah menjawab. Kita telah menyebut bahawa Pergau ini kita beri kepada Balfour Beatty Cementation oleh kerana kita mendapat pembiayaan pinjaman daripada Kerajaan British berjumlah \$1.3 bilion dan dengan faedah sebanyak 0.89%. Kalau kita tidak mendapat pinjaman dengan faedah yang begitu rendah, kemungkinan kita tidak akan berikan projek ini kepada BBC. Tetapi oleh kerana kita mendapat kemudahan daripada Kerajaan British maka itulah projek ini diberikan kepada BBC. Dari segi sama ada kita perlu membuat hanya 100 megawatt ataupun 600 megawatt, kita ada konsultan-konsultan yang telah kita lantik. Jadi itulah sebabnya saya

katakan kalau Ahli Yang Berhormat tidak puashati dan merasakan bahawa ada penyelewengan dalam perkara ini, Yang Berhormat boleh membuat laporan kepada Badan Pencegah Rasuah. Kalau saya jawappun, Yang Berhormat tidak percaya. Kalau saya kata kita buat 600 megawatt oleh kerana kawasan ini boleh menampung 600 megawatt, Yang Berhormat tetap percaya kepada surat layang yang Yang Berhormat baca. Jadi tidak perlulah saya jawab.

Dr Kua Kia Soong: Bukan, Tuan Pengerusi

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Jangan berdialog, Yang Berhormat. Saya rasa sudah cukuplah.

Dr Kua Kia Soong: Bukan, saya rasa jawapan belum lagi diberi kepada saya.

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Yang Berhormat, saya rasa sudah cukuplah, sebab Yang Berhormat Timbalan Menteri tadi sudah habis berucap dan menjawab. Sekiranya Yang Berhormat berasa tidak puashati lagi, mungkinlah boleh mengemukakan pertanyaan secara bertulis. Itu terpulang kepada Yang Berhormat dan Kementerian yang berkenaan.

Dr Kua Kia Soong: Tetapi ini adalah satu

Dato' Mohd. Tajol Rosli bin Mohd. Ghazali: Tuan Pengerusi, saya rasa oleh kerana perkara-perkara yang dibangkitkan oleh Ahli Yang Berhormat tadi menyentuh nama pegawai-pegawai di Tenaga Nasional, sebab itu saya tidak mahu menjawab. Tetapi kalau Ahli Yang Berhormat merasakan bahawa ia perlu mendapat penjelasan, Yang Berhormat boleh menulis surat kepada saya dan saya akan cuba menjawab sedaya upaya untuk memuaskan hati Ahli Yang Berhormat. Tetapi daripada segi menyebut nama pegawai-pegawai, saya merasakan tidak perlu dijawab di dalam Dewan ini.

Tuan Pengeruai (Tuan Ong Tee Keat): Jadi, Yang Berhormat sudah habis jawab ya?

Dato' Mohd. Tajol Rosli bin Mohd. Ghazali: Sudah.

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Ahli-ahli Yang Berhormat, masalahnya ialah bahawa wang sejumlah \$17,644,200 untuk Maksud B.49; \$10 untuk Maksud B.50 di bawah Kementerian Tenaga, Telekom dan Pos jadi sebahagian daripada Jadual hendaklah disetujukan.

Masalah dikemuka bagi diputuskan, dan disetujukan.

Wang sebanyak \$17,644,200 untuk Maksud B.49; \$10 untuk Maksud B.50 diperintahkan jadi sebahagian daripada Jadual.

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Masalahnya ialah bahawa perbelanjaan sebanyak \$36,871,220 untuk Maksud P.49 dan \$20 yang disebutkan untuk Maksud P.50 dalam Anggaran Pembangunan bagi tahun 1992 hendaklah diluluskan.

Masalah dikemuka bagi diputuskan, dan disetujukan.

Wang sebanyak \$36,871,220 untuk Maksud P.49 dan \$20 untuk Maksud P.50 diluluskan jadi sebahagian daripada Anggaran Pembangunan, 1992.

Maksud B.51 (Jadual)—

Maksud P.51 (Anggaran Pembangunan, 1992)—

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Ahli-ahli Yang Berhormat, Kepala Bekalan B.51 dan Kepala Pembangunan P.51 di bawah Kementerian Luar Negeri terbuka untuk dibahaskan sekarang. Larut.

4.57 ptg.

Tuan Haji Mohd. Zihin bin Haji Mohd. Hassan: Tuan Pengerusi, merujuk mukasurat 247, B.51 Kementerian Luar Negeri, Butiran 020000 Politik dan Pentadbiran; 020100 Politik; 020200—Penerangan Luar Negeri.

Tuan Pengerusi, masih terdapat setengah daripada Pesuruhjaya-Pesuruhjaya dan Duta-Duta Malaysia di setengah negara yang mana kita mengetahui mereka tidak mahir berhubung dengan perkembangan politik semasa sama ada politik dunia ataupun politik Malaysia.

Tuan Pengerusi, Duta-duta dan Pesuruhjaya-pesuruhjaya kita adalah wakil untuk menentukan hala mana politik negara di samping mendapat maklumat-maklumat di negara-negara lain untuk kita sama-sama menentukan kestabilan politik di antara negara di mana mereka mewakili kita.

Tuan Pengerusi, kita percaya bahawa hubungan politik dan perdagangan amatlah perlu dan mencadangkan supaya kita melantik di masa akan datang Duta-duta atau Pesuruhjaya-pesuruhjaya kita dari orang-orang yang lebih profesional.

Tuan Pengerusi, pegawai-pegawai dan kakitangan-kakitangan di Kedutaan kita juga yang mana dipilih untuk dihantar keluar negeri perlu mendapat kursus orientasi supaya mereka dilengkapi dengan pengetahuan yang mana boleh mempengaruhi orang-orang di negara luar di mana mereka akan dihantar. Orientasi ini merangkumi orientasi politik, penerangan, ekonomi, perkembangan dan memberi prioriti kepada hubungan antarabangsa, kerana bila seseorang di luar negeri orang ramai ingin mengetahui apa yang Malaysia boleh menyumbang, di mana Malaysia. Buat masa ini Duta-duta dan Pesuruhjaya-pesuruhjaya Tinggi setengahnya amat bertuah kerana Malaysia dikenali oleh kerana kita

mempunyai Perdana Menteri, Yang Amat Berhormat Dato' Seri Dr Mahathir yang mana diiktiraf oleh dunia sebagai pemimpin dunia ketiga. Jadi masalah perhubungan negara kita dengan negara lain buat masa ini adalah diketahui melalui pimpinan Dato' Seri yang kita kasihi itu.

Tuan Pengerusi, dalam masalah penerangan, Kementerian hendaklah membekalkan alat Pusat Maklumat yang cukup serta akhbar-akhbar berita politik dan ekonomi negara dan semua ini hendaklah dilengkapi sejak kita mencapai kemerdekaan lagi kerana ada orang berkata Malaysia dekat dengan Singapura. Kita mesti menjawab Singapura dekat dengan Malaysia kerana kita lebih besar daripada Singapura.

Tuan Pengerusi, Butiran 010000 Perkhidmatan Sokongan, Program 010100 Pentadbiran dan Kewangan.

Dalam lawatan-lawatan saya ke luar negeri di mana kadangkala disambut oleh pegawai-pegawai kanan kita di sana, terdapat banyak kekurangan diberi kepada mereka di mana tidak mempunyai kemudahan-kemudahan bagi menyambut tetamu-tetamu sama ada dari Malaysia ataupun tetamu-tetamu dari negara lain.

Tuan Pengerusi, bangunan pentadbiran juga perlu diubahsuai ataupun dibeli bangunan yang lain. Begitu juga dengan kenderaan-kenderaan. Saya tidak tahu sama ada kenderaan yang saya naiki di Washington yang terbakar dahulu telah diganti ataupun tidak. Jadi, ini adalah perlu untuk menjaga imej negara kita. Sekiranya kita tidak mempunyai kemudahan-kemudahan yang baik, maka negara-negara lain mungkin tidak ingin membuat hubungan politik dan perdagangan dengan negara Malaysia.

Tuan Pengerusi, kemudahan-kemudahan pentadbiran yang lain juga perlu diberi kepada kakitangan-kakitangan Kedutaan di luar negeri.

Elaun-elaun mereka hendaklah setimpal dengan kerja-kerja mereka sebagai negara-negara maju yang lain. Mereka juga perlu mendapat layanan yang lebih baik. Umpamanya, bilik-bilik bacaan, di Kedutaan-kedutaan juga hendaklah mengisi buku-buku maklumat dari Malaysia yang 'current' ataupun semasa supaya orang-orang di negara asing dapat merujuk apa yang mereka perlu tahu mengenai Malaysia.

Tuan Pengerusi, dalam hubungan ini, Kementerian Luar Negeri perlu ada hubungan baik dengan Kementerian Kebudayaan, Kesenian dan Pelancongan, Kementerian Penerangan dan juga Khutub-khanah Nasional.

Tuan Pengerusi, perbelanjaan yang diuntukkan tinggi \$204,967,500 itu saya percaya adalah satu anggaran belanjawan yang mungkin tidak cukup dan saya menyeru kepada Kerajaan supaya menambah perbelanjaan ini sekiranya perlu dalam melaksanakan tugas mereka untuk memberi maklumat kepada negara-negara lain, apatah lagi kita mengharapkan supaya kita lebih maju dan lebih dikenali sebagai negara industri untuk menghadapi tahun 2020.

Tuan Pengerusi, perbelanjaan di luar negeri memanglah tinggi jika dibandingkan dengan negara-negara lain yang maju seperti negara-negara Eropah yang mana mereka mempunyai hubungan politik dan kebudayaan dengan semua negara dengan menggunakan wang yang banyak. Jadi, selain dari itu, sudah nampak jelas bahawa banyak hubungan-hubungan perdagangan yang dimeterai, begitu juga dengan hubungan diplomatik, kebudayaan dan lain-lain. Saya menyeru supaya semua hubungan-hubungan ini, yang mana dimeterai di dalam perjanjian-perjanjian sama ada dalam lawatan Menteri-menteri ataupun Perdana Menteri hendaklah dilaksanakan dan bukan hanya untuk ditelevisikan ketika lawatan di luar negeri itu sahaja.

Tuan Pengerusi, teguran-teguran saya ini adalah untuk kebaikan negara kita dan untuk kebaikan Kementerian Luar Negeri, khasnya pegawai-pegawai kita di luar negeri dan teguran saya ini, dengan izin, without prejudice and malice aforethought. Terima kasih.

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Tumpat.

5.05 ptg.

Tuan Haji Wan Mohd. Jamil bin Wan Mahmood (Tumpat): Terima kasih kepada Tuan Pengerusi. B.51, mukasurat 248, Butiran 030000 Ekonomi dan Kerjasama Serantau, Program 030100 ASEAN.

Tuan Pengerusi, apa yang ingin saya sentuh ialah masalah Pulau Batu Putih. Kepada Yang Berhormat Timbalan Menteri Luar atau kepada Kementerian yang berkenaan, kenapakah Kerajaan Malaysia nampaknya mahu menyelesaikan hal ini secara sambil lewa sahaja? Sewaktu Malaysia memutuskan untuk memberi kemerdekaan kepada Singapura, kenapakah pada masa itu kita tidak menentukan ataupun kita tidak menetapkan batasan-batasan sempadan yang masuk di Wilayah Singapura dan yang tidak masuk di Wilayah Singapura? Saya kira akibat daripada ketidak-perhatian kita, akibat daripada gopoh-gapah kita, maka apa yang timbul sekarang ini ialah Singapura telah menyatakan bahawa Pulau Batu Putih adalah kepunyaan mereka dan kita telah mendakwa bahawa itu adalah kepunyaan kita.

Saya kira kalau persoalan ini diselesaikan secara teliti pada peringkat awal, persoalan itu tidak timbul sekarang ini. Apa yang kita mahu ialah supaya Singapura dan Malaysia hendaklah menyelesaikan perkara ini secara baik dan kita tidak mahu berlaku sebagaimana di Palestine sana, di mana penyelesaiannya ialah nampaknya masing-masing pihak telah berdegil dan

satu pihak yang lemah nampaknya secara tidak langsung telah mengalah. Janganlah menjadikan isu Pulau Batu Putih ini untuk menghalalkan kehadiran tentera Amerika di negara kita atau di Singapura yang akan menjadikan rantau ASEAN ini berada di dalam keadaan yang tidak stabil.

Tuan Pengerusi, kita tidak boleh menyerahkan hal Pulau Batu Putih ini semata-mata kepada UMNO atau Kerajaan Barisan Nasional, kerana mereka itu dengan sewenang-wenangnya boleh menyerahkan Singapura yang begitu besar kepada Lee Kuan Yew tempoh hari, maka apalah yang menyebabkan mereka tidak boleh pula menyerahkan Pulau Batu Putih ini dengan beberapa alasan yang terlalu-kecil jika hendak diadakan. Itu tidak mustahil. Kalau Singapura itu dapat diberikan kepada Lee Kuan Yew, tidak mustahil Pulau Batu Putih yang begitu kecil, seolah-olah laksana tahi lalat di muka—kalau muka itu dapat diserahkan dan tahi lalat itu saya rasa any time, dengan izin, mereka boleh melakukan hal-hal yang sedemikian, walaupun kita rasa perkara itu tidak mungkin akan berlaku. Boleh jadi jika mereka tidak mahu ketegangan akan berlaku, mungkin mereka akan menyerahkan Pulau Batu Putih kepada Singapura. Tetapi kita bagi pihak PAS akan menentang dengan habis-habisan dalam persoalan ini, sama ada berjaya ataupun tidak, itu persoalan yang kedua.

Kalau dahulu Pemuda UMNO pernah berkata, sebelum Singapura diambil oleh Lee Kuan Yew, langkah dahulu mayat Pemuda UMNO terlebih dahulu. Saya rasa Ketua Pemuda UMNO pada masa itu adalah ayahanda kepada Menteri Kehakiman kita sekarang ini. Saya bimbang, jika tragedi yang sama akan berulang kembali. Takkanlah orang-orang seperti Yang Amat Berhormat Perdana Menteri kita sekarang tidak boleh menyelesaikan persoalan yang sekecil ini, sedangkan beliau terkenal di serata dunia dengan kepimpinan yang

tegas dan berani. Kalau bercakap di arena-arena antarabangsa hebat seperti ayam jantan berkokok, tetapi bagaimana sikap Yang Amat Berhormat Perdana Menteri kita dengan pemimpin-pemimpin Singapura. Saya bimbang, di luar negeri berkokok, tetapi di dalam menghadapi Singapura, tidak berketik dan takut seperti pengantin berjalan.

Tuan Pengerusi, oleh kerana itu, pada pendapat kita Singapura tidak berhak untuk menguasai pulau itu kerana kemerdekaan Singapura diberi percuma oleh Malaysia. Ini kena ingat, Singapura mesti ingat. Kenapa orang UMNO tidak berani bercakap di dalam Dewan ini mengenai hal seperti ini? Ini adalah persoalan prinsip, bukan persoalan teknikal. Orang UMNO ini, berani bercakap? Hanya berani bercakap di Kelantan.

Tuan Abdul Wahab bin Suhaili: (*Bangun*)

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Yang Berhormat, Batang Sadong bangun.

Tuan Haji Wan Mohd. Jamil bin Wan Mahmood: apabila berdepan dengan orang-orang PAS berani bercakap, tetapi kalau berdepan

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Hendak beri jalan?

Tuan Haji Wan Mohd. Jamil bin Wan Mahmood: Masa tidak cukup.

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Teruskan.

Tuan Wahab bin Suhaili: Saya minta jalan untuk sedikit penjelasan.

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Yang Berhormat beri jalan atau tidak?

Tuan Haji Wan Mohd. Jamil bin Wan Mahmood: Saya berilah.

Tuan Wahab bin Suhaili: Tuan Pengerusi, tadi Yang Berhormat dari Tumpat telah membahaskan berkenaan dengan masalah Pulau Batu Puteh ini. Saya hendak bertanya kepada Yang Berhormat, apakah persediaan ataupun usaha-usaha yang telah dijalankan oleh PAS setakat ini untuk meredakan atau untuk mententeramkan keadaan yang dibangkitkan itu?

Tuan Haji Wan Mohd. Jamil bin Wan Mahmood: Terima kasih. Ini adalah merupakan satu usaha yang telah saya laksanakan. Dan masih banyak lagi usaha-usaha yang akan kita laksanakan selepas daripada ini, tetapi kita hendak melihat kemampuan Kerajaan. Kalau tidak mampu, beri sahaja kepada PAS, insya Allah boleh PAS menyelesaikan persoalan itu.

Tuan Pengerusi, kita mesti ingat dan Singapura juga mesti ingat bahawa kemerdekaan Singapura adalah diberi oleh Malaysia, kerana Malaysia, disebabkan Malaysia. Kemungkinan kalau tidak kerana kita, kalau tidak kerana kepimpinan kita, kemungkinan Singapura sampai sekarang ini nasibnya seperti Hongkong dan sebagainya, tidak mungkin Singapura mendapat kemerdekaan. Saya kira, Kerajaan Singapura mestilah mengambil ingatan mengenang budi-budi yang baik ini, janganlah budi-budi yang baik ini dibalas dengan najis ataupun sebagainya. Seperti kata pepatah Melayu: Beri betis hendak peha. Tak tahulah selepas itu hendak apa lagi. Jadi, inilah telatah Singapura yang saya rasa agak kurang bersopan sedikit dengan Malaysia dalam hal ini. Saya rasa Singapura bolehlah bertolak ansur. Singapura dalam tuntutan terhadap Pulau Batu Puteh pernah menyebut bahawa dari segi sejarahnya Pulau Batu Puteh adalah termasuk di dalam Wilayah Singapura.

Tuan Pengerusi, sekiranya kita hendak bercakap dari segi sejarah, maka kita mestilah melihat dari beberapa

pertimbangan. Misalnya, yang pertama, saya ingin mengambil perhatian Dewan ini dan ingin menarik perhatian Kerajaan Singapura. Sebenarnya Singapura ditemui oleh Sang Nila Utama iaitu orang Melayu. Maka apakah bererti Singapura hak orang Melayu atau apakah kita boleh berkata Singapura sekarang ini milik orang Melayu?

Yang kedua, Tuan Pengerusi, Singapura itu sendiri di suatu masa dahulu adalah milik Johor—empayar Johor—dan Singapura diserahkan kepada Raffles, seorang Inggeris, pada tahun 1924. Dan yang ketiga, pada tahun 1948, Singapura telah dipisahkan daripada Malaya, manakala sebelumnya Singapura itu adalah termasuk Negeri-negeri Selat iaitu yang tergabung daripada Singapura, Pulau Pinang dan Melaka

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Yang Berhormat, ini sejarah. Nampaknya tidak ada kena-menegenanya dengan Butiran yang disebutkan tadi.

Tuan Haji Wan Mohd. Jamil bin Wan Mahmood: Sebab Singapura mengatakan dari segi sejarahnya, dia mahu Pulau Batu Puteh

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Butiran itu saya tidak nampak ada soal sejarah.

Tuan Haji Wan Mohd. Jamil bin Wan Mahmood: Dia mahu Pulau Batu Puteh kerana dari segi sejarahnya Pulau Batu Puteh itu dianggap hak Singapura. Kalau hendak melihat dari segi sejarahnya, kita lihat di sini. Saya kira pihak pemerintah Singapura tidak akan akur apa yang kita katakan ini. Inilah persoalan yang saya rasa perlu difahami, bukan sahaja difahami oleh kita, tetapi juga difahami oleh pihak yang lain iaitu Singapura dalam menyelesaikan persoalan ini.

Tuan Pengerusi, yang keempat, misalnya—izinkan saya sebut sebab

masa masih ada—Singapura termasuk dalam Negeri-negeri Selat dan sebagainya dan seterusnya pada tahun 1948 setelah Malayan Union dibatalkan, diganti dengan Persekutuan Tanah Melayu, sekali gus Singapura dipisahkan daripada Persekutuan.

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Yang Berhormat, Batang Lutar bangun.

Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar: Assalamualaikum.

Tuan Haji Wan Mohd. Jamil bin Wan Mahmood: Wa'alaikum-salam. (Ketawa)

Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar: Saya minta penjelasan ini kerana daripada sejarah yang diberitahu oleh Yang Berhormat dari Tumpat tadi memang menarik perhatian saya. Yang Berhormat dari Tumpat mengatakan Pulau Batu Puteh itu mengikut sejarah kepunyaan Singapura dan kita serahkan Singapura untuk merdeka. Jadi, kalau mengikut sejarah itu maknanya Pulau Batu Puteh itu mesti diserahkan kepada Singapuralah. Jadi, Yang Berhormat bersetuju dengan cerita sejarah itu?

Tuan Haji Wan Mohd. Jamil bin Wan Mahmood: Tuan Pengerusi, sebenarnya Yang Berhormat itu tidak faham dengan apa yang saya sebutkan. Saya ingin ulangi kembali bahawa yang pertama kemusykilan saya, kenapakah sewaktu perjanjian kita untuk menyerahkan Singapura kepada Lee Kuan Yew, kita tidak tentukan secara konkrit pada masa itu dari segi sempadannya, dari segi batasannya, kepulauan yang ada di sekitarnya. Jadi, akibat daripada kelemahan itu, maka berbangkitkanlah persoalan yang telah berbangkit sekarang ini.

Persoalan yang kedua, sebagaimana kenyataan oleh pimpinan Singapura sendiri yang telah menyebut dari segi sejarahnya Pulau Batu Puteh itu adalah

kepunyaan Singapura, sehingga saya menimbulkan persoalan dari segi sejarah. Kalau untuk berasaskan sejarah, maka Singapura itu adalah kepunyaan orang Melayu. Ini persoalannya. Bukan saya hendak menimbulkan sentiman perkauman di sini—bukan. Tetapi ini adalah untuk menyedarkan semua pihak sama ada pihak kita ataupun pihak Singapura supaya persoalan ini diselesaikan. Kalaulah kita telah sanggup menyerahkan Singapura secara percuma kepada Lee Kuan Yew—kalau hendak dibeli dengan harga atau nilai wang, saya tidak tahu berapa harganya—kalau kita bandingkan pengambilalihan Wilayah Persekutuan daripada Kerajaan Selangor, kita sanggup bayar \$3 billion, misalnya, tetapi sebaliknya penyerahan Singapura yang begitu bernilai, pihak kita tidak mengambil apa-apa pun dari segi material. Tetapi kenapakah daripada persoalan yang sekecil ini Singapura sangat berdegil dengan kita, hendak tunjuk keras kepala dengan kita. Ini kita tidak faham, kita tidak mengerti kenapa, sedangkan kita dengan Singapura adalah tetangga yang baik dan kita harapkan Singapura juga baik dengan kita, jangan kita sahaja baik dengan Singapura, sedangkan Singapura keras kepala dengan kita. Kalau kita dapati dia keras kepala, saya kira kepala kita pun juga keras. Boleh kita aturkan, kita cubakan kepala siapa yang lebih keras. (*Ketawa*)

Tuan Pengerusi, kenapakah sejarah kita itu tidak boleh dijadikan alasan oleh Singapura, oleh mana-mana pihak untuk mengisytiharkan seorang diri mana wilayah yang disukainya, sedangkan Singapura sendiri wujud adalah atas ikhsan Malaysia?

Tuan Pengerusi, kita mahu isu Pulau Batu Puteh itu akan terus diselesaikan dengan baik iaitu dengan mengekalkan ia adalah sebahagian daripada Malaysia dan dijamin hak kesentosaan di semua wilayah di rantau ini dengan tidak mengganggu-gugat Singapura sebagai pusat perdagangan yang terpenting di rantau ini.

Tuan Pengerusi, perkara yang kedua yang ingin saya bangkitkan iaitu mukasurat 247 Aktiviti 020100 Politik dan Hubungan Antarabangsa. Sebagaimana kita tahu James Baker telah meminta Menteri-menteri ASEAN campurtangan dalam soal urusan Myanmar, di mana Setiausaha Negara Amerika meminta Menteri-menteri Luar ASEAN, seolah-olah mengarahkan, saya rasa sepatutnya pihak ASEAN ini awal-awal lagi menolak permintaan Setiausaha Negara Amerika ini sebagaimana China menolak, waktu dia berkunjung ke China baru-baru ini. Dia meminta kepada China beberapa perkara, iaitu negara besar China, terutamanya untuk menghancurkan senjata-senjata yang merbahaya dan juga meminta beberapa perkara lagi dan semua permintaan Amerika itu ditolak oleh pihak China. Saya ingin bertanya, kenapakah kita begitu sekali mudah, apabila Setiausaha Negara Amerika meminta kita supaya berbuat sesuatu, kita telah melakukan. Sepatutnya kita tidak akan campurtangan masalah Myanmar ini.

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Kiat): Yang Berhormat, sila gulung.

Tuan Haji Wan Mohd. Jamil bin Wan Mahmood: Dan yang ketiga, yang ini saya bangkitkan, Tuan Pengerusi, dan sebelum daripada itu suka saya sentuh sedikit lagi masalah di Burma tadi. Walaupun pihak kita telah melantik Tuan Manglapus, Menteri Luar Filipina untuk membuat kajian dan kemungkinan laporan lengkap akan diberi oleh Menteri Luar Filipina dan saya rasa kalau laporan atau cadangan itu dibuat, kita anggapkan itu adalah merupakan pendapat Filipina, bukan pendapat ASEAN atau bukan pendapat kita. Saya rasa kita tidak perlu terjerat atau terheret dengan jerat-jerat yang dipasang oleh CIA atau Amerika. Dan seterusnya masalah kedutaan kita di luar negeri

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Yang Berhormat, masa sudah cukup.

Tuan Haji Wan Mohd. Jamil bin Wan Mahmood: Sekian, terima kasih.

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Batang Lupar.

5.21 ptg.

Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar (Batang Lupar): Tuan Pengerusi, ingin saya merujuk kepada Maksud Bekalan B.51 Kementerian Luar Negeri mukasurat 247, Butiran 020000 Politik dan Penerangan, di bawah Program 020100 Politik.

Ingin saya bertanya kepada pihak Kementerian apakah persiapan pihak Kerajaan untuk memperlengkapkan Pesuruhjaya-pesuruhjaya, Duta-duta dan pegawai-pegawai kita di luar negeri untuk mengawal dan menentang arus perkauman Barat.

(Tuan Yang di-Pertua
mempengerusikan Jawatankuasa)

Jadi, saya sebutkan arus perkauman Barat ini, biarlah saya beri butiran sedikit kenapa saya kata arus perkauman. Apabila Malaysia membuat satu dasar atas pelarian Vietnam, pihak Amerika menuduh dan ada juga mengatakan boikot trade Malaysia serta bawa isu human rights dan lain-lain. Tetapi bila pihak Haitian, orang hitam hendak datang ke Amerika, mereka yang buru! Orang Haitian tidak boleh naik ke tanah Amerika, hendak buat save haven di tempat lain. Kenapa tidak di Amerika, dan kenapa pula Amerika begitu ghairah sekali menentang penubuhan EAEC, dulunya EAEG.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat, perkara yang dicakapkan itu bersangkutan dengan dasar. Tidak bersangkutan dengan Jawatankuasa.

Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar: Saya akan berputar balik pergi ke butiran-butiran berkaitan. Jadi saya berasa curiga. Banyak dasar-dasar luar

negeri Amerika menunjukkan yang perkara perkauman telah berbangkit. Rakyat Amerika sendiri telah menunjukkan perkauman semasa pemilihan Gabenor Louisiana di mana 39% telah menolong bekas ketua Ku Klux Klan. Pihak Eropah juga menunjukkan begitu yang mana di Belgium diadakan satu pilihanraya menunjukkan

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat, itu perkara dasar. Tolonglah, kerana kita tidak ada masa.

Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar: Jadi, saya tadi sudah bertanya, oleh kerana latar belakang kenapa soalan saya itu berbangkit. Saya bersetuju dengan cadangan daripada pihak Yang Berhormat dari Larut yang mengatakan pegawai-pegawai, Pesuruhjaya-pesuruhjaya serta Duta-duta kita sebelum dihantar ke luar negeri sepatutnya menerima arahan-arahan yang tertentu atau orientasi-orientasi yang tertentu berhubung dengan politik dan perdagangan. Juga memberi perhatian yang begitu rapi sekali supaya mereka tidak menerima pandangan dan selok-belok fikiran daripada Barat kerana ada kalanya oleh kerana pegawai-pegawai ini telah lama sangat duduk di luar negeri, lama sangat duduk di tempat-tempat tertentu umpamanya di Amerika, maka mereka berfikir cara Amerika. Yang duduk di Europe, juga berfikir cara Europe. Jadi, sebelum mereka keluar, mereka mesti itu diberi orientasi sepenuh-penuhnya supaya jangan terheret mengikut fikiran ala-Amerika.

Soalan saya yang kedua, apakah tindakan atau pendekatan yang telah atau akan dibuat kepada kunci-kunci pihak Barat yang ada di negara kita yang mana fikiran Barat hendak diserapkan ke negara kita? Umpamanya, pihak-pihak alam sekitar, Sahabat Alam, persatuan-persatuan buruh, Bar Council umpamanya, mereka ini telah terheret dengan corak pemikiran dan pandangan orang Barat. Jadi, apakah tindakan dan

pendekatan yang dibuat oleh pihak Kementerian supaya politik ala-Barat ini tidak diserapkan sangat ke negara kita dan memesongkan hala tujuan dan dasar negara kita mengikut ke hala Barat.

Tuan Pengerusi, ingin saya berpindah kepada Program 020200 Penerangan Luar Negeri. Penerangan adalah satu-satunya perkara yang telah banyak menunjukkan kita kepada negara ketiga sangat-sangat dapat dikalahkan oleh pihak-pihak Barat kerana penyiaran Barat khususnya suratkhbar mereka, televisyen mereka, magazine mereka, buku-buku mereka telah memberi pandangan dan idea mereka ke seluruh dunia. Dan apakah tindakan Kementerian ataupun pihak ASEAN untuk membuat satu media supaya idea dan fikiran Kerajaan kita dan dasar-dasar negara kita boleh disebarikan ke seluruh dunia, bukan sahaja di antara ASEAN itu sendiri tetapi di luar negara terutama sekali negara Eropah dan Amerika di mana penindasan-penindasan bercorak perdagangan, bercorak perindustrian dan apa-apa juga perkara lain dapat kita hadapi.

Daripada situ, ingin saya beralih kepada mukasurat 248, Program 040300 Triti.

Telah banyak disebutkan bahawa negara Malaysia telah ketinggalan di segi menandatangani ataupun ratification atau terlibat dalam menandatangani triti-triti antarabangsa. Persoalan yang berbangkit adakah Suruhanjaya kita atau Duta-duta kita di luar negara tidak dilengkapi dengan orang yang berkemahiran meneliti dan memahami triti ini ataupun memang dasar negara kita tidak hendak menandatangani triti-triti yang tertentu. Dan kalau ya, apakah sebabnya perkara ini berlaku.

Pada mukasurat yang sama, ingin saya menyentuh Program 030200 Ekonomi Antarabangsa. Di bawah Ekonomi Antarabangsa ini, ingin saya bercakap berhubung dengan trade.

Tuan Pengerusi, perdagangan antarabangsa adalah yang sangat penting sekali untuk memajukan ataupun untuk kita menjayakan Wawasan 2020 kerana negara pada ketika ini tidak akan dapat bersendirian. Kita terpaksa berhubung dengan negara-negara luar. Kita terpaksa ada perhubungan perdagangan di antara negara-negara luar.

Sekarang Yang Amat Berhormat Perdana Menteri sibuk menjalankan diplomasi-diplomasi beliau untuk pergi ke luar negara berjumpa dengan ketua-ketua negara lain untuk memajukan ekonomi antarabangsa kita. Tetapi apa yang saya belum tahu ialah sejauh manakah penglibatan kita untuk memajukan perdagangan antarabangsa terutama sekali kepada negara-negara seperti Kambodia, Vietnam dan sebanyak manakah perdagangan yang telah ataupun akan dirancang untuk kita melibatkan diri dalam perdagangan-perdagangan dalam dan luar negara yang baru sahaja cuba menghalakan ke arah ini. Kerana adalah difikirkan kalau kita boleh melibatkan diri dalam perdagangan di antara negara-negara seperti Kambodia dan Vietnam ini, ada kemungkinan kalau negara ini maju nanti, laburan kita mungkin mendapat keuntungan yang baik.

Umpamanya apa yang berlaku, satu instance sahaja yang berlaku di Washington, saya juga akan menyebut nama Washington, di mana kedutaan kita telah membeli satu tanah dengan harga \$200,000 lebih sahaja, tak sampai pun 10 tahun dahulu, tetapi sekarang tanah itu boleh dijual dengan harga \$4 juta, saya dengar. Jadi ini menunjukkan real property, dengan izin, di luar negara seperti Amerika ataupun negara-negara yang baru membangun seperti Kambodia dan Vietnam ini mungkin mendatangkan hasil yang baik kepada negara.

Sepertimana yang kita tahu negara Thailand telah cuba melabur di Kambodia sebelum negara-negara lain mula melabur. Begitu juga di negara-negara lain, seperti negara Cuba,

memandangkan keadaan yang berlaku di Eropah yang mana pihak komunis telah mengalah diri dalam aliran demokrasi, mungkin Cuba juga berlaku perkara yang sama. Jadi adakah cadangan Kementerian ataupun negara kita untuk menggalakkan pelaburan di negara Cuba, kerana di negara Cuba banyak potensi-potensi, terutama sekali dari segi pelaburan pelancongan.

Tuan Pengerusi, ingin saya berbalik kepada mukasurat 247, Perkhidmatan Sokongan, Butiran 010000 di bawah Program 010100 Pentadbiran dan Kewangan. Juga saya ingin menyentuh berhubung dengan pegawai-pegawai kita di luar negara—Duta, Pesuruhjaya dan pegawai-pegawai lain.

Sebagaimana yang telah kita sedar dasar luar negara kita ialah pro aktif, tidak sebagaimana yang telah berlaku dahulu. Mungkin daripada era Yang Amat Berhormat Perdana Menteri yang ada sekarang, dasar yang menonjol, dasar yang pro aktif tidak menjadi passenger begitu sahaja. Jadi ini adalah dasar yang baik, tetapi adakah tindakan yang wajar diberi untuk menambah bantuan dan sokongan kepada duta-duta kita, kemudahan-kemudahan mereka, gaji-gaji mereka dan tempat kediaman mereka yang selesa, yang baik, yang setaraf dengan pendirian pegawai-pegawai kita sebagai negara yang pro aktif di bidang dasar luar negara

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat, masa Yang Berhormat sudah cukup.

Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar: Saya ingat kalau sudah cukup, terima kasihlah.

Tuan Pengerusi: Ya. Padang Terap.

5.34 ptg.

Dato' Dr Affifudin bin Haji Omar (Padang Terap): Tuan Pengerusi, saya merujuk kepada perkara Butiran 030100 di bawah Program ASEAN, Maksud Bekalan B.51.

Pertama sekali saya ingin bertanya kepada Yang Berhormat Timbalan Menteri mengenai dengan tindak-tanduk kita sekarang di mana ASEAN diperuntukkan sebanyak \$2.464 juta yang meliputi soal tuntutan Sabah yang mempunyai banyak ramification.

Soalan saya yang pertama, apakah kebuntuan tuntutan ini telah menggariskan cara-cara kita bertindak, misalannya selain daripada pegawai-pegawai Kementerian Luar Negeri tidak dibenar pergi ke Philippine secara rasmi sebagai satu bantahan yang halus (subtle) terhadap keengganan negara Philippine menyelesaikan masalah ini. Saya difahamkan bahawa pihak Lower House di dalam Kongres di Philippine telahpun mempersetujui. Hanya yang menjadi batu penghalang ialah Upper House yang diketuai oleh Senator Salongar, iaitu seorang daripada Senator yang cukup berpengaruh. Apakah usaha-usaha diplomasi yang telah dijalankan untuk menghadapi atau melangkahi hurdle yang akhir ini, kerana soal ini adalah penting, sebab ianya mempengaruhi semangat setiakawan ASEAN yang selalu semua negara-negara ASEAN agung-agungkan. Adakah dengan tindak-tanduk seorang Senator yang senior di dalam Kongres Philippine ini ianya mempengaruhi keseluruhan setiakawan ASEAN dan apakah ianya justify dengan kedudukan yang dipanggil benign neglect, dengan izin.

Perkara kedua di dalam Program ini, saya ingin bertanya mengenai dengan rombongan ASEAN yang diketuai oleh Encik Raol Mangalapus, iaitu Menteri Luar Philippine ke Myanmar dahulu, adakah kita mengambil bahagian di dalam rombongan ini. Apabila saya menyebut tentang kegagalan rombongan ini, Yang Berhormat Timbalan Menteri menjawab di dalam soal-jawab dahulu sebenarnya ianya tidak gagal. Bagaimana yang dikatakan tidak gagal itu, kerana kita diberitahu bahawa rombongan ini pergi ke Myanmar untuk memujuk junta militari di Myanmar

supaya melepaskan Aung San Suu Kyi, pejuang demokrasi Myanmar yang pada masa ini dikenakan tahanan di rumah. Jadi apakah hasil yang didapati daripada rombongan yang mewakili negara-negara ASEAN ini di dalam strategi apa yang dipanggil constructive engagement. Saya ingin tahu kedudukan itu dan apakah strategi baru yang difikirkan patut dibuat, kerana ASEAN telah dikritik hebat oleh negara-negara Barat ke atas strategi constructive engagement ini, kerana ianya dikatakan adalah satu cara ASEAN menyokong satu regim yang bercorak totalitarian yang sudah out-of-date pada masa ini.

Perkara ketiga, Tuan Pengerusi, saya ingin juga mengetahui tentang development mengenai pendirian ASEAN terhadap Khmer Rouge yang dihentam, tidak disokong ataupun tidak diterima oleh seluruh dunia di dalam pengambilan bahagian mereka melalui SNC untuk memerintah Kambodia semula.

Apakah kedudukan sekarang? Adakah kita masih lagi memegang dasar ataupun memegang secara diplomatik dengan secara constructive engagement sepertimana kita buat di dalam menghadapi soal-soal di Myanmar?

Yang keempat, Tuan Pengerusi, mengenai Gagasan EAEG yang dibawa oleh Yang Amat Berhormat Perdana Menteri dahulu yang akhirnya menjadi EAEC hasil daripada tidak setujunya sebahagian dari negara-negara ASEAN. Saya ingin bertanya, sebelum Yang Amat Berhormat Perdana Menteri mengutarakan konsepnya ini, apakah homework yang telah dibuat oleh Kementerian Luar Negeri, khususnya di dalam bidang diplomasi, dalam bidang mengetahui the political culture of Indonesia, misalannya? Saya terbaca di satu makalah yang mana tentangan yang diberi oleh Indonesia terhadap Gagasan EAEG ini bukan kerana substansinya, Tuan Pengerusi. Ini ialah kerana Presiden Suharto tidak diberitahu terlebih dahulu tentang Gagasan ini

sebelum Yang Amat Berhormat Perdana Menteri mengisytiharkannya kepada dunia kerana di dalam budaya orang-orang Jawa, ini adalah penting kerana dalam ASEAN pun kita ada hierarchy di dalam kekeluargaan kita yang mana Indonesia memandang dirinya sebagai the biggest brother ataupun the eldest brother. Jadi, kalau abang yang sulung tidak diberitahu, maka segala rintangan telah dibuatnya. Jadi, adakah ini merupakan satu blunder di dalam usaha Kementerian Luar menyediakan nasihat-nasihat untuk Yang Amat Berhormat Perdana Menteri mengutarakan ideanya yang cukup baik itu.

Satu perkara lagi Tuan Pengerusi, mengenai dengan Butiran 040000—Protokol yang diperuntukkan \$2.068 juta.

Saya ingin bertanya kepada Yang Berhormat Timbalan Menteri mengenai dengan perbelanjaan-perbelanjaan yang dikhaskan kepada usaha-usaha bukan usaha-usaha protokol secara diplomasi, tetapi usaha protokol yang menjadikan Embassies kita sebagai travel agents, khususnya Embassy kita di London yang mana boleh dikatakan Embassy itu tidak ada masa langsung untuk menjalankan kerja-kerja diplomasi. Kebanyakan masa pegawai-pegawai di Kedutaan kita digunakan untuk menjaga lawatan kerabat diraja, lawatan orang itu dan orang ini sehingga ianya mempengaruhi kualiti diplomasi kita di London. Apakah ini menjadi satu hindaran ataupun menjadi satu obstacle, dengan izin, kepada perjalanan kita kerana selalu kalau saya ataupun ramai orang-orang politik pergi bersidang di London, kita tidak ada langsung substantive support daripada subject matter daripada Embassy London disebabkan pada tiap-tiap kali kita pergi, selalu ada sahaja orang-orang kenamaan ataupun orang-orang istana yang pergi ke London dan mereka perlu dijagai oleh pegawai-pegawai kita.

Apakah ini menjadi satu aspek kerja di dalam bidang protokol di Embassies

kita sehingga saya diberitahu setengah Duta-duta yang tidak suka menjalankan kerja itu minta diposting ke tempat-tempat yang tidak disukai oleh orang-orang kenamaan ini seperti di Moscow, di China dan juga di negeri-negeri di Afrika.

Tuan Pengerusi, Mukasurat 247, Butiran 020000, iaitu Program Politik dan Penerangan.

Saya ingin tahu apakah status Tan Sri Ghazali Shafie di dalam Kementerian Luar Negeri dan apakah ganjaran-ganjaran yang kita beri kepada beliau kerana pada saya, Tuan Pengerusi, Tan Sri Ghazali Shafie adalah merupakan satu aset kepada negara kita, khususnya kerana beliau adalah merupakan seorang yang mempunyai pengalaman dan pengetahuan di bidang diplomasi antarabangsa. Dengan perlantikannya sebagai seorang daripada ahli Panel Komanwel yang ditugaskan untuk menjalankan satu kerja antarabangsa yang penting untuk South Africa, maka seharusnya kita menggalakkan perlantikan-perlantikan begini supaya negara kita yang pada masa sekarang mengamalkan persaraan pada umur yang cukup muda dapat menggunakan khazanah ataupun menggunakan aset-aset negara sepertimana yang dilakukan oleh Kementerian Luar Negeri, dan apakah ada orang-orang lain selain daripada Tan Sri Ghazali Shafie di dalam pandangan Kementerian Luar Negeri?

Akhir sekali, Tuan Pengerusi, di dalam Butiran yang sama, saya ingin mengetahui apakah peranan ISIS di dalam usaha untuk menentukan dasar-dasar ataupun strategi-strategi diplomasi negara yang mana kita tahu bahawa ISIS memainkan peranan yang penting untuk strategi negara keseluruhannya. Adakah ISIS memainkan peranan yang penting di dalam kerja-kerja diplomasi ataupun diplomatic strategy dan lain-lain lagi usaha perhubungan antarabangsa?

Dengan itu, Tuan Pengerusi, saya menyokong dan terima kasih.

Tuan Pengerusi: Ya, Klang.

5.47 ptg.

Dr Fong Kui Lun (Klang): Tuan Pengerusi, saya merujuk kepada Butiran 010000, Program 010100 Pentadbiran dan Kewangan di bawah Maksud Bekalan 51, Mukasurat 247.

Di bawah Butiran ini saya ingin membangkitkan lawatan-lawatan ke luar negeri yang dibuat atau diketuai oleh pemimpin-pemimpin Kerajaan seperti Yang Amat Berhormat Perdana Menteri dan Timbalan Perdana Menteri. Kita telah mengikuti dan menyaksikan banyak lawatan ke luar negeri yang telah dibuat oleh mereka ke pelusuk dunia termasuk menghadiri persidangan-persidangan antarabangsa.

Tuan Pengerusi, saya mendapati mereka membawa anggota rombongan yang bukan kecil jumlahnya. Apabila keadaan ini berlaku dengan jumlah anggota rombongan yang ramai, baik pegawai-pegawai tinggi Kerajaan, tokoh-tokoh korporat, rombongan kebudayaan termasuk penyanyi dan penari dan berbagai lagi, maka belanja rombongan itu bertambah yang terpaksa ditanggung oleh Kerajaan.

Tuan Pengerusi, saya ingin bertanya Kementerian, berapakah jumlah wang Kerajaan yang sudah dihabiskan untuk menguruskan lawatan rombongan Perdana Menteri dan para Menteri sepanjang tahun ini? Saya percaya amaunnya bukan kecil. Oleh itu saya ingin mencadangkan supaya jumlah anggota rombongan dihadkan dan dikurangkan, hanya membawa mereka yang perlu sahaja. Jika tokoh-tokoh korporat dan swasta hendak mengikuti bersama mereka, mereka hendaklah menanggung sendiri semua perbelanjaannya. Dengan cara ini kita dapat mengelakkan pembaziran wang Kerajaan.

Tuan Pengerusi, keduanya, Kementerian Luar Negeri harus

mempertingkatkan pemeriksaan dan pengauditan akaun kewangan di Pejabat-pejabat Kedutaan dan Perwakilan kita di luar negeri dengan mendapatkan kerjasama dan bantuan dari pegawai-pegawai Jabatan Audit Negara. Tujuan pemeriksaan dan pengauditan ini ialah untuk memastikan tidak berlaku penyelewengan dan salahguna wang oleh Kedutaan-kedutaan kita di luar negeri. Di samping itu, ia boleh menyedarkan pegawai dan kakitangan perwakilan kita di luar negeri supaya jangan terlalu boros berbelanja.

Tuan Pengerusi, yang pentingnya kita dapat mengelakkan tuntutan palsu atas perbelanjaan-perbelanjaan yang tidak wujud atau tidak munasabah dibuat oleh pegawai-pegawai Kedutaan kita di luar negeri, tuntutan palsu ini meliputi penglibatan syarikat palsu yang melibatkan pegawai-pegawai Kedutaan.

Tuan Pengerusi, misalnya akaun dan kewangan Pejabat Suruhanjaya kita di Colombo, Sri Lanka, sejauh manakah Kementerian telah memeriksa dan mengaudit akaun pejabat tersebut termasuk fiscal accounting ke atas setiap tuntutan dan perbelanjaan bagi memastikan kesahihannya. Untuk maksud ini, saya menggesa Kementerian supaya membuat pemeriksaan dan mengauditkan segera ke atas akaun Kedutaan tersebut dan Kedutaan lain sepanjang dua tiga tahun kebelakangannya.

Tuan Pengerusi, di bawah Butiran 020000, Program 020200 Pencerangan Luar Negeri.

Saya ingin menggesa supaya pihak Kementerian menyediakan maklumat yang lengkap dan mutakhir tentang hal ehwal negara kita di setiap Kedutaan luar negeri, seperti maklumat Ahli-ahli Yang Berhormat di Dewan Rakyat dan di Dewan Negara. Maklumat yang lengkap itu boleh menjadi satu pertolongan untuk memperkenalkan negara kita secara lebih mendalam kepada pelancong-pelancong asing. Bukan sahaja

maklumat 'who and who' di negara kita, tetapi juga maklumat perniagaan termasuk perniagaan-perniagaan dan perindustrian rakyat kita yang baru naik.

Di samping itu, Pejabat-pejabat Kedutaan kita di luar negeri hendaklah diarahkan supaya menyimpan rekod diri dan alamat terakhir warganegara Malaysia yang berada di sesebuah negara di mana kita mempunyai hubungan diplomatik, bukan sahaja para pelajar, tetapi juga rakyat biasa yang melawat ke sana. Tujuannya apabila berlaku sesuatu yang tidak diingini ke atas mereka, pejabat-pejabat Kedutaan sudah termaklum lebih awal.

Tuan Pengerusi, di bawah Butiran 030000 Ekonomi dan Kerjasama Serantau, muka surat 247.

Saya ingin membangkitkan isu Perundingan Ekonomi Asia Timur yang masih terumbang-ambing lagi. Yang Amat Berhormat Perdana Menteri menerangkan kelmarin bahawa Amerika Syarikat tidak akan diajak menjadi ahli EAEC dan pada 18hb Disember akan datang, Yang Amat Berhormat Perdana Menteri akan pergi ke Jepun untuk menerangkan kepada ahli-ahli peniaga Jepun tentang perkara ini.

Tuan Pengerusi, saya ingin mencadangkan di sini bahawa sungguhpun Amerika Syarikat tidak boleh menyertai EAEC sebagai ahli, tetapi ia boleh diberikan kedudukan sebagai anggota bersekutu sahaja bagi mengambil bahagian dalam mesyuarat sebagai pendengar dan pemerhati, tetapi tidak diberikan peranan anggota aktif. Sebagai negara kecil Malaysia tidak boleh lari dari tekanan Amerika Syarikat, maka ini harus diberi sedikit peranan dan kesempatan. Sekian, terima kasih.

Tuan Pengerusi: Pagoh.

5.55 ptg.

Tuan Ahmad bin Omar (Pagoh):
Tuan Pengerusi, saya ingin menyentuh Maksud Bekalan B.51, Butiran 020000

Politik dan Penerangan, sekali gus bagi Program/Aktiviti 020100 Politik dan 020200 Penerangan Luar Negeri.

Tuan Pengerusi, saya pandang dari segi Penerangan Luar Negeri di dalam Kementerian Luar Negeri ini, iaitu yang menyentuh tentang kedudukan Kedutaan-kedutaan kita di luar negeri sebagai satu bahagian yang penting, lebih-lebih lagi di dalam keadaan sekarang ini, di mana negara kita berhadapan dengan beberapa masalah-masalah yang ada hubung-kait dengan usaha untuk mencemarkan nama baik negara, iaitu dalam usaha kempen-kempen yang dijalankan oleh pihak-pihak tertentu, yang berniat jahat, yang semata-mata ingin memburukkan imej negara seperti kempen-kempen yang dikaitkan dengan masalah Majlis Peguam, yang dikaitkan dengan masalah perkauman, yang dikaitkan dengan isu GSP, juga yang dikaitkan dengan masalah alam sekitar, penggunaan kayu tropika, isu ISA, juga isu-isu lain dan termasuk juga isu pendatang haram di dalam negara kita.

Jadi, di dalam hal menghadapi begitu banyak isu-isu yang dibangkitkan di luar negeri oleh pihak-pihak yang tidak suka kepada negara kita, yang kita kenal mereka itu sebahagiannya ada juga yang merupakan warganegara kita sendiri dan juga mereka yang memang daripada luar negeri, saya ingin mengetahui tentang sejauh mana peranan yang telah dimainkan oleh Bahagian Penerangan Luar Negeri ini. Dengan kedudukan pegawai-pegawai yang ada sekarang, yang ada di dalam Bahagian Penerangan Luar Negeri ini, adakah pegawai-pegawai yang ada ini mencukupi? Adakah Kementerian berpuas hati dengan jumlah bilangan pegawai yang ada sekarang? Adakah pegawai-pegawai ini dapat menghadapi keadaan yang semakin banyak cabaran ini, bukan sahaja dari segi kewibawaan, bukan sahaja dari segi kebolehan pegawai-pegawai itu bahkan juga dari segi bilangan yang mencukupi?

Adakah Kementerian memandang bahawa keadaan ini cukup dengan yang ada sekarang, puas hati dengan yang ada sekarang ataupun Kementerian sedang menimbang untuk menambahkan lagi pegawai-pegawai yang boleh membantu dari segi memberikan penerangan-penerangan yang perlu, dari segi menghadapi isu-isu yang ditujukan kepada negara kita untuk memburukkan imej negara kita?

Di dalam memberikan penerangan-penerangan itu, apa yang penting ialah bukan sahaja pegawai yang menjalankan tugas, tetapi tugas-tugas yang dilaksanakan itu. Sejauh manakah kesan yang telah dapat dilakukan daripada penerangan-penerangan yang telah dijalankan, sama ada penerangan itu melalui media elektronik, sama ada penerangan itu melalui surat-suratkhabar ataupun penerangan-penerangan yang dijalankan dengan berbagai-bagai cara yang lain termasuk ceramah, seminar dan sebagainya.

Untuk mencapai keberkesanan itu sudah tentulah ada sasaran, dan kita ingin tahu dalam memberikan penerangan ini, siapakah sasaran-sasaran yang ditujukan dalam memberikan penerangan ini? Adakah sasaran ini ditumpukan kepada penuntut-penuntut kita yang ada di luar negeri sahaja, kepada pihak mana yang sebenarnya tumpuan kita ini? Sebab kita telah belanja banyak dan kita telah buat usaha yang banyak dalam hal ini, tetapi semakin banyak kita berusaha, semakin banyak kita membelanjakan, semakin banyak isu yang ditimbulkan dan isu ini masih tetap ada. Dan saya nampak isu itu bukan berkurangan, tetapi makin bertambah.

Jadi, siapakah sasaran yang sebenarnya yang ditujukan, khasnya di luar negeri dalam memberikan penerangan-penerangan. Dan berapa kerap penerangan-penerangan ini diadakan? Adakah penerangan ini diadakan sesekali bersempena dengan lawatan Menteri-menteri di luar negeri ataupun pihak-pihak lain daripada

jabatan-jabatan yang datang sesekali ke luar negeri ataupun ada satu jangka masa ataupun satu program jangka panjang yang dijalankan sepanjang masa dari segi memberikan penerangan-penerangan ini? Kalau penerangan ini tidak mencukupi, adakah Kementerian memikirkan perbelanjaan, adakah perbelanjaan ini mencukupi? Dan kalau tidak, Kementerian perlu memikirkan dari segi banyak mana peruntukan yang harus diadakan pada masa penerangan-penerangan ini.

Selain daripada itu, Tuan Pengerusi, berkaitan dengan penerangan ini, pegawai-pegawai yang bertanggung-jawab. Saya yakin mereka ini perlu up-to-date, dengan izin. Maksudnya, pegawai-pegawai ini sendiri mestilah terkini dari segi maklumat yang perlu mereka ketahui untuk mereka memberikan penjelasan-penjelasan dan penerangan-penerangan di luar negeri kepada pihak-pihak yang menjadi sasaran ini. Jadi, adakah mereka ini menerima maklumat-maklumat yang terkini dengan cara-cara yang ada hubungannya dengan pihak Kementerian yang ada di sini dengan kedutaan-kedutaan yang ada di luar negeri. Dan adakah kursus-kursus yang dijalankan di antara pegawai-pegawai penerangan ini di luar negeri sendiri untuk menerima maklumat-maklumat, berbincang dan mengambil langkah-langkah tertentu untuk menjalankan tindakan-tindakan yang berkesan. Kalau kursus-kursus ini tidak diadakan, mengapa tidak diadakan? Adakah Kementerian tidak memandang penting dari segi kursus-kursus ini khasnya dari segi memberikan penerangan, mengadakan perjumpaan di antara pegawai-pegawai ini dan seterusnya mereka akan dapat menerima maklumat dan menjalankan tindakan-tindakan yang lebih berkesan.

Pada hari ini kita dapati cara kempen untuk memburukkan negara kita ini

sungguh banyak. Tetapi yang nampak jelas ialah tunjuk-tunjuk perasaan, dan tunjuk-tunjuk perasaan yang diadakan di luar negeri yang mengancam negara kita dan pemimpin kita. Dan saya ingin tanya kepada pihak Kementerian khasnya Yang Berhormat Timbalan Menteri pada 9hb hingga 21hb Oktober, saya telah mengadakan lawatan di United Kingdom dan Belgium dan juga Germany dan saya telah berada di London mulai 9hb. Adakah Yang Berhormat Timbalan Menteri sedar tentang satu peristiwa seminggu sebelum 9hb, kalau tidak silap di mana telah ada satu tunjuk perasaan yang dilakukan oleh kumpulan yang memburuk-burukkan negara kita, anti Malaysia dan mereka ini telah menimbulkan isu mengenai alam sekitar, timbul isu mengenai penggunaan eksploitasi alam sekitar kita, penggunaan kayu tropika dan sebagainya. Dan yang memburukkan keadaan ialah oleh kerana saya juga melawat Pejabat Lembaga Nenas Negara di London dan kebetulan Pejabat Lembaga Nenas Negara itu adalah bersekalikan dengan Pejabat Perbadanan Kemajuan Pelancongan Malaysia di London, jadi saya telah dapat maklumat bahawa pihak berkenaan ini telah masuk di dalam bangunan ini. Maksudnya mereka telah menceroboh bangunan ini. Jadi kita ingin tahu bagaimanakah keadaan ini boleh berlaku. Bukan sahaja tunjuk perasaan di luar bangunan ini, tetapi mereka sanggup masuk dan menjalankan tindakan-tindakan yang tidak sewajarnya di dalam pejabat itu. Jadi, apakah perkara ini disedari. Adakah perkara ini telah diambil maklumat, apakah laporan yang sebenarnya, apakah tindakan yang telah dijalankan di dalam hal-hal seperti ini? Ini mungkin satu peristiwa, mungkin banyak lagi peristiwa yang lain yang mungkin berlaku di Los Angeles, yang mungkin berlaku di Washington, yang mungkin berlaku di New York dan di tempat lain di luar negeri. Jadi, apakah peranan Jabatan Penerangan, apakah

peranan Kementerian dan sejauhmana perkara ini telah dapat diatasi? Dan saya juga ingin bertanya adakah Kementerian maklum tentang banyaknya tunjuk-tunjuk perasaan yang diadakan seperti ini. Dan saya ingin tanya kalau boleh Yang Berhormat Timbalan Menteri menjawab, berapa banyakkah tunjuk-tunjuk perasaan seperti ini diadakan sepanjang tahun 1991 sehingga hari ini? Tunjuk-tunjuk perasaan sama ada isu itu berkaitan dengan masalah Majlis Peguam, sama ada isu itu mengenai isu berkenaan dengan GSP ataupun isu perkauman ataupun ISA ataupun isu-isu yang lain. Saya ingin tahu berapa banyakkah tunjuk-tunjuk perasaan ini telah diadakan di luar negeri yang telah diketahui oleh Kementerian, apakah tindakan-tindakan yang telah diambil, sejauhmanakah peranan-peranan yang dimainkan oleh orang-orang kita sendiri daripada Malaysia yang mengambil bahagian dalam tunjuk-tunjuk perasaan seperti ini dan apakah tindakan Kementerian sendiri di dalam hal ini?

Tuan Pengerusi, selain daripada itu, saya ingin membangkitkan juga tentang perkara politik ini, iaitu tugas

Dr Kua Kia Soong: (*Bangun*)

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat ada yang bangun, hendak beri jalan atau tidak.

Tuan Ahmad bin Omar: Tuan Pengerusi, oleh kerana keadaan masa dan saya ingin menyentuh satu bahagian lagi, jadi saya tidak benarkan.

Satu perkara lain yang ingin saya sentuh di sini berkaitan dengan kedudukan Yang Berhormat Dato' Musa Hitam di Bangsa-bangsa Bersatu. Seperti yang kita sedia maklum, kita mempunyai wakil tetap di Bangsa-bangsa Bersatu. Dan kita ada wakil khas iaitu Yang Berhormat Dato' Musa Hitam di Bangsa-bangsa Bersatu. Jadi, saya ingin tahu daripada pihak Kementerian tentang status di antara kedudukan Wakil

Tetap kita dan juga Dato' Musa Hitam yang sekarang ini sedang menjalankan tugas di sana. Apakah tugas-tugas khas yang biasa dijalankan oleh Yang Berhormat Dato' Musa Hitam di Bangsa-bangsa Bersatu, bilakah beliau menjalankan tugas, bagaimana tugas yang dilakukan, bagaimana penye-larasan tugas antara Wakil Tetap kita dengan pegawai khas kita di Bangsa-bangsa Bersatu? Dan pertanyaan saya juga adakah perlantikan beliau ini akan diteruskan dan sampai bila jawatan ini akan terus diambil tugas oleh Yang Berhormat Dato' Musa Hitam?

Tuan Pengerusi, itulah sahaja yang saya ingin sampaikan. Saya menyokong.

Tuan Pengerusi: *Kampar.*

6.07 ptg.

Tuan Wong Wing On (Kampar): Terima kasih, Tuan Pengerusi, ucapan saya pendek, dan sentuh satu isu sahaja yang spesifik iaitu saya mahu rujuk kepada Butiran 010000 Program Konsular, 010300 dan Butiran 03000 dan Program 030100 Asean sekaligus.

Tuan Pengerusi, pada 12hb November tahun ini seorang penuntut Malaysia iaitu Allahyarham Kamal Ahmad Mohamad telah ditembak mati di Timor-Timur oleh tentera Indonesia yang secara haram menduduki Timor-Timur. Setahu saya dan saya difaham bahawa apabila kejadian itu berlaku, Allahyarham Kamal Ahmad Mohamad merupakan seorang pelancong yang tidak langsung bersenjata.

Tuan Pengerusi, pada pendapat DAP perbuatan itu memang barbaric. Kita juga ingin menegaskan sekali lagi di Dewan yang mulia ini bahawa pembunuhan ini adalah satu perbuatan yang barbaric, dan DAP percaya dan yakin tidak ada seorang insan yang beradab iaitu, dengan izin, civilized boleh membiarkan sahaja perkara ini. Akan tetapi, saya ingin juga dengan ikhlasnya menyanjung kakitangan dan

staff Kedutaan Malaysia yang mengambil tindakan yang agak efektif dan cepat untuk menghantar balik mayat Allahyarham Ahmad Kamal Mohamad balik ke tanahair untuk dikebumikan. Akan tetapi, perkara ini tidak boleh dibiarkan begitu sahaja.

Kerajaan Malaysia mesti mendesak Kerajaan Indonesia untuk menyiasat secara adil dan mendalam perkara ini dan juga untuk mendesak Kerajaan Indonesia untuk mengumumkan laporan penyiasatannya bukan sahaja kepada Kerajaan dan rakyat Malaysia tetapi juga kepada seluruh dunia. Kita juga mesti mendesak Kerajaan Indonesia mengadili atau menghukum pembunuh-pembunuh yang menembak mati Allahyarham Kamal dan rakyat Timor Timur.

Tuan Pengerusi, saya harap Kerajaan Malaysia tidak akan menggunakan pretext, tidak akan campurtangan dalam urusan dalaman atau internal affair Indonesia untuk melupakan tragedi ini. Kerana sebagai sebuah Kerajaan yang bertanggungjawab, Kerajaan Malaysia memang berhak dan bertanggungjawab untuk melindungi nyawa dan hartabenda rakyat kita sendiri biarpun di luar negeri dan mencari punca atau sebab kenapa nyawa dan harta-benda rakyat Malaysia dibinasakan. Janganlah juga Kerajaan Malaysia dan Kementerian guna pretext bahawa Malaysia dan Indonesia adalah kawan baik dan Malaysia boleh tutup satu mata terhadap tragedi yang barbaric ini atau melupakannya sahaja. Sekian, terima kasih.

Tuan Pengerusi: Petaling Jaya.

6.12 ptg.

Dr Kua Kia Soong (Petaling Jaya): Tuan Pengerusi, saya merujuk kepada mukasurat 247, Maksud Bekalan B.51, Butiran 010000 Perkhidmatan Sokongan, Kod 10000 Emolumen, Butiran 020000 Politik dan Penerangan, Kod 10000 Emolumen.

Tuan Pengerusi, pendirian yang diambil oleh Kerajaan Malaysia berkenaan dengan kejadian pembunuhan beramai-ramai di Timor-Timur yang telah meragut nyawa 100 orang penduduk Timor Timur yang tidak bersalah

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat, Yang Berhormat jangan ulangi..

Dr Kua Kia Soong: Bukan, saya tidak sama. Saya merujuk kepada pendirian Kerajaan.

Tuan Pengerusi: Yang tadi pun pendirian juga.

Dr Kua Kia Soong: Dia merujuk kepada peristiwa itu, saya tidak.

Tuan Pengerusi: Pendirian juga itu. Peristiwa dia cerita buat apa?

Dr Kua Kia Soong: Dia mengenai peristiwa, saya tidak.

Tuan Pengerusi: Minta berucap yang lain.

Dr Kua Kia Soong: Okay. Pendirian Kerajaan sudah pasti tidak selaras dengan posture atau ditunjukkan oleh Dr Mahathir di atas isu Afrika Selatan dan Palestin. Sebagai salah sebuah negara jiran ASEAN yang berdekatan, Kerajaan Malaysia sepatutnya menaruh perhatian ke atas kejadian itu.

Tuan Pengerusi, PBB tidak pernah mengakui kedaulatan Indonesia di Timor-Timur sejak kuasa Indonesia mencerooboh, mengambil hak dan menduduki Timor-Timur pada 7 Disember 1975. Reaksi Kerajaan Malaysia serta kuasa-kuasa Baran yang lain pada masa itu hanyalah membisu sahaja. Keadaannya amat contrast berbanding dengan reaksi yang hebat semasa Iraq menceroobohi Kuwait. Sebenarnya pencerobohan dalam East-Timor adalah disokong oleh kuasa-kuasa Barat yang dapat dilihat daripada

documents on Australian Defence and Foreign Policy, dengan izin. Ia berlaku sehari selepas lawatan Presiden Ford dan Kissinger ke Jakarta dan 90% daripada senjata yang digunakan di dalam pencerobohan tersebut adalah dibekalkan oleh Amerika Syarikat.

ASEAN telah menyokong Indonesia dengan kuatnya dan Kerajaan Malaysia telah membantu Kerajaan Indonesia dengan sedaya upaya. Sebenarnya Malaysia merupakan conduit bagi pembekalan senjata kepada Indonesia. Mengikut laporan National Intelligence Daily oleh CIA pada 26 September 1975, dengan izin: "Vastly increased Indonesian involvement is now proposed. Special troops armed with weapons that cannot be traced in Jakarta will be used. Malaysia has reportedly agreed in principle to supply such weapons. "Ini adalah laporan CIA National Intelligence Daily pada 26 September 1975.

Tuan Pengerusi, pada awal 1977, Malaysia membekalkan perkhidmatan yang sama apabila ia bersetuju menyerahkan sekurang-kurangnya 4 buah jet sabre kepada Indonesia yang dibekalkan oleh Australia. Ini adalah laporan dari The Edge, 10 Februari 1977.

Tuan Pengerusi, Dr Mahathir memang tepat mengenai pendekatan double standard yang diambil oleh negara-negara Barat dan atas persoalan yang sedemikian. (*Tepuk*) Peranan mereka di dalam pencerobohan di Timor-Timur ini adalah kerana Angkatan Tentera Indonesia merupakan kediktatoran Dunia Ketiga yang paling diminati oleh mereka, tetapi daripada bukti di atas Kerajaan Malaysia juga tidak ada bezanya. Dalam perkara ini, kita dapat melihat bahawa Kerajaan Malaysia tidak selaras dalam prinsip penentuan dirinya. Kerajaan Malaysia tidak boleh berpura-pura hide behind the smoke screen, dengan izin, dan berkata bahawa ia tidak akan campurtangan dalam hal ehwal negara-negara lain di masa-masa tertentu misalnya tentang isu

East Timor dan Myanmar. Ia mesti menerangkan sebab mengapa dikatakan patut berkempen untuk rakyat Palestin dan orang kulit hitam di Afrika Selatan tetapi bukan untuk rakyat di East Timor dan Myanmar.

Tuan Pengerusi, pada 28 November 1975, satu Kerajaan Fretelin yang benar-benar berkuasa dengan sendirinya telah mengisytiharkan kemerdekaan dan mengumumkan kewujudan satu republik demokratik East Timor. Gerakan Nasional Fretelin ini menjadikan satu negara yang demokratik, benar-benar merdeka dan tidak memihak. Sokongan kuat yang diperolehinya telah mengancam Indonesia, ASEAN dan negara-negara Barat.

Tuan Pengerusi, maka Kerajaan Fretelin telah mengalami satu jangka usia yang amat pendek dan Indonesia telah mencero bohi pada 7 Disember tahun yang sama mengamalkan Dasar Squash Earth Policy, dengan izin. Sejak tahun 1976 adalah dianggarkan bahawa sekurang-kurangnya 200,000 rakyat East Timor ataupun 1/3 daripada keseluruhan populasinya telah terbunuh. Maka genocide, dengan izin, pembunuhan kejam secara beramai-ramai adalah satu perkataan yang paling tepat dalam menghuraikan rekod ketidakperikemanusiaan oleh kuasa Indonesia. Adakah pegawai-pegawai di Wisma Putra sedar tentang jenayah yang dilakukan ke atas rakyat Timor Timur di dalam 15 tahun ini? Pembunuhan tanpa pengadilan, penganiayaan, penangkapan dan penahanan tanpa perbicaraan—sudah pasti keluarga Kamal Binarhaj di Taman Tun Dr Ismail sedar mengenainya.

Tuan Pengerusi, sesiapa yang mendakwa dirinya sebagai percaya kepada Tuhan atau menurut nilai-nilai moral sudah tentu akan mengutuk kekejaman terhadap rakyat East-Timor ini. (*Tepuk*) Sekiranya Kerajaan Malaysia tidak mengutuk tindakan pelanggaran hak asasi manusia dan prinsip penentuan diri ini maka Dr

Mahathir seharusnya merendahkan nadanya lain kali apabila dia berucap di PBB. (*Tepuk*)

Tuan Pengerusi, hak penentuan diri ataupun right to self-determination diiktiraf sebagai norma antarabangsa asas di dalam Artikel 1, 55, 56 dan 73 di dalam Piagam PBB. Pengisytiharan PBB atas pemberian kemerdekaan kepada negara-negara dan rakyat kolonial ataupun Resolusi 1514 Perhimpunan Agung ke 15, 14 Disember 1980 berbunyi: "The subjection of people to alien subjugation, domination, exploitation, constitutes the denial of fundamental human rights and is contrary to the Charter of the United Nations and is an impediment to the promotion of world peace and cooperation. All people have the rights to self-determination. By virtue of that right, they freely determine their political status and freely pursue their economic, social and cultural development."

Tuan Pengerusi, sejak 12 Disember 1975, Perhimpunan Agung PBB telah terus menerus menggesa Indonesia berundur dari East Timor. Majlis Keselamatan PBB juga sebulat suara mengutuk penyerbuan tersebut. Pergerakan Tidak Bersekutu ataupun non-alignment movement juga telah terus menerus menyokong hak rakyat Timor-Timur untuk menentukan nasib mereka sendiri tetapi resolusi-resolusi PBB ini tidak pernah menjelma menjadi tindakan seperti yang berlaku semasa Perang Teluk.

Kerajaan Malaysia harus membangkitkan perkara ini kepada Badan Sedunia ini, tetapi Kerajaan Malaysia harus membetulkan dirinya sendiri sebelum ia dapat berbuat demikian, jika Kerajaan Malaysia tidak mahu dicemuh kerana double standard yang diamalkan olehnya sendiri.

Tuan Pengerusi, Kerajaan Malaysia juga telah menunjukkan double standard ke atas Myanmar. Sebagai sebuah negara

dalam rantau yang sama, kita harus lebih mengambil berat dengan perjuangan menentang penindasan dan hak asasi manusia dalam rantau kita.

Baru-baru ini Aung San Suu Kyi telah memenangi Nobel Peace Prize, 1991 sebagai salah satu teladan luar biasa dalam keberanian awam di Asia dalam beberapa dekad kebelakangan ini. Beliau adalah simbol perjuangan untuk demokrasi dan hak asasi manusia di Myanmar hari ini dan sedang dikurung dalam dua tahun yang lalu. Lega Demokrasi Kebangsaan, beliau telah menang besar dalam pilihanraya umum Myanmar dalam bulan Mei, 1990 tetapi Kerajaan Malaysia dan ASEAN belum lagi mengambil pendirian yang jelas dan tegas untuk mendesak rejim ketenteraan Myanmar supaya menghormati penghakiman demokratik rakyat Myanmar. Kerajaan Malaysia dan ASEAN sepatutnya mengenakan sekatan dan lain-lain tekanan ke atas rejim di sana tetapi sebaliknya terdapat bukti menunjukkan bahawa Kerajaan Malaysia telah membekalkan senjata kepada rejim Myanmar dan melatih anggota-anggota tentera dan polis Myanmar. Saya ingin mendapatkan penjelasan daripada Kementerian Luar Negeri.

Tuan Pengerusi, jika Malaysia ingin memainkan peranan yang penting dalam arena dunia, ia harus bersama-sama mengusulkan satu resolusi menentang Majlis Ketenteraan Myanmar di Perhimpunan Agung Bangsa-bangsa Bersatu. Jika kita terus mengamalkan double standard sebagaimana yang jelas ke atas soal Timur Timur dan Myanmar, maka bukan sahaja tiada pemimpin Malaysia yang akan memenangi Nobel Peace Prize bahkan tidak ada pemimpin Malaysia yang akan dicalonkan untuk jawatan Setiausaha Agung Pertubuhan Bangsa-bangsa Bersatu. Sekian, terima kasih.

Tuan Pengerusi: Parit Sulong.

6.22 ptg.

Tuan Ruhanie bin Haji Ahmad: Tuan Pengerusi, saya ingin merujuk kepada B.51 di bawah Perkhidmatan Sokongan, Program 010100 Pentadbiran dan Kewangan.

Dalam konteks ini saya ingin menyebut dengan ringkasnya masalah yang dihadapi oleh kakitangan Pesuruhjaya Tinggi kita di New Zealand. Baru-baru ini kami telah dihantar untuk pergi ke sana untuk menghadiri satu persidangan dan kebetulan persidangan kami disambut oleh satu gempa bumi yang agak besar iaitu 6.5 Richter Scale, tetapi nasib baik 80 kilometer di dalam bumi—Tuhan adalah Maha Kaya.

Berbangkit dari sini kami dapat tahu bahawa Kedutaan ataupun Pesuruhjaya Tinggi kita di sana agak mendapati sukar untuk mendapatkan bekalan-bekalan contingencies, dengan izin, iaitu bekalan-bekalan untuk menghadapi gempa bumi yang memang telahpun 20 tahun overdue di New Zealand di mana peruntukan-peruntukan kewangan yang telahpun diketengahkan tidakpun mendapat tindakan sebagaimana yang diharapkan.

Tuan Pengerusi, keadaan kakitangan negara kita yang dihantarkan ke negara-negara yang mempunyai bencana sedemikian rupa adalah sentiasa berhadapan dengan hari esok yang tidak menentu, tomorrow is full of uncertainties, dengan izin. Jadi saya rasa, atas compensation ground, kita harus menimbangkan segala permohonan mereka atas merit of the case, dengan izin.

Keduanya, dengan ringkas juga saya ingin merujuk kepada Butiran 040000—Protokol di bawah Program/Aktiviti 040100 iaitu Keistimewaan dan Immuniti Politik.

Dalam konteks ini, saya ingin merujuk kepada satu peristiwa yang

berlaku di Memali baru-baru ini. Daripada laporan akhbar yang dapat kita baca, sama ada akhbar yang kononnya dicap sebagai akhbar Barisan Nasional ataupun dari suratkhbar yang memang jelas menggambarkan dan condong kepada parti-parti politik yang menentang Barisan Nasional, saya dapati kehadiran seorang wakil luar negara yang mendapat tempat di negara ini atas Keistimewaan dan Immuniti Politik dan orang yang berkenaan adalah wakil Mujahiddin, Afghanistan. Wakil Mujahiddin ini mengambil bahagian di dalam satu pergerakan atau majlis politik Pembangkang yang menentang Kerajaan yang memberikan tempat dan belas kasihan, yang memberi mercy kepada Mujahiddin itu sendiri.

Saya harap pihak Kerajaan akan mengambil dan memandang berat terhadap peristiwa ini supaya tidak akan berulang. Kalau orang-orang yang berkenaan ini telahpun tidak berada di dalam negara ini lagi, saya minta pihak Kerajaan akan mengambil satu tindakan untuk memberitahu, bukannya amaran, tetapi memberitahu mungkin apa yang telah dilakukan oleh wakilnya sepertimana yang berlaku di Memali baru-baru ini adalah bertentangan dengan belas kasihan yang kita beri atas nama Political Immunity, dengan izin.

Saya memang sangat-sangat memandang berat perkara ini supaya tidak ada orang yang kita beri belas kasihan, beri keistimewaan, saya dengar pejabatnya pun Kerajaan bayar, saya dengar facilitiesnya pun disediakan atas nama belas kasihan sesama umat Islam, tetapi apabila datang, diberi tempat, the place under the sun di dalam negara kita, dia pula hendak menentang kepimpinan yang menegakkan Kerajaan. Ini kalau ikut hukum akal dan hukum logik sendiri, memang tidak betul. Saya harap perkara ini diperbetulkan dengan seriusnya dan mungkin juga disampaikan kepada yang lain-lain, kalau yang telah memberi simpati, saya dengar ada pula dari

Kedutaan-kedutaan lain dan ada pula laporan penjelasan, kononnya wakil Kedutaan itu tidak hadir.

Jadi, dengan itu saya mengucapkan terima kasih dan saya menyokong peruntukan ini..

Tuan Pengerusi: Santubong dan selepas itu Menteri menjawab.

6.28 ptg.

Puan Rohani binti Abd. Karim (Santubong): Tuan Pengerusi, saya ingin menyentuh mengenai B.51, Butiran 040000 iaitu Program Protokol. Saya ingin menyentuh mengenai layanan pihak Pesuruhjaya Tinggi, Kedutaan atau Konsulat-konsulat kita di luar negeri.

Adalah amat dikesali kadangkala delegasi dari Parlimen seperti Persidangan CPA, IPU, AIPO tidak diberi layanan yang sepatutnya dan yang memuaskan daripada pihak Kedutaan kita. Ini lebih-lebih lagi amat dikesali jika rombongan itu diketuai oleh Yang Berhormat Tan Sri Tuan Yang di-Pertua sendiri.

Kita memandang berat terhadap beberapa insiden yang telah berlaku sebab delegasi seperti ini adalah satu delegasi daripada badan yang tertinggi dalam negara kita, iaitu badan yang menggubal dasar di negara kita. Dan layanan seperti mendapat bekalan seorang Pegawai Perhubungan atau Liason Officer, kereta atau khidmat sokongan, terutama sekali dalam mendapatkan maklumat tambahan bagi kegunaan di persidangan adalah amat diperlukan.

Beberapa insiden telah menunjukkan bahawa rombongan-rombongan di persidangan-persidangan tertinggi, kita anggap persidangan mengenai Parlimen adalah satu persidangan yang boleh dikatakan tertinggi, yang penting tidak mendapat layanan yang memuaskan,

lebih-lebih lagi pegawaipun tidak didapati berada bersama-sama di tempat persidangan. Ini adalah amat dikesalkan di mana kita telah diberitahu bahawa ada prioriti lain pada masa yang sama.

Di tiap-tiap persidangan memang kita akui ada Urusetia masing-masing tetapi Urusetia ini terpaksa melayan selain daripada delegasi kita, mereka juga terpaksa melayan delegasi-delegasi yang lain, rombongan-rombongan yang begitu besar. Tetapi selain daripada Urusetia Persidangan, kita sangat berharap dengan kehadiran sekurang-kurangnya seorang pegawai sahaja Pegawai Perhubungan di mana masalah-masalah yang kita dapati adalah masalah perhubungan iaitu masalah pertuturan, masalah kita hendak mendapatkan tunjukajar. Tunjukajar atau dari segi adat-istiadat, masalah dari segi tunjuk jalan dan sebagainya. Di mana kami mengalami beberapa masalah pertuturan dan akibat daripada itu kami terpaksa menggunakan banyak bahasa isyarat. Itupun kalau bahasa isyarat yang kita gunakan itu betul. Kadang-kadang bahasa isyarat yang kita gunakan banyak menimbulkan masalah lain pula, di mana seseorang itu tidak memahami dan menimbulkan pula satu perselisihan faham. Tetapi, alhamdulillah, kami telah menggunakan beberapa bahasa isyarat yang bukan menimbulkan masalah, tetapi menimbulkan kerumitan yang lain di mana satu kemesraan pula yang timbul.

Di sini saya ingin bertanya dan saya tidak menyalahkan Duta-duta atau Pesuruhjaya Tinggi kita, mungkin ini adalah satu insiden yang secara tidak disengajakan. Saya ingin bertanya di sini, adakah ini masalah kekurangan kakitangan, ataupun adakah ini masalah kekurangan peruntukan, atau adakah ini masalah tidak mengetahui bahawa adanya rombongan-rombongan seperti ini. Jadi, jika masalah-masalah ini timbul dari atas sebab-sebab kekurangan kakitangan, kekurangan peruntukan, saya ingin memohon di sini supaya

Kementerian Luar Negeri pohonlah peruntukan di Dewan yang mulia ini dan kami pasti menyokong, sebab kami rasa imej kita tidak mahu terjejas akibat daripada satu dua insiden yang telah berlaku, terutama sekali yang melibatkan Ahli-ahli Parlimen kita sendiri.

Jadi, sokongan yang padu, saya rasa memang kita akan berikan kepada Kementerian-kementerian dan Kerajaan, bukan sahaja Kementerian Luar Negeri, tetapi juga Kementerian lain dan saya berharap insiden yang telah berlaku itu tidak akan berulang lagi. Saya ingin memberitahu di sini bahawa teguran ini adalah satu teguran untuk membaiki lagi keadaan dan bukan untuk mengecam. Itu jauh sekali daripada niat saya dan saya ingin menyokong apa-apa juga perbelanjaan yang dipohon demi untuk membaiki lagi keadaan-keadaan yang timbul. Sekian, terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin): Kementerian Luar Negeri di jemput menjawab.

6.34 ptg.

Timbalan Menteri Luar Negeri (Dato' Dr Abdullah Fadzil bin Che Wan): Tuan Pengerusi, saya bagi pihak Kementerian Luar Negeri ingin mengucapkan terima kasih kepada 10 orang Ahli-ahli Dewan Rakyat yang telah mengambil bahagian dalam perbahasan di peringkat Jawatankuasa ini.

Saya akan cuba menjawab perkara-perkara yang telah dibangkitkan oleh Ahli-ahli Yang Berhormat. Mula-mula Yang Berhormat dari Larut yang telahpun membangkitkan beberapa perkara yang tertentu, terutamanya berkenaan dengan pegawai kita yang mungkin kurang faham tentang dasar luar atau dalam yang patut diberikan

kursus-kursus dan maklumat-maklumat yang tertentu.

Ingin dinyatakan bahawasanya boleh dikatakan keseluruhan pegawai-pegawai kita, Duta-duta kita di luar negeri adalah merupakan, dengan izin, career diplomats, yang terkanan sekali yang memegang jawatan yang tertinggi di dalam Kedutaan, dan mereka sudah tentunya telah melalui setiap peringkat di dalam Kerajaan sebelum mereka dapat dinaikkan ke tahap menjadi Duta ataupun sebagainya. Mengikut keadaan sekarang ini, mungkin tidak kurang daripada 15 tahun atau 20 tahun masa yang diperlukan sebelum seseorang pegawai itu boleh dilantik sebagai seorang Duta ataupun Pesuruhjaya Tinggi. Makanya, mereka sudah tentulah kita anggap berkecukupan untuk mewakili negara kita di negara-negara yang mereka ditugaskan.

Selain dari itu kita juga mengalu-alukan dan menggalakkan mereka menghadiri kursus-kursus dan seminar-seminar yang tertentu untuk melengkapkan lagi diri mereka di dalam bidang yang tertentu. Selain itu pula kita mengadakan dari masa ke semasa Persidangan Duta-duta kita di seluruh dunia ini sama ada kita membawa balik ke negara kita untuk memberi penerangan dan mendengar taklimat kepada agensi-agensi tertentu daripada Perdana Menteri atau Menteri-menteri supaya mereka lebih peka dan lebih faham tentang masalah dalam negara untuk mereka bawa ke luar negeri. Ini kita ada buat di Kuala Lumpur. Di samping itu juga, jika kita tidak dapat buat secara menyeluruh, kita akan buat di peringkat zon-zon dan apabila ada lawatan Perdana Menteri, umpamanya ke tempat-tempat yang sedemikian, kita kumpulkan Duta-duta yang ada di situ dan mereka boleh berdialog dan diberi taklimat dan penerangan oleh pucuk pimpinan tentang dasar-dasar yang perlu diusahakan dan diperjuangkan oleh mereka di luar negeri.

Tuan Pengerusi, sudah tentu kelengkapan dari segi kenderaan, mahupun bangunan, walau macam manapun diberi oleh Kerajaan tidak akan mencukupi, oleh kerana sudah tentunya perkara yang sedemikian memerlukan satu peningkatan perbelanjaan yang banyak. Saya ucapkan terima kasih kepada Yang Berhormat dari Larut dan beberapa orang lagi Yang Berhormat yang telah menyokong kuat supaya lebih banyak peruntukkan diberikan kepada Kementerian Luar Negeri untuk melengkapkan kemudahan kenderaan dan bangunan sekiranya kita ingin memperjuangkan lagi imej negara kita. Apatah lagi kita di akhir-akhir ini telah mengambil sikap pro-aktif seperti yang dikatakan oleh Yang Berhormat Batang Lupa tadi di dalam dasar luar kita.

Kita juga sentiasa memikirkan untuk menambahkan segala kemudahan, peruntukan dan juga untuk mendapatkan kenderaan-kenderaan yang baik sedikit dan juga kalau boleh kita mahu membeli hartanah ataupun bangunan di luar negeri. Oleh kerana itu sudah tentu dalam jangka panjangnya lebih menguntungkan daripada kita menyewa setiap masa. Tetapi ianya semua tertakluk kepada keupayaan kita dari masa ke semasa.

Yang Berhormat dari Tumpat tadi banyak menyentuh tentang dasar. Itu sudahpun terkeluar. Untuk menjawab pun saya belum pasti lagi sama ada patut saya jawab atau tidak. Tanya dia hendak, dengar tidak mahu. Tetapi saya ingin bercakap sedikit tentang Myanmar. Ahli Parlimen DAP pun begitu juga, sudah tanya—keluar.

Tentang isu Myanmar ini, kononnya kita mengambil sikap double standard ataupun mengikut telunjuk Setiausaha Luar Amerika, kononnya. Saya ingin menyangkal sekeras-kerasnya bahawasanya kita tidak langsung menurut telunjuk ataupun mengikut arahan yang dibuat oleh sesiapa, apatah lagi Setiausaha Luar Amerika Syarikat.

Malah kita menentang sikap sesetengah negara Barat yang mahu campur-tangan dengan secara lebih mendadak dalam hal ehwal dalaman Myanmar dan kita yang mengesyorkan agar diberikan peluang kepada ASEAN yang berjiran dengan Myanmar yang lebih memahami sikap, pemikiran, pendirian, kebudayaan dan cara hidup sehari-hari orang-orang di negara ASEAN ini, supaya kita dapat mencuba dahulu dengan menggunakan budibicara kita di ASEAN ini untuk kita membuat satu constructive engagement dan berbincang dengan pihak pentadbir Myanmar untuk menukar sistem pentadbiran yang ada kini, yang sudah tentu tidak sesiapa pun boleh menyokong ataupun boleh menerima.

Maka itu telahpun diterima oleh negara-negara Barat dan kini kita serahkan kepada Setiausaha Luar Filipina yang dilantik untuk mewakili ASEAN bagi mencuba memulakan dialog dengan pentadbir Myanmar supaya dapat mereka lebih peka tentang kepentingan penduduk yang ramai dan tidak menggunakan sistem yang menindas kehendak ramai di sesebuah negara.

Di sini suatu lawatan telahpun dibuat yang diketuai oleh Setiausaha Luar Filipina dan dianggotai oleh lebih kurang sejumlah 9 orang yang telahpun pergi ke Myanmar, ke Yangoon dan dapat berjumpa dengan tak kurang dari enam orang menteri-menteri Kerajaan Myanmar dan lain-lain pemimpin dan telah dapat melahirkan perasaan kita dan juga perasaan lain-lain negara asing terhadap regim yang mentadbir Myanmar. Sekurang-kurangnya kita telah dapat menyampaikan apa yang perlu disampaikan kepada mereka untuk mereka pertimbangkan walaupun pihak rombongan itu tidak dapat berjumpa pemenang Nobel Peace Prize yang disebutkan oleh Yang Berhormat dari Padang Terap dan Ahli DAP tadi, tetapi kita merasakan bahawa ini langkah permulaan untuk kita cuba menyelesaikan masalah di Myanmar dan sudah

tentu satu lawatan tak akan dapat selesai semua masalah yang sekian lama ini wujud di Myanmar. Saya kira, selepas ini kita akan terus membuat lawatan-lawatan yang tertentu, malah kita juga dapat tahu bahawasanya Myanmar juga telahpun dijemput untuk berdialog dengan ASEAN dalam platform-platform yang tertentu yang akan ditentukan kelak.

Yang Berhormat dari Batang Lupal tadi telahpun menyentuh juga

Tuan Pengerusi (Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin): Yang Berhormat, Ipoh bangun. Beri jalan atau tidak?

Dato' Dr Abdullah Fadzil bin Che Wan: Kalau soalan itu yang berpatutan, janganlah membuang masa ya.

Tuan Lau Dak Kee: Saya hendak tahu sama ada Kerajaan-kerajaan ASEAN telah berbincang antara satu dengan lain untuk mendapatkan satu pendirian yang sama terhadap perkara-perkara yang berbangkit di Myanmar?

Dato' Dr Abdullah Fadzil bin Che Wan: Tuan Pengerusi, semasa kita menentukan yang Setiausaha Luar Filipina itu menjadi wakil ASEAN, Menteri-menteri Luar ASEAN telahpun bersetuju bahawa sanya kita perlu berpakat dan berunding dengan pihak pentadbir di Myanmar agar menghormati kehendak ramai dan menukarkan sistem pentadbiran mereka dengan membayangkan ianya disokong oleh masyarakat yang ramai secara demokratik yang lebih diterima oleh kita semua. Itulah pendirian yang diterima, yang disampaikan kepada Setiausaha Luar Filipina dan itulah yang dibawa kepada Pentadbir Myanmar, malah ditekankan bahawasanya kalau mereka itu masih berdegil lagi, mungkin lain-lain negara akan mengambil sikap yang lebih kasar seperti mengadakan sanction dan sebagainya terhadap Myanmar yang

akan menyusahkan lagi negara itu. Maka perkara ini telahpun disampaikan dan kita akan tunggu reaksi mereka dan kita akan buat lain-lain kunjungan kalau perlu sekiranya tidak ada apa-apa perubahan.

Yang Berhormat Batang Lupal

Tuan Pengerusi (Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin): Petaling Jaya bangun. Beri jalan?

Dr Kua Kia Soong: Terima kasih, Tuan Pengerusi. Saya ingin bertanya adakah Kerajaan Malaysia jujur dan ikhlas memandangkan bahawa Kerajaan Malaysia membekalkan senjatapi kepada regim Myanmar dan juga memberi latihan kepada anggota polis dan tentera Myanmar?

Dato' Dr Abdullah Fadzil bin Che Wan: Saya tidak begitu dengar tadi, adakah kita bekalkan senjata?

Dr Kua Kia Soong: Adakah Kerajaan Malaysia bekalkan senjatapi kepada Myanmar dan juga melatih anggota-anggota polis dan tentera Myanmar?

Dato' Dr Abdullah Fadzil bin Che Wan: Jawabnya tidak.

Yang Berhormat dari Batang Lupal juga membangkitkan tentang peruntukan yang tak cukup yang diberikan kepada Kementerian Luar. Saya ucapkan terima kasih. Beliau juga bercakap tentang badan-badan tertentu di negara ini yang cuba hendak menjadi burung tiong kepada badan-badan luar negara yang hendak membawa cara-cara budaya-budaya Barat ke Malaysia yang mana saya setuju dengan Yang Berhormat dari Batang Lupal bahawasanya usaha-usaha mereka itu amat mendukacitakan seolah-olah mereka tak sedar yang mereka juga datang dari kaum sebelah Timur dan kita ada budaya dan cara kita sendiri untuk menghadapi masalah dan berusaha mencari jalan untuk mengatasinya.

Yang Berhormat itu juga mencadangkan supaya ditubuhkan suatu media ASEAN untuk kita dapat memberi maklumat lebih tentang masalah dalam ASEAN untuk kepentingan ASEAN dan juga untuk kepentingan dunia umumnya. Ini merupakan satu cadangan yang baik, saya kira dan mungkin dapat dipertimbangkan oleh Urusetia ASEAN pada masa yang tertentu.

Tentang kelambatan kita ratify treaty-treaty, dengan izin, yang telah kita bersetuju untuk menandatangani, ingin saya menyatakan bahawasanya kini pihak Kementerian Luar Negeri terpaksa bergantung kepada Pejabat Attorney General untuk mendapatkan feed back ataupun maklumbalas tentang treaty-treaty yang perlu kita tandatangani. Oleh kerana terlampau banyak sangat beban yang ditanggungkan kepada Pejabat Attorney General, maka itulah sebabnya banyak treaty-treaty yang perlu diratifykan lambat kita mengesahkannya. Pihak Kementerian Luar Negeri telahpun memohon untuk mewujudkan sebuah Bahagian Treaty yang tersendiri dan dilengkapi juga dengan pegawai-pegawai perundangan yang mahir dan fasih dalam bidang yang tertentu supaya dapatlah kita mempercepatkan proses untuk ratifykan treaty-treaty yang telah kita setujui untuk ditandatangani. Insya Allah, kalau Yang Berhormat Ahli-ahli Dewan Rakyat sokong supaya kita pohon daripada Kementerian Kewangan khususnya untuk mendapatkan peruntukan yang lebih untuk diwujudkan sebuah Bahagian Treaty, insya Allah masalah kelewatan ini dapat kita atasi.

Yang Berhormat dari Batang Lupa juga telah menyentuh tentang pentingnya kita mempertingkatkan perdagangan kita dengan negara-negara Vietnam, Cambodia dan Laos yang kini dalam keadaan perubahan yang lebih sihat lagi. Saya ingin menyatakan bahawasanya pihak Kerajaan memang peka tentang keadaan yang berlaku di negara-negara yang berkenaan dan kita

sedang berbuat sesuatu untuk memastikan dan kita juga tidak ketinggalan untuk kita meningkatkan perdagangan kita dengan negara-negara yang berkenaan. Malah kita lebih yakin bahawasanya kita mungkin lebih diterima sebab kita dapati bahawasanya penerimaan orang-orang di negara yang berkenaan itu lebih senang, lebih suka bekerjasama dengan kita kalau dibandingkan dengan kebanyakan negara lain.

Yang Berhormat dari Padang Terap telah mengesyorkan banyak pandangan yang bernas belaka dan saya ingin merespon tentang perkara-perkara yang telahpun disentuh oleh beliau.

Pertamanya, tentang tuntutan Sabah oleh Filipina dan adakah ini tidak selesai lagi, menggugat semangat setia-kawan antara kita dengan Filipina sebagai rakan sejagat ataupun rakan dalam ASEAN. Walaupun ianya tak dapat diselesaikan dan walaupun secara rasmi, kita kurang ada hubungan dua-hala, tetapi pada dasar dan prinsipnya kita faham tentang keadaan di Filipina.

Kita tahu bahawasanya Presiden Aquino sendiri ingin melenyapkan sekali gus tuntutan ini dan beliau dibantu oleh banyak pegawai-pegawai tinggi yang lain seperti Setiausaha Luar beliau, Kementerian Luar Filipina pun sanggup menarik balik tuntutan ke atas Sabah ini. Tetapi sistem di Filipina itu agak lain sedikit dari sistem yang ada di negara kita ini, yang mana tiap-tiap Ahli Senate—dan bukan ramai sangat pun, 24 orang—begitu berkuasa sekali, yang mana kalau seorangpun yang menentang, maka apa sahaja cadangan Kerajaan akan batal begitu sahaja. Kongres Filipina menyokong supaya isu Sabah ini ditarik balik, tetapi malangnya pihak Senate, kesemua 24 orang Ahli Senate itu semua mereka itu dianggap bakal Presiden, semua mereka itu menganggap mereka itu berkuasa kuat, dan tentunya mereka apabila setiap kali ada perkara-perkara yang kontroversial,

mereka mengambil tindakan atau pendirian yang menentang kehendak Kerajaan. Sebab itulah mengapa ianya gagal, ditolak oleh Senate, sebab seorang-dua Ahli Senate yang tidak setuju ianya ditarik balik. Maka kita telah serahkan balik kepada kerajaan pentadbiran Filipina sendiri untuk mengatasi masalah ini.

Kita tidak ada masalah daripada segi Sabah, sebab ianya hak-mulak kita dan kita juga menyatakan bahawasanya semangat setia-kawan kita pada prinsipnya tidak tergunat.

Myanmar tadi telah saya sentuh sebentar tadi yang saya ingat telah cukup saya terangkan.

Tuan Nurnikman bin Abdullah:
(*Bangun*)

Tuan Pengerusi (Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin): Yang Berhormat, Kimanis bangun.

Dato' Dr Abdullah Fadzil bin Che Wan: Sila.

Tuan Nurnikman bin Abdullah: Tuan Pengerusi, saya minta penjelasan. Adakah ini satu mainan atau satu lawak jenaka oleh Kerajaan Filipina tentang perhubungan untuk melupuskan tuntutan ke atas Sabah. Di mana di Lower House, mereka ini bergiat cergas untuk melupuskan tuntutan ke atas Sabah tetapi di pihak Senate, mereka ini tidak bekerjasama. Adakah ini satu mainan atau satu perkara yang sebenarnya. Apakah pendapat Kementerian yang berkenaan tentang perkara ini. Adakah kemungkinan lambat-laun perkara ini akan dapat diatasi? Jikalau tidak, apakah akibatnya?

Dato' Dr Abdullah Fadzil bin Che Wan: Tuan Pengerusi, kalau hendak main pun bukan pentadbiran Kerajaan Filipina, ianya mungkin dilakukan oleh seorang dua ahli Dewan Senate. Dan kita

yakin, mungkin pada suatu masa kelak ianya akan dapat diselesaikan.

Yang Berhormat dari Padang Terap pula bertanya tentang pendirian Malaysia terhadap Khmer Rouge di Cambodia. Saya ingin menyatakan bahawasanya kita menyokong apa yang telah diputuskan di Persidangan Paris yang dihadiri oleh keempat-empat kumpulan yang dulunya bersengketa di Cambodia. Dan kita serahkan rakyat Cambodia sendiri menentukan corak pemerintahan mereka apabila pilihanraya umum diadakan di bawah pengawasan Bangsa-Bangsa Bersatu. Kalau sekiranya rakyat Cambodia menolak Khmer Rouge kerana seperti baru-baru ini kita dengar bahawasanya apabila pemimpin Khmer Rouge balik ke Phnom Penh, Cambodia; rakyat mereka telah membuat rusuhan dan sebagainya. Maka ianya akan pupus secara sendiri. Sebab apa, kini pilihanraya umum sedang dirancang untuk diadakan di Cambodia di bawah pengawasan Bangsa-bangsa Bersatu. Maka tidak perlu kita kini mengambil apa-apa tindakan terhadap Khmer Rouge atau mana-mana puak. Kita serahkan kepada rakyat Cambodia sendiri untuk menentukan masa depan kumpulan itu sendiri.

Dato' Affifudin bin Haji Omar: Saya maksudkan begini, Yang Berhormat. Andainya di dalam pilihanraya yang akan diadakan itu, ditakdirkan Khmer Rouge menang dan memerintah Cambodia, apa tindakan kita? Apa anticipation untuk itu?

Dato' Dr Abdullah Fadzil bin Che Wan: Tuan Pengerusi, itu satu andaian. Ianya tidak dapat kita hendak sangka atau hendak pastikan siapa menang. Kita lihat dululah.

Tuan Pengerusi, berkenaan EAEC dan tentangan setengah negara, dan mungkin ini satu kesilapan seperti yang dinyatakan oleh Yang Berhormat. Saya fikir tidak begitu. Saya fikir ianya lebih

disebabkan oleh campurtangan orang luar daripada ASEAN yang menyebabkan mungkin kononnya ada sedikit tentangan daripada pemimpin di kalangan kita di ASEAN. Ini pun dapat kita atasi melalui Persidangan Menteri-Menteri Luar di Kuala Lumpur baru-baru ini di mana telahpun dapat kita tukarkan daripada EAEG ke EAEC. Maka ia telah menjadi projek ASEAN kini. Tidak timbul lagilah tentangan daripada Indonesiakah atau mana-mana negara oleh kerana ianya mainan kuasa-kuasa yang luar daripada ASEAN yang pada mulanya ingin melihatkan EAEC tidak wujud. Tetapi kini, kita sudahpun bersetuju dan ASEAN sebulat suara menerima EAEC sebagai projek ASEAN. Dan kita akan terus berusaha supaya ianya dapat diterima oleh lain-lain negara di Asia Timur. Sesungguhnya ia tidak akan dapat diwujudkan dalam masa sehari dua atau sebulan dua kerana dalam proses antarabangsa, perkara-perkara sebegini mengambil masa bertahun-tahun. Contohnya APEC, tiga tahun baru menjelma. EC, berapa tahun? Lama. Maka EAEC pun mungkin perlukan masa juga sedikit sebelum ianya dapat diwujudkan dan diterima oleh semua pihak.

Yang Berhormat dari Padang Terap juga menimbulkan tentang masalah protokol seperti di London khususnya yang begitu sibuk menerima kunjungan VVIP kita dari masa ke semasa. Oleh sebab itu, kita tempatkan di London itu lebih pegawai. Pegawai-pegawai di sana pun dibahagi-bahagikan tugas masing-masing, misalnya High Commissionernya tugas dia untuk menyambut orang-orang ini, dia punya deputy menyambut orang-orang itu, manakala pegawai-pegawai lain menyambut orang-orang ini, supaya tidaklah menjejaskan sangat kerja-kerja mereka sebagai wakil kita di sana.

Setakat ini walaupun London merupakan pusat yang paling kerap dikunjungi oleh VVIP kita, pegawai-

pegawai kita masih lagi mampu dari segi protokol sambil tidak mencuaikan tugas mereka sebagai pegawai-pegawai yang sepatutnya peka terhadap masalah diplomasi, hubungan luar negara kita dengan negara Britain.

Yang Berhormat juga bertanya tentang status Tan Sri Ghazali Shafie dan orang-orang lain seperti Dato' Musa Hitam. Yang Berhormat dari Pagoh pun bertanya soal Dato' Musa. Jadi, saya ingin jawab sekaliguslah.

Tan Sri Ghazali Shafie adalah Penasihat Khas kepada Perdana Menteri dalam hal-ehwal luar. Kita akurilah tentang ketokohan Tan Sri Ghazali dalam bidang luar negeri. Itulah sebabnya mengapa khususnya Perdana Menteri sendiri tidak meninggalkan beliau dan menggunakan beliau dalam perkara tertentu dalam mewakili Perdana Menteri sendiri dalam kerja-kerja luar yang tidak mungkin boleh dibuat oleh Perdana Menteri sendiri. Maka ditugaskan Tan Sri Ghazali Shafie khususnya untuk mewakili Perdana Menteri di tempat-tempat dan dalam keadaan-keadaan yang tertentu.

Dato' Musa Hitam pun begitu jugalah. Tetapi lebihnya sedikit, Dato' Musa ianya bertaraf Menteri. Beliau berpusat di New York sebagai Wakil Khas di Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu. Beliau juga membantu kerja-kerja Perdana Menteri, membantu kerja-kerja Wakil Tetap kita di New York dan boleh digunakan juga pada masa-masa dan ketika yang tertentu untuk membetulkan keadaan, silap fahamkah ataupun menjadi Wakil Khas Perdana Menteri untuk mendapat sesuatu yang perlu daripada pemimpin-pemimpin yang boleh kita temui melalui wakil yang ditugaskan seperti Dato' Musa. Masa beliau bertugas itu terpulang kepada budibicara Perdana Menteri. Ianya boleh disambung ataupun ditamat, itu bergantung atas budibicara Perdana Menteri sendiri.

Akhirnya, Yang Berhormat dari Padang Terap bertanya peranan ISIS. ISIS ialah sebuah organisasi "think-tank". Ia tidak membuat dasar. Ia hanya bertujuan untuk memerah otak pakar-pakar pemikir dari dalam atau luar negara, daripada Kerajaan, daripada swasta untuk membincangkan perkara-perkara tertentu mengikut keadaan-keadaan yang tertentu. Dan ianya baik bagi kita untuk mendapatkan feed-back tentang pemikiran, tentang trend, dengan izin, pemikiran pakar-pakar berkenaan ini untuk kita laporkan kepada Kerajaan dan dari itu pula kita boleh menggubalkan dasar kita mengikut trend dan pergolakan yang berlaku dari masa ke semasa.

Dr Tan Seng Giaw: (*Bangun*)

Tuan Pengerusi (Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin): Yang Berhormat dari Kepong bangun.

Dato' Dr Abdullah Fadzil bin Che Wan: Sila.

Dr Tan Seng Giaw: Penjelasan. Apakah boleh Ahli Parlimen seperti saya atau Padang Terap dan sebagainya menyertai ISIS sebagai anggota. Apakah kelayakan, dan apakah yang perlu dibuat kerana nampaknya ISIS itu begitu baik untuk menyumbangkan kepada negara.

Dato' Dr Abdullah Fadzil bin Che Wan: Ahli Yang Berhormat ada peluang untuk menyuarakan pendapat Yang Berhormat dalam Dewan Parlimen ini, bebas, in fact lebih masa yang diberikan kepada Yang Berhormat daripada lain-lain ahli yang dijemput untuk menghadiri sidang di ISIS untuk menyampaikan pendapat. Yang Berhormat lebih berpeluang, in a better position, dengan izin, untuk menyampaikan pandangan dalam Dewan yang mulia ini.

Yang Berhormat dari Klang juga telah mengambil bahagian dan bertanya tentang lawatan yang dibuat oleh

Perdana Menteri, Timbalan Perdana Menteri dan Menteri-menteri ke luar negeri tentang begitu ramai delegasi yang mengikuti rombongan tersebut. Saya ingin menjelaskan bahawasanya daripada pihak Kerajaan yang mengikuti lawatan-lawatan tertinggi ini hanyalah terdiri daripada Menteri-menteri yang tertentu sahaja yang ada kaitan dengan lawatan tersebut serta pegawai-pegawai yang berkaitan sahaja, tak lain daripada itu. Saya ingin menyatakan bahawasanya anggota daripada swasta itu tidak dibiayai oleh Kerajaan langsung, mereka terpaksa membiayai segala perbelanjaan mereka sendiri. Rombongan-rombongan seperti penari, penyanyi dan sebagainya adalah dibawa pada masa dan ketika yang tertentu sahaja untuk perkara yang tertentu, untuk menjayakan lagi rombongan yang tertentu dan tidaklah sebagaimana biasa dibuat dalam semua lawatan.

Keduanya, kesemua perbelanjaan kedutaan kita di luar negeri diauditkan oleh auditor kita daripada Kementerian Luar Negeri yang pergi melawat ke Kedutaan-kedutaan kita dari masa ke semasa untuk memastikan segala perbelanjaan itu tepat dan betul.

Tentang EAEC, Yang Berhormat dari Klang mengesyorkan mengapakah tidak EAEC ini menjemput Amerika Syarikat sebagai ahli bersekutu. Saya kira ini tidak perlu, sebab kita ada satu lagi badan yang dipanggil APEC yang mana USA adalah sebuah anggota dalam APEC. Itulah platformnya yang boleh pihak USA membincang tentang masalah ekonomi antarabangsa dengan negara-negara di Asia Timur dalam platform yang sedia ada. Maka cadangan Yang Berhormat itu, saya fikir tak perlu kita buat, sebab sudah adanya APEC.

Yang Berhormat dari Pagoh

Dr Tan Seng Giaw: (*Bangun*)

Tuan Pengerusi (Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin): Kepong bangun lagi.

Dr Tan Seng Giaw: Tuan Pengerusi, saya hendak bertanya Yang Berhormat Timbalan Menteri Luar Negeri, bukan hendak tanya Yang Berhormat dari Larut. Apakah kedudukan EAEC sekarang dengan penukaran istilah daripada group kepada cocus, mungkin desakan daripada salah satu negara di dalam ASEAN. Tetapi mengapa kita tukarkan dengan begitu mudah wal hal Amerika Syarikat selepas istilah itu ditukar pun menunjukkan keengganan untuk mengiktiraf EAEC. Apakah kedudukan sekarang mengenai Tokyo, sama ada Tokyo sekarang berminat dengan menjadi cocus sekarang ini ataupun Amerika sudah pun mengakui EAEC?

Dato' Dr Abdullah Fadzil bin Che Wan: Tuan Pengerusi, saya sudah terang tadi awal-awal lagi tentang status EAEC, Yang Berhormat tak dengarkah? Saya sudah terangkan, tak payah diulang lagi.

Yang Berhormat dari Pagoh telah menyentuh tentang kempen anti Malaysia ini diadakan oleh badan-badan tertentu di tempat-tempat yang tertentu di luar negara. Kita memang diberi taklimat tentang perkara-perkara yang sedemikian, malah pada tahun ini juga kita telah dapat lebih kurang 5-6, jumlah yang tepat saya tak dapat hendak beritahu sekarang ini, sudah lupa, tetapi lebih kurang 5-6 laporan yang menunjukkan bahawasanya ada tunjuk-tunjuk perasaan khususnya kini tentang masalah anti kayu tropika yang diadakan di ibu-ibu negara yang tertentu dan ini dibuat oleh badan-badan non-government (NGO) dan yang hadir pun tak ramai, segelintir sahaja yang memekik-mekik membawa placard begitu sahaja yang tidak ada langsung kesan kepada masyarakat sekeliling. Kita memerhatikannya dan kita memberi taklimat, kalau mereka dekat dengan pejabat kita, kita bawa mereka masuk dan beritahu tentang keadaan yang sebenarnya. Setakat ini walaupun kita dapati tidak berkesan daripada segi mempengaruhi masyarakat setempat,

tetapi kita ambil berat juga dan kita minta Kedutaan kita memberi penerangan dan memberi segala jawapan dalam apa sahaja perkara yang mungkin dibangkit yang boleh memburukkan negara kita

Dr Kua Kia Soong: (*Bangun*)

Tuan Pengerusi (Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin): Yang Berhormat, Petaling Jaya bangun. Hendak beri jalan ya.

Dr Kua Kia Soong: Sedikit sahaja. Terima kasih, Tuan Pengerusi. Adakah Wisma Putra membezakan antara penunjuk-penunjuk perasaan ada yang baik atau ada yang tak baik. Misalnya saya rasa tunjuk perasaan anti palm oil, itu saya rasa tak baik. Tetapi saya rasa tunjuk-tunjuk perasaan di luar negeri yang tentang ISA, saya rasa itu tunjuk-tunjuk perasaan yang baik.

Dato' Dr Abdullah Fadzil bin Che Wan: Itu pendapat Yang Berhormatlah, saya tak semestinya bersetuju.

Yang Berhormat dari Pagoh juga membangkitkan tentang peranan penerangan luar kita adakah cukup dan adakah kita perlu ambil pakar yang tertentu, apakah kesannya. Saya ingin menyatakan bahawasanya dalam bidang tertentu dan dalam kes tertentu, kita perlu juga mengambil pakar yang tertentu. Contohnya macam isu masalah anti soya bean di USA lebih kurang 8-9 tahun yang sudah, kita terpaksa mengambil pakar-pakar yang tertentu untuk menolong kita memperjuangkan kelapa sawit dan nampaknya ia berjaya hinggakan kini kita dapati bahawasanya pihak Kerajaan Amerika Syarikat telahpun mengeluarkan arahan agar labelling yang mengatakan kelapa sawit itu buruk untuk kesihatan telahpun diperintah ditarik balik dan kini sudah habis tentangan terhadap minyak kelapa sawit di Amerika Syarikat. Walaupun ia mengambil masa yang lama dan kita telah mengeluarkan peruntukan yang

banyak, tetapi ianya telahpun dapat kita atasi dengan sempurna. Begitu juga dalam isu anti kayu tropika. Kita lihat sekarang ini amat menjadi-jadi sangat dan kalau ianya masih lagi menjadi-jadi, kita terpaksa juga mungkin mengambil pakar yang tertentu. Malah hari ini kita baca dalam suratkhbar, Menteri Perusahaan Utama telah menyatakan bahawasanya Kementerian beliau telah dapat peruntukan sebanyak \$2 juta, kalau tak silap saya untuk membuat video-video, risalah-risalah untuk kita memerangi kempen anti balak ataupun anti kayu tropika ini.

Yang Berhormat dari Kampar dan Petaling Jaya telah membangkitkan masalah isu yang berlaku di Timur Timor. Saya ingin menyatakan bahawasanya dalam keadaan sedemikian sudah tentu kita tidak akan dapat menerima apatah lagi apabila anak warganegara kita terkorban dalam satu rusuhan di tempat yang tersebut, tetapi kita mempunyai cara kita tersendiri untuk mengatasi masalah-masalah yang sensitif seperti ini. Selama ini kita berjaya dalam kita menghadapi masalah-masalah seperti ini dengan mengambil sikap dan cara kita sendiri untuk menghadapinya membawa kepada kejayaan yang kita ingini. Kita tidak perlu memekik-mekik ataupun membuat tindakan-tindakan yang mungkin boleh merugikan kita daripada segi jangka panjang. Maka pihak Kerajaan begitu yakin sekali dengan cara kita dan dengan strategi kita untuk mengatasi masalah-masalah yang berkaitan dengan negara-negara yang tertentu dalam hal yang tertentu. Tak payahlah pihak wakil daripada DAP memberi nasihat-nasihat, oleh kerana setakat ini pihak Kerajaan tak pernah pun yakin yang cara, tindak-tanduk, strategi DAP itu boleh membawa kepada apa-apa kejayaan. *(Tepuk)*

Tuan Wong Wing On: *(Bangun)*

Tuan Pengerusi (Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin): Kampar bangun, Yang Berhormat.

Tuan Wong Wing On: Jadi saya terkagumlah apabila Yang Berhormat Timbalan Menteri kata dia belum dapat apa-apa keputusan penyiasatan, tetapi dia guna perkataan 'rusuhan'. Setahu saya Allahyarham Kamal Ahmad bukan mati dalam satu keadaan rusuhan, tetapi dia sebagai pelancong biasa yang dekat dengan satu memorial service yang aman damai, sementara itu Tentera Indonesia menembak mereka yang tidak bersenjata langsung.

Saya terkejut mengapa Yang Berhormat Timbalan Menteri menggunakan perkataan rusuhan untuk menyifatkan keadaan itu. Yang kedua, mengapa kerajaan Malaysia boleh membidas Israel untuk menduduki tanah Palestin, tetapi bukan seperti Indonesia menduduki secara haram tempat orang Timor-Timur. Bukankah tindakan Indonesia itu menduduki Timor-Timur satu tindak-tanduk imperialisme? Imperialisme bukan sahaja di Barat, ada di Timur juga di dunia ketiga, regional imperialism.

Dato' Dr Abdullah Fadzil bin Che Wan: Tuan Pengerusi, itulah tafsiran DAP, ini sesungguhnya tidak serupa dengan pendirian kita, Kerajaan Malaysia. *(Tepuk)*

Yang Berhormat dari Parit Sulong telah membangkitkan tentang masalah yang terdapat di Suruhanjaya Tinggi di New Zealand. Saya ingin menyatakan bahawasanya kita akan ambil berat tentang pendapat Yang Berhormat itu dan kita akan

Dr Kua Kia Soong: *(Bangun)*

Tuan Pengerusi (Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin): Yang Berhormat Timbalan Menteri, Petaling Jaya bangun, hendak beri jalan atau tidak?

Dato' Dr Abdullah Fadzil bin Che Wan: Cukup, sudah habis cerita itu. Kita berpindah kepada Parit Sulong pula. Saya tidak beri jalan.

Tuan Pengerusi (Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin): Dia tidak beri jalan lagi.

Dr Kua Kia Soong: Soalan saya belum dijawab lagi.

Tuan Pengerusi (Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin): Yang Berhormat tunggu sebentar, dia belum habis menjawab lagi.

Dr Kua Kia Soong: Belum habis lagi.

Dato' Dr Abdullah Fadzil bin Che Wan: Kita akan ambil berat tentang segala perkara yang sedang dialami oleh wakil kita di New Zealand mengikut keadaan dan mengikut keupayaan kita dari masa ke semasa.

Tentang wakil Mujahidin di dalam satu sambutan peristiwa Memali baru-baru ini, Kementerian akan mengambil tindakan sewajarnya untuk menyiasat perkara ini sebelum sesuatu tindakan diambil mengenai perkara yang amat serius ini.

Yang Berhormat dari Santubong yang akhir berucap tadi telah meminta ataupun menyatakan bahawasanya terdapat layanan yang kurang memuaskan semasa ada delegasi CPA, IPU dan AIPO membuat lawatan ataupun menghadiri persidangan-persidangan berkenaan di tempat yang tertentu. Saya ingin menyatakan bahawasanya kita akan ambil perhatian dalam perkara ini dan kita akan berusaha untuk memperbaiki lagi keadaan yang telah pun disebutkan oleh Yang Berhormat.

Ingin saya nyatakan bahawasanya masalahnya yang selalu didapati ialah disebabkan kurang kakitangan terutamanya dan kurang peruntukan untuk kita menghantar mana-mana pegawai di mana-mana Kedutaan untuk mengikuti sidang-sidang yang bukan dianjurkan oleh Kerajaan dan sidang-sidang yang berkenaan itu walaupun penting daripada segi negara kita, tetapi

oleh kerana itu bukan persidangan yang dianjurkan oleh Kerajaan, maka payah sedikitlah pihak Kedutaan untuk mengeluarkan peruntukan untuk pegawai-pegawai kita menghadiri persidangan-persidangan yang tersebut. Walau bagaimanapun, pihak Kementerian Luar sedang mengambil dan mengatur langkah untuk membincang dengan pihak tertentu dalam Kerajaan kita ini supaya dapat kita menambahkan pegawai dan menambahkan peruntukan agar dapat kita membantu Ahli-ahli Yang Berhormat yang menghadiri sidang-sidang yang penting seperti ini.

Itulah sahaja yang dapat saya sentuh ataupun jawab di atas pertanyaan-pertanyaan ataupun perkara-perkara yang dibangkitkan oleh Ahli Yang Berhormat dan saya ucapkan berbilang-banyak terima kasih.

Dr Kua Kia Soong: Tuan Pengerusi, tadi dia kata belum habis lagi, sekarang sudah habis.

Tuan Pengerusi (Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin): Dia yang tahu bila dia habis Yang Berhormat.

Dr Kua Kia Soong: Bukan, dia belum jawab soalan-soalan saya.

Tuan Wong Wing On: Ya, dia belum jawab apa itu imperialisme.

Tuan Pengerusi (Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin): Ya, duduk dahulu! Duduk sebentar, sila duduk! Yang Berhormat Timbalan Menteri, ada apa-apa tambahan-tambahan?

Tuan Wong Wing On: Yang Berhormat itu menggunakan perkataan rusuhan, apakah penyiasatan dibuat?

Tuan Pengerusi (Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin): Kamar, minta duduk! Yang Berhormat Timbalan Menteri, ada apa-apa tambahan?

Dr Kua Kia Soong: Tuan Pengerusi, tadi saya ada bertanya beberapa soalan yang penting, tetapi tidak dijawab. Pertama, adakah Kerajaan Malaysia akan mengisytiharkan dan menghormati resolusi-resolusi PBB tentang East-Timur dan tadi Yang Berhormat Timbalan Menteri juga menafikan bahawa

Tuan Pengerusi (Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin): Yang Berhormat, dia sudah jawab, Malaysia mempunyai pendirian yang sendiri terhadap masalah-masalah ini.

Dr Kua Kia Soong: Tentang soalan saya mengenai membekalkan senjata api dan

Tuan Pengerusi (Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin): Yang Berhormat, Yang Berhormat. Kita tidak banyak masa Yang Berhormat, sudah cukup ya.

Dr Kua Kia Soong: Bukan, dia belum jawab lagi. Adakah Timbalan Menteri ada menafikan Kerajaan ada membekalkan senjata api kepada Myanmar, tetapi saya juga ada beri bukti-bukti mengenai Kerajaan Malaysia telah membekalkan senjata api kepada Indonesia pada

Tuan Pengerusi (Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin): Yang Berhormat, cukuplah, soalan sudah dijawab. Yang Berhormat mintalah kerjasama.

Tuan Pengerusi (Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin): Ahli-ahli Yang Berhormat, masalahnya ialah bahawa wang sejumlah \$182,207,500 untuk Maksud B.51 di bawah Kementerian Luar Negeri jadi sebahagian daripada Jadual hendaklah disetujui.

Masalah dikemuka bagi diputuskan, dan disetujui.

Wang sebanyak \$182,207,500 untuk Maksud B.51 diperintahkan jadi sebahagian daripada Jadual.

Tuan Pengerusi (Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin): Masalahnya ialah bahawa perbelanjaan sebanyak \$22,760,000 yang disebutkan untuk Maksud P.51 dalam Anggaran Pembangunan bagi tahun 1992 hendaklah diluluskan.

Masalah dikemuka bagi diputuskan dan disetujui.

Wang sebanyak \$22,760,000 untuk Maksud P.51 diluluskan jadi sebahagian daripada Anggaran Pembangunan, 1992.

Maksud B.52 (Jadual)—

Maksud P.52 (Anggaran Pembangunan 1992)—

Tuan Pengerusi (Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin): Kepala Bekalan B.25 dan Kepala Pembangunan P.52 di bawah Kementerian Kerja Raya terbuka untuk dibahas. Batang Sadong.

7.17 ptg.

Tuan Wahab bin Suhaili (Batang Sadong): Tuan Pengerusi, saya merujuk kepada mukasurat 253, Maksud Bekalan B.52, Butiran 010000 Pengurusan Am.

Izinkanlah saya membahas butiran ini secara am dahulu. Melihat daripada program-program dan aktiviti-aktiviti yang akan dijalankan oleh Kementerian Kerja Raya dan dengan peruntukan yang disediakan oleh Kerajaan bagi tahun 1992 sebanyak lebih kurang \$3 billion, iaitu melebihi peruntukan tahun 1991 sebanyak \$660 juta.

Saya mengalu-alukan Belanjawan ini dan mengucapkan setinggi-tinggi tahniah kepada Kementerian Kerja Raya khususnya kepada Menteri Kerja Raya, yang tidak hadir pada hari ini dan semua

pihak yang terlibat yang telah berjaya mengarahkan objektif Kementerian ini, iaitu untuk merumus, merancang serta melaksanakan infrastruktur dan kemudahan awam dan untuk memenuhi keperluan pembangunan sosial dan ekonomi negara terutama di kawasan-kawasan luar bandar, di samping menyelenggara, memperbaiki mutu dan meninggikan taraf infrastruktur dan kemudahan-kemudahan awam yang sedia ada. Saya berdoa agar objektif ini akan tercapai.

Tuan Pengerusi, saya merujuk kepada Mukasurat 259, Maksud P.52, Butiran 040000 Pembinaan Jalanraya Besar di Sarawak di bawah Tajuk 01 Jalan Besar Utama diperuntukkan \$144 juta tahun 1992; 02 Lebuhraya Pan-Borneo diperuntukkan \$16 juta; 03 Jalan ke Projek Letrik Hidro \$1 juta; 04 Lain-lain Jalanraya Besar diperuntukkan \$46 juta. Kesemuanya berjumlah \$207 juta dan saya akan membahaskan butiran ini di bawah tajuk-tajuk yang saya sebutkan tadi sekaligus untuk menjimatkan masa, Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi, saya ingin menarik perhatian Dewan yang mulia ini kepada satu arahan daripada Kementerian Kerja Raya mengenai penurunan taraf Jalan Serian-Tebakang, Sempadan Indonesia, di Bahagian Samarahan, iaitu di bawah tajuk 02. Jadi semuanya ada kenamengena. Rujukan (10) dalam KKR 0.592/SJ.1 bertarikh 16.10.1991 yang mengarahkan pihak JKR Sarawak menurunkan taraf jalan tersebut daripada "trunk road Standard (R05)" ke taraf "feeder road Standard (R03)".

Tuan Pengerusi, sebelum saya menyentuh tentang implikasi dan kesan daripada penurunan taraf jalan ini, saya terlebih dahulu akan membicarakan tentang latar belakang dan objektif jalan ini dinaikkan tarafnya ke tahap "Trunk Road" ataupun "International Link Road". Jalan ini adalah lebih kurang 42 kilometer dari Pekan Serian atau 70 kilometer dari Bandaraya Kuching. Jalan

ini adalah kecil berbelit-belit dan dibina mengikut kesesuaian topografi seperti lingkaran bukit-bukau dan terdapat tempat-tempat yang merbahaya pada musim hujan. 96% jalan ini belum diturapkan lagi. Yang selebihnya adalah jalan tanah merah bercampur batu.

Semasa Yang Berhormat Menteri Tenaga, Telekom dan Pos memegang jawatan Menteri Kerja Raya dahulu, beliau pernah melawat dan mencadangkan agar jalan ini dijadikan jalan utama (trunk road), dengan izin bagi menghubungkan negeri Sarawak dengan Kalimantan, Indonesia. Di Bahagian Kalimantan pula, dari Entekong ke Pontianak dihubungi dengan jalan raya yang bermutu tinggi, di mana terdapat "rigid and flexible pavement design", dengan izin, yang digunakan oleh Kerajaan Indonesia.

Memandangkan Jalan Raya Serian-Tebakang, Sempadan Indonesia ini merupakan hanya sebatang jalan yang diiktiraf oleh Kerajaan sebagai "International Link Road" dan Kerajaan telah meluluskan jalan ini dibina ke taraf (R05) dalam Rancangan Malaysia Keempat dahulu.

Tuan Pengerusi, mengenai kos pembinaan, projek ini jika dibina sekarang ke tahap (R05) akan menelan belanja sebanyak \$121 juta, terdiri daripada kos pampasan tanah, kos pembinaan dan "overheads". Justifikasi projek, jalan ini yang sekarang sudahpun berfungsi sebagai Lebuhraya Utama dan akan mempengaruhi perjalanan para pelancong dan menggalakkan perdagangan di antara Sarawak dengan Indonesia, di samping meninggikan lagi sosio-ekonomi masyarakat setempat dan mengeratkan lagi silaturahim di antara rakyat Sarawak dan rakyat Indonesia.

Tuan Pengerusi, saya telah difahamkan bahawa panggilan tender telahpun dibuat. Tender yang terendah sekali bernilai \$109, 996,784 telah ditolak oleh Kementerian Kerja Raya

dengan alasan tidak cukup peruntukan dalam Rancangan Malaysia Keenam ini. Sebaliknya Kementerian Kerja Raya mengarah supaya jalan ini diturunkan ke tahap (R03) melalui suratrasmi sulit tadi yang bertarikh 16hb Oktober, 1991 itu. Jalan ini sudahpun diubahsuai reka-bentuknya mengikut arahan yang diberikan itu ke taraf (R03) dan anggaran yang baru adalah \$64 juta dibandingkan dengan peruntukan yang dibenarkan sebanyak \$35 juta sahaja. Sudah tentu Kementerian Kerja Raya akan terperanjat dengan anggaran baru ini, dan saya percaya ianya akan direject sekali lagi.

Tuan Pengerusi, terdapat beberapa implikasi daripada penurunan taraf jalan ini dan dalam surat rasmi itu sendiri:

- (a) Sarawak sekarang mempunyai "International Road", dengan izin, yang bermutu rendah jika dibandingkan dengan Kalimantan, Indonesia dan mempunyai jalan yang betul-betul bertaraf antarabangsa menghubungkan Kuala Baram dengan Brunei di Bahagian Utara negeri Sarawak.
- (b) Rekabentuk asal telah diabandoned, dengan izin, Kerajaan terpaksa membayar professional fees kepada Jurutera Perunding yang telah dilantik. Begitu juga bayaran baru mesti dibayar memandangkan kepada bidang dan skop rekabentuk sekarang sudah berubah. Bayaran ini saya telah difahamkan sudah melebihi \$1.
- (c) Projek ini akan lambat disiapkan seawal-awalnya dalam tahun 1994 ataupun tahun 1995—timely to be the issue in the next Parliamentary election, dengan izin.

Itu implikasi. Implikasi politik. Ini yang amat penting disebabkan seni serba boleh, "politics is the art of possibilities". Apa yang telah dirancang

dengan teliti sebelum ini akan juga menerima nasibnya.

Pada 25hb September, 1991 Yang Berhormat Menteri Kewangan semasa berucap di Sekolah Rendah Kerajaan Kampung Riih Daso, daerah Serian, ketika itu kita masih 'hot' dalam kempen pilihanraya negeri Sarawak. Beliau ada menyatakan bahawa Kerajaan Persekutuan telah meluluskan peruntukan untuk membina jalan ini ke taraf "trunk road Standard", dengan izin, dalam Rancangan Malaysia Keenam ini.

Jalan yang saya persoalkan adalah jalan yang sama, Tuan Pengerusi. Pada 16hb Oktober, 1991 surat yang telah saya nyatakan tadi, merupakan satu arahan yang sudah dikeluarkan oleh Kementerian Kerja Raya kepada JKR Sarawak.

Pada 28hb Oktober, 1991 pula satu mesyuarat khas berhubung dengan projek-projek pembangunan Kementerian Kerja Raya di Sarawak dan Sabah telah mengesahkan keputusan awal yang diberitahu oleh Ketua Setiausaha Kementerian tersebut berkenaan dengan penurunan taraf jalan yang saya maksudkan tadi.

Saya tidak menyalahkan pegawai-pegawai yang ada di Dewan yang mulia ini. Saya tidak juga menyalahkan KSU dan semua pegawai-pegawai yang terlibat kerana melihat daripada surat yang dibuat itu—saya mempunyai satu copy yang menyatakan:

"Saya telah diarahkan" menunjukkan bahawa yang menandatangani surat ini Encik Fakuruddin bin Haji Ishak, Bahagian Pembangunan b/p Ketua Setiausaha Kementerian Kerja Raya telah menerima arahan

Tuan Nurnikman bin Abdullah:
(Bangun)

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Yang Berhormat nanti sekejap, Kimanis bangun.

Tuan Nurnikman bin Abdullah: Minta penjelasan.

Tuan Wahab bin Suhaili: Ya.

Tuan Nurnikman bin Abdullah: Tuan Pengerusi, sekadar yang saya tahu kita pada ketika ini membahaskan dalam Committee Stage, tetapiapa yang saya nampak Yang Berhormat membahaskan dari segi, pertama, dasar dan, yang kedua adalah rhythm ataupun nada Yang Berhormat berucap adalah query ataupun komplek kepada Kementerian Kerja Raya.

Kedua, saya ingin tahu dari Yang Berhormat bagaimana beliau mendapat dokumentasi-dokumentasi daripada pihak Kementerian Kerja Raya dengan begitu teliti sekali?

Tuan Wahab bin Suhaili: Terima kasih. Memang saya ini komplek. Kita di sini kalau tidak ada komplek, jangan datang ke sini. Kita buat komplek supaya orang Kuala Lumpur tahu. Saya belum habis lagi, sebab ini baru mukadimah. Kalau saya sampai ke hujung, baru Yang Berhormat tahu "what is the story behind it", mungkin ada udang di sebalik mee

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Yang Berhormat, kalau Yang Berhormat sebut ini mukadimah sahaja, saya khuatir sangat, sebab saya baru sahaja fikir hendak nasihatkan Yang Berhormat menggulung ucapan.

Tuan Wahab bin Suhaili: Saya tidak lari daripada tajuk Butiran yang saya maksudkan tadi.

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Yang Berhormat sila gulung ya!

Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar: Minta saya gulung? (*Ketawa*)

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Ya, sila gulung. Hendak beri jalan lagi?

Tuan Wahab bin Suhaili: Saya belum habis, minta maaf. Oleh kerana apa yang saya maksudkan di sini, daripada implikasi yang saya hendak gambarkan di sini, ialah tentang tarikh keputusan itu dibuat iaitu selepas PBDS kalah dalam "projek KMS92" tetapi menerima nasib "reject KMS92". Ini yang penting, lebih-lebih lagi calon-calon PBDS sendiri tewas di kawasan itu. Jadi, apa yang hendak saya bangkitkan daripada sequence of event ini adalah satu perkara yang mesti Kuala Lumpur tahu. Yang menandatangani surat ini ialah orang Melayu, yang membuat perjanjian semasa pilihanraya, Menteri Kewangan, adalah orang Melayu dan kawasan yang saya bangkitkan ini adalah 90% kawasan bukan orang Melayu. Bererti orang Melayu telah membohongi orang bukan Melayu di Sarawak. Ini saya hendak beritahu. Jadi, siapakah dalang yang memainkan peranan ini? Mungkin ada gunting di sebalik lipatan. Ini Kuala Lumpur mesti tahu.

Tuan Pengerusi, saya mungkin ada dalam 5 minit lagi.

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Tidak boleh, Yang Berhormat. Jadi, ini saya rasa masa sudah cukup, Yang Berhormat.

Tuan Wahab bin Suhaili: Terima kasih.

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Bagan.

7.31 mlm.

Tuan Lim Hock Seng (Bagan): Terima kasih, Tuan Pengerusi. Benarkan saya merujuk kepada mukasurat 253 dan 257 Butiran 020000 berkenaan Jalan dan Jambatan, terutama sekali di bawah Butiran 070700 dan 070800 LLM Jalan dan Jambatan sekaligus.

Tuan Pengerusi, suka saya membawa perhatian Kementerian Kerja Raya

bahawa terdapat ramai pengguna-pengguna jambatan Pulau Pinang tidak berpuas hati oleh kerana mereka apabila hendak membeli tiket bulanan di Pejabat LLM di Pulau Pinang ini, mereka terpaksa beratur dan berbaris untuk selama berjam-jam untuk mendapat satu buku tiket bulanan. Dan saya ingat sistem menjual tiket bulanan ini boleh dibaikpulih dengan mengaturkan lebih banyak kaunter untuk menjual tiket bulanan ini atau lebih baik lagi kalau LLM sedia membenarkan Pejabat Pos atau agensi swasta di pekan-pekan atau di mana-mana tempat supaya pengguna-pengguna dapat membeli tiket ini tanpa menunggu berjam-jam di Pejabat LLM di Pulau Pinang ini.

Tuan Pengerusi, juga saya mahu bangkit tentang kesesakan di pusat tol di bahagian Butterworth iaitu terdapat 7 lane atau 8 lane bersedia di tol, tetapi tiap-tiap hari hanya 4 baris tol sahaja dibuka dan pada masa petang apabila kawasan perindustrian berdekatan dengan tol ini semua mahu balik ke Pulau Pinang, terutama sekali pada hari cuti am dan Sabtu atau Ahad petang, keadaan kesesakan sangat membimbangkan, kerana mereka berbaris atau beratur sampai setengah kilometer panjangnya, dan ini kadangkala kenderaan-kenderaan kena berhenti di atas jejambat untuk memasuki ke rumah tol ini. Maka dengan ini, saya ingin menarik perhatian pihak yang berkenaan supaya bukalah sepenuhnya ketujuh-tujuh atau lapan baris lane ini untuk pengguna-pengguna jambatan membeli tiket dengan cepat dan jimat masa dan tidak perlu beratur di sepanjang jalan tersebut.

Tuan Pengerusi, suka juga saya menarik perhatian pihak JKR bahawa penyenggaraan jambatan ini amatlah tidak memuaskan oleh kerana concrete fender atau railing concrete itu tidak dicuci atau digosok dengan sempurna dan jambatan ini tidak berapa tahun sahaja telah nampak begitu tua dan muka railing itu semua sudah jadi tumbuhan fungus dan menjadi hitam-hitam. Saya

ingat ada syarikat swasta telah diupah atau ditawarkan untuk menjalankan pekerjaan-pekerjaan penyenggaraan, tetapi didapati syarikat swasta ini kerjanya tidak memuaskan, dan pada masa sekarang saya tidak nampak siapa pun untuk membersihkan muka jalan dan juga tidak menjalankan kerja potong rumput dan menjaga pokok-pokok tumbuhan, dan inilah semua kena diawasi. Saya difahamkan bahawa penyenggaraan ini memakan belanja sebanyak beratus ribu ringgit sebulan, tetapi adakah pihak yang berkenaan membayar bayaran yang dikenakan untuk penyenggaraan tetapi tanpa membuat apa-apa kerja. Misalnya saya nampak yang dahulu ada sebuah kereta, ada sebuah lori yang cuci sampah, vacuum pump yang berjalan di tepi-tepi jalan untuk menghisap pasir-pasir atau tanah-tanah di sepanjang jalan, tetapi sekarang kereta itu pun tidak ada lagi dan tidak ada nampak pekerja-pekerja buat apa-apa di sepanjang Jambatan Pulau Pinang ini.

Tuan Pengerusi, juga satu perkara yang saya ingin membangkit berkenaan dengan jambatan ini ialah apabila pihak yang berkenaan membuat jejambat, lebuh raya di Jambatan Pulau Pinang ini terdapat juga sebahagian jalan yang memasuki kawasan perindustrian Prai ini melintasi di atas pile-cap jejambat ini dan oleh kerana kawasan perindustrian Prai ini adalah satu kawasan yang tanahnya lembut, maka muka jalan selalu tenggelam, tetapi pile-cap yang dibina di atas piling itu tidak tenggelam. Dan ini mengakibatkan muka pile-cap tunjuk ke muka jalan dan apabila motorsikal sampai ke pile-cap sana dia kena mengelakkan tonjolan ini, maka selalu berlaku kemalangan di kawasan sana. Saya berharap ada pihak yang berkenaan selalu meronda dan mengambil langkah untuk membaiki keadaan ini supaya boleh menyelamatkan yang penting ini.

Tuan Pengerusi, jikalau saya tidak salah pada tahun 1989 bekas Menteri Kerja Raya ada berkata bahawa bayaran

tol Jambatan Pulau Pinang akan diturunkan, tetapi sehingga sekarang apa-apa tanda pun tiada. Saya ingat ini sudah timbul lama dan jikalau pihak berkenaan tidak mahu menurun bayaran tol kepada Jambatan Pulau Pinang patutlah diumumkan kepada orang ramai supaya persoalan ini dapat diselesaikan dan pengguna-pengguna tidak payahlah menunggu keputusan dari pihak yang berkenaan.

Tuan Pengerusi, mukasurat 257, Butiran 070800 iaitu keselamatan jalan raya.

Seringkali kita mendengar bahawa antara satu punca yang mengakibatkan kemalangan jalan raya adalah kecuaiannya pemandu-pemandu kereta dan ini juga saya bersetuju. Tetapi antara satu lagi punca yang mengakibatkan kemalangan di jalan raya itu ialah disebabkan ada jalan-jalan terutama sekali jalan Negeri tidak diselenggara dengan elok dan terdapat lubang-lubang di sana-sini dan bahu jalan dengan muka jalan tinggi rendah dan ini mengakibatkan banyak motosikal terbabas.

Pada masa ini terdapat sebahagian jalan Federal misalnya Federal Road I di Seberang Prai kini telah ditawarkan kepada sebuah Syarikat Dolomite Sdn. Bhd. dengan \$40 juta untuk mempertingkatkan taraf jalan Federal Road I ini. Saya berharap pihak JKR Pusat boleh dengan memberikan kerja ini kepada Syarikat ini, loji-loji tenaga manusia dan mesin-mesin yang selalunya digunakan oleh JKR untuk menyelenggara Federal Road One ini diberi kepada JKR Negeri untuk menyelenggara jalan-jalan Negeri.

Tuan Pengerusi, saya juga ingin menarik perhatian Kementerian ini bahawa kini terdapat kereta rosak di lebuh raya dan kita pun dapat tahu dalam suratkhbar bahawa ada banyak syarikat-syarikat yang tunda kereta begitu tidak bertanggungjawab dan jikalau seseorang pemandu menghadapi kerosakan kereta, mereka dipaksa atau diugut untuk bayar

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Yang Berhormat, itu di bawah Butiran yang ke berapa?

Tuan Lim Hock Seng: Ini di bawah Butiran 070700 Lembaga Lebuhraya Malaysia (LLM) dan Jalan. Sedikit sahaja.

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Saya rasa ini tidak kena-mengena secara langsung.

Tuan Lim Hock Seng: Diharaplah pihak LLM boleh menjalankan lebih rondaan supaya dapat memberi perkhidmatan atau pertolongan kepada pemandu-pemandu kereta untuk membaiki kereta supaya mereka tidak diugut oleh syarikat-syarikat pembaiki kereta yang tidak bertanggungjawab. Sekian, sahaja.

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Sibü.

7.44 mlm.

Tuan Robert Lau Hoi Chew (Sibü): Tuan Pengerusi, saya ingin merujuk Maksud B.52 Butiran 020000 Jalan dan Jambatan. Saya ingin tahu berapa peruntukan akan diberi ke negeri Sarawak dari anggaran sejumlah \$167 juta lebih. Saya ingin tahu apakah projek-projek utama akan dibina di negeri Sarawak dari peruntukan tersebut?

Untuk makluman Dewan yang mulia ini, Tuan Pengerusi, kami Wakil-wakil Rakyat dari negeri Sarawak selalu merasa bahawa peruntukan untuk memperbaiki atau pembinaan jalan dan jambatan tidak mencukupi. Saya merayu Kementerian Kerja Raya supaya mengambil perhatian yang berat dan segera untuk membaiki kekurangan tersebut.

Tuan Pengerusi, saya ingin merujuk Butiran 060000 Perkhidmatan Sokongan Teknikal.

Saya berpuas hati kerana anggaran di dalam tahun 1992 akan dinaikkan ke \$152,904,200 dari \$139 juta lebih di dalam tahun 1991. Saya ingin bertanya berapa peruntukan dari anggaran tersebut akan dibahagikan kepada negeri Sarawak di dalam tahun 1992?

Tuan Pengerusi, saya berpuas hati melihat di bawah Maksud P.52 Butiran 04000 Pembinaan Jalan-jalan Raya Besar di Sarawak, jumlah anggaran telah dinaikkan ke \$207,000,010 di dalam tahun 1991 dari \$126,500,000 di dalam tahun 1991. Bagaimanapun, saya ingin tahu sejauh manakah jalan besar utama akan dibina dengan peruntukan sejumlah \$144,000,000 dari anggaran tahun 1990 di bawah Tajuk 01?

Tambahan pula saya, ingin bertanya mengapakah peruntukan untuk Lebuhraya Pan-Borneo telah dikurangkan ke \$16,000,000 di dalam tahun 1992 dari \$21,000,000 di dalam tahun 1991 di bawah tajuk 02 Butiran 04000?

Tuan Pengerusi, sila maklumkan, apakah lain-lain jalan raya besar akan dibina di Sarawak dengan peruntukan \$46,000,000 di bawah Tajuk 04 Butiran 04000?

Tuan Pengerusi, saya merujuk B.52. Kenapakah anggaran untuk Program Penyelenggaraan Jalan Raya/Latihan Kakitangan JKR di Sarawak di bawah Butiran 04600, Tajuk 01 telah dikurangkan ke \$3,000,000 di dalam tahun 1992 dari \$6 juta di dalam tahun 1991?

Tuan Pengerusi, saya merayu supaya peruntukan tersebut janganlah dikurangkan kerana anggaran tersebut di negeri Sarawak perlu ditingkatkan untuk menganjur mutu dengan Semenanjung.

Tuan Pengerusi, saya merujuk Butiran 11500 Bekalan Air Luar Bandar—Rancangan Khas sejumlah \$140,000,000. Saya ingin bertanya kenapakah peruntukan telah dikurangkan dari \$266,000,000 di dalam tahun 1991 ke \$140,000,000 di dalam tahun

1992 dan berapakah dari peruntukan \$140,000,000 tersebut akan diberikan ke negeri Sarawak?

Akhirnya, saya merayu supaya peruntukan untuk Bekalan Air Luar Bandar di Sarawak haruslah dipertingkatkan kerana air hujan dan air sungai di seluruh Sarawak telah tercemar. Sekian, terima kasih.

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Oleh kerana kita menghadapi kesuntukan masa, saya terpaksa menghadkan bilangan Ahli Yang Berhormat yang menyertai di dalam perbahasan ini. Batang Lupar. Selepas Yang Berhormat Batang Lupar berucap, kalau masa mengizinkan, Yang Berhormat Timbalan Menteri akan diminta menjawab.

Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar: Berapa minit, Tuan Pengerusi?

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Masa tetap 15 minit, jadi nampaknya tidak cukup masa, Yang Berhormat boleh sambung esok.

Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar: Tuan Pengerusi, ingin saya merujuk kepada Maksud Bekalan 52 Kementerian Kerja Raya dan saya cuba untuk menghadkan percakapan saya dan tidak membuat rhetoric banyak sangat.

Di bawah Program 010300, Pengurusan JKR. Persoalan ini telah saya bangkitkan semasa perbincangan Belanjawan pada tahun lepas dan tidak menerima jawapan dari Menteri Kerja Raya, mungkin beliau sibuk memikirkan KMS pertama beliau, tetapi kali ini saya bertanya lagilah. Saya berharap Timbalan Menteri yang ada di sini boleh tolong jawab.

Soalan saya yang pertama ialah di Sarawak tidak ada satu maintenance section sedangkan di Sabah ada dan di Semenanjung juga saya percaya ada. Tetapi di Sarawak oleh kerana jalan itu jauh lebih besar dan panjang, mungkin

susah hendak dikendalikan oleh road section yang ada di bawah JKR sekarang, jadi maintenance section itu tidak ada. Soalan saya, kenapa tidak ada maintenance section di JKR Sarawak dan jikalau hendak diadakan, bilakah akan ditubuhkan, mengikut surat yang dihantar oleh pihak JKR Sarawak pada tahun 1988.

Berputar kepada Butiran 020500 Bahagian Perancang Jalan. Sebagaimana yang telah saya sebutkan pada pagi tadi iaitu rancangan Kerajaan untuk membuat Tahun Melawat Malaysia Kedua yang akan diadakan dalam tahun 1994 dan Tahun Melawat ASEAN dalam tahun 1992, saya tidak bercerita ini, ini soalan sahaja. Soalan saya, apakah rancangan JKR untuk membuat infrastruktur yang tertentu supaya menggalakkan ramai pelancong datang ke Sarawak? Pelancong tidak hendak berjalan dalam hutan sahaja, minta beritahu kepada Menteri Kerja Raya. Itu teguran saya—bukan sengaja, tidak apalah. Apakah rancangan Kerajaan untuk membuat infrastruktur yang tertentu supaya pelancong-pelancong boleh dibawa ke Sarawak? Ahli-ahli dari Sarawak ini berucap semuanya hal jalanraya sahaja.

Berhubung dengan Butiran 00600, Maksud Pembangunan P.52 Kementerian Kerja Raya ini juga, ingin saya merujuk kepada permohonan pihak Kerajaan Sarawak supaya jalan-jalan raya baru diberi, tetapi berlandaskan permintaan itu jalan-jalan raya yang berlainan daripada yang telah dipohonkan telah diluluskan. Ini telah diubahsuai oleh pihak komputer di Jabatan Kerja Raya ataupun Kementerian Tenaga Kerja Raya. Soalan saya, kalau ada toyol ataupun ilmu syihr dalam komputer itu minta tolonglah jangan suruh dia ubah permohonan daripada pihak Kerajaan Negeri Sarawak itu. Saya ingat “bomoh” kita, Yang Amat Berhormat Perdana Menteri boleh mengubahsuai fikiran dan pandangan toyol dan syihr ini.

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Yang Berhormat, toyol dan sebagainya yang disebut tadi itu, saya rasa tidak kena-mengena dengan Kementerian yang berkenaan.

Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar: Saya tarik balik toyol dan syihr itu. Saya harap berilah nama orang dalam itu nanti.

Kepada projek ini juga, saya ingin menyambung cerita jalan raya daripada Serian ke Indonesia. Jalan raya ini penting. Saya bukan hendak repeat, tetapi saya sambung sahaja mengatakan janganlah jalan raya itu diturunkan tarafnya kepada tahap yang rendah. Saya bukan technical man, saya tidak tahu apa RO3 itu. Jadi daripada RO5 pergi ke RO3, jangan diturunkan. Kalau hendak jimatkan wang sedikit buatlah secara direct level process. Saya fikir direct level ini bermakna JKR sendiri membuat diberi peruntukan secara berperingkat-peringkat—diberi tahun ini, tahun baru nanti diberi lagi dan tahun-tahun baru seterusnya diberi lagi sampai siap, tetapi tahapnya jangan diturunkan. Kalau tidakpun, buatlah macam apa yang dikatakan “BOT System”. BOT System ini ialah Bill, Operate and Transfer System. Maknanya syarikat yang tertentu diberi membuat jalan raya ini dan selepas itu mereka collect tol. Jadi adakanlah juga tol di Sarawak, supaya Menteri itu jangan ingat KSM sahaja, ingat tol juga. Menteri dahulu pun ingat tol sahaja.

Dari situ, oleh kerana masa tidak izinkan, saya pergi ke mukasurat 259, Butiran 04000 Jalan Raya Utama Sarawak.

Jalan raya utama ini, saya pernah bangkitkan dalam perbincangan Belanjawan pada tahun yang lepas dan tahun ini saya hendak bertanya lagi oleh sebab sudah setahun saya bagi peluang, masih tidak dijawab. Tahun lepas saya bertanya kenapakah jalan raya di antara Mukah hingga ke Bintulu itu kontraknya ditahan oleh pihak Kementerian Kerja

Raya bahkan Kementerian Kewangan telah meluluskan tender, kontraktor telah dipilih tetapi ditahan, tidak dikeluarkan. Soalan saya, sudahkah atau tidak kontraktor ini menandatangani kontraknya dan sudahkah kontrak itu berjalan dan bagaimanakah progres pembinaan jalan raya di antara Mukah ke Bintulu itu.

Oleh kerana saya hendak memberi peluang kepada Menteri untuk menjawab, maka itu sahajalah ucapan saya, terima kasih.

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Yang Berhormat Timbalan Menteri, sila jawab.

7.58 mlm.

Timbalan Menteri Kerja Raya (Tuan Kerk Choo Ting): Tuan Pengerusi, saya cuma ada dua minit sahaja. Bolehkah saya menggulung dan menjawab pada esok hari?

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Ada masa dua minit lagi.

Tuan Kerk Choo Ting: Okay. Di sini saya mengucapkan kepada Yang Berhormat-Yang Berhormat yang mengambil bahagian.....

Tuan Lau Dak Kee: *(Bangun)*

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Yang Berhormat, nanti sekejap. Ipoh bangun.

Tuan Lau Dak Kee: Tidak payah jawablah, sebab tiada kuorum, esok sahajalah.

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Yang Berhormat Ipoh bangun atas apa?

Tuan Lau Dak Kee: On a point of order. Tidak cukup kuorum. *(Ketawa)*

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Setiausaha, sila kira.

(Ahli-ahli dikira, kurang 26 Ahli hadir)

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Sila bunyikan loceng. Loceng dibunyikan.

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Cukup kuorum, tetapi masa sudah suntuk. Yang Berhormat Timbalan Menteri diminta menyambung jawapannya esok. Majlis bersidang semula.

Majlis Mesyuarat bersidang semula

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan Ong Tee Keat): Ahli-ahli Yang Berhormat, Majlis Mesyuarat ditangguhkan hingga pukul 2.30 petang esok.

Dewan ditangguhkan pada pukul 8.00 malam.